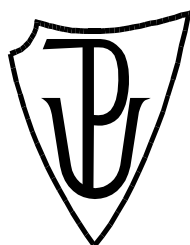

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Canisterapie se zaměřením na děti
Diplomová práce

Autorka: Bc. Lucie Vymětalová
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Josef Oborný, PhD.

Olomouc
2012

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně. Veškeré použité podklady, ze kterých jsem čerpala informace, jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury, a také v seznamu internetových zdrojů.

V..... dne

Podpis:

Poděkování:

Děkuji Prof. PhDr. Josef Obornému, PhD. za cenné rady a připomínky k mé práci. Také chci poděkovat obecně prospěšnému sdružení Anitera o.p.s. za podnětné informace týkající se canisterapie. Ráda bych poděkovala i všem canisterapeutům za jejich pomoc při vyplnění dotazníku, který slouží jako podklad k mému výzkumu. A v neposlední řadě také děkuji svému příteli Ivovi Kokrmentovi za cenné rady týkající se struktury této práce.

Obsah

Obsah	4
Úvod.....	6
1 Canisterapie, její vymezení, metody, formy a cíle.....	9
1.1 Co je vlastně canisterapie?	9
1.2 Metody canisterapie	10
1.3 Formy canisterapie.....	12
1.3.1 Individuální forma	12
1.3.2 Skupinová forma.....	13
1.3.3 Návštěvní program.....	14
1.3.4 Jednorázové canisterapeutické aktivity.....	15
1.3.5 Pobytový program	17
1.3.6 Rezidentní forma	18
1.3.7 Krizová intervence	20
1.4 Cíle canisterapie	21
2 Tradice canisterapie u nás a v zahraničí	22
3 Kdo může být canisterapeutem?	27
3.1 Canisterapeutický tým.....	27
3.2 Jak získat osvědčení canisterapeutického týmu?	29
3.3 Co přímo předchází výkonu canisterapie v praxi	32
4 Indikace canisterapie a konkrétní praxe	34
4.1 Indikace canisterapie	34
4.1.1 Canisterapie a její význam pro mentálně postižené.....	34
4.1.2 Canistrapie a její význam pro zrakově postižené	35
4.1.3 Canisterapie a její význam pro sluchově postiženého	36
4.1.4 Využití canisterapie pro dítě s autismem	37
4.1.5 Canisterapie a její přínos pro tělesně postižené.....	39
4.1.6 Canisterapie a její přínos pro lidi trpící epilepsií.....	41
4.1.7 Canisterapie a její význam pro děti netrpící žádným postižením.....	43
4.1.8 Canisterapie a její význam v dětské psychiatrii	43
4.1.9 Význam canisterapie pro děti v ústavním zařízení	44
4.2 Konkrétní canisterapeutické techniky	44
4.2.1 Polohování.....	44
4.2.2 Zbavení klienta tzv. kynofobie (strachu ze psů).....	48

4.2.3	Jiné canisterapeutické techniky	49
4.2.4	Canisterapie ve školních třídách.....	50
4.3	Konkrétní příklady úspěšné canisterapie	52
5	Canisterapeutický pes.....	55
5.1	Péče o canisterapeutického psa.....	55
5.2	Pes v legislativě České republiky	58
6	Canisterapeutické organizace v České republice	60
7	Výzkum	63
7.1	Cíle a organizace výzkumu	63
7.2	Oblast výzkumu a výzkumné otázky	64
7.3	Hypotézy konečného výsledku.....	65
7.4	Výzkumná metoda.....	65
7.5	Vyhodnocení výzkumu	82
7.5.1	Úskalí výzkumu.....	82
7.5.2	Hypotézy a jejich vyhodnocení	82
7.5.3	Závěrečné shrnutí výzkumu	83
	Shrnutí a závěr	86
	Použité zdroje	87
	Přílohy	89
	ANOTACE	104

Úvod

Už od mého mládí mám velmi ráda přírodu a zvířata. Celý život mě zajímá etologie zvířat. Samotné studium na vysoké škole je odtržené od přírody a uzavřeno za zdmi univerzity. Proto jsem si v Olomouci Neředíně našla psí útulek a začala jsem venčit místní psy. Každý pes je něčím specifický, umí člověku udělat radost.

Během svého studia jsem na univerzitě náhodně objevila přednášku canisterapeutky Lucie Paceltové. Právě díky ní jsem se začala o problematiku canisterapie zajímat do hloubky. A právě díky ní jsem si vlastně zvolila téma své diplomové práce. Její jméno je Canisterapie se zaměřením na děti. Práce na ní byla pro mě silným impulsem pro to, abych se jednou sama stala canisterapeutkou a mohla při jejím praktickém vykonávání pomáhat jiným lidem a přispět tak svým malým dílem k tomu, aby byl svět o něco lepší.

Tato diplomová práce si klade hned trojici hlavních cílů. Prvním je zjistit, co si o canisterapii myslí lidé z praxe, tj. samotní canisterapeuté. Abych zjistila jejich názory na různé problémy canisterapie, vypracovala jsem pro tento účel dotazník, který je součástí této práce. Výzkum by měl odpovědět na trojici základních otázek. Za prvé jakým způsobem získali canisterapeuté svoji odbornost pro výkon canisterapie. Za druhé, zda má canisterapie svůj přínos i při práci s běžnými zdravými dětmi. A za třetí, zda by canisterapeutický pes měl mít poskytnutou nějakou zvýšenou péči oproti psovi, který by nebyl pořízen ke canisterapeutickým účelům.

Druhým za tří hlavních cílů je vyjasnit některé sporné a nejasné otázky canisterapie, o kterých odborná literatura buď mlčí, nebo na kterých se rozchází. Třetím a posledním cílem pak je získané informace zasadit do širšího rámce a popsat v základních obrysech to, co to vlastně je canisterapie.

Práce se přitom nezabývá problematikou canisterapie celostně, ale zaměřuje se na její využití pro děti.

Tato diplomová práce je rozdělena do sedmi kapitol a obecněji však pouze do dvou základních celků. Těmi jsou část teoretická a praktická. Teoretickou část otevírá první kapitola nesoucí název Canisterapie, její vymezení, metody, formy a cíle. Ta se zabývá tím, co to vlastně je canisterapie, jak ji lze definovat, jaké různé její metody a formy existují, a také tím, jaké cíle si obecně canisterapie klade. Druhá kapitola pojmenovaná Tradice canisterapie u nás a v zahraničí nastiňuje nejdříve vzájemné potkávání psa a člověka

v dějinách, poté se zaměřuje na samotnou canisterapii. Na její vývoj jak v zahraničí, tak i v České republice.

Kdo může být canisterapeutem? je název kapitoly třetí. Věnuje se tomu, jaké podmínky musí splňovat člověk (psovod) a jeho pes pro výkon canisterapie. Popisuje také, jaké možnosti přípravy na výkon canisterapie canisterapeut má, upozorňuje na nejednotnost jejich vzdělávání a přípravy na výkon této činnosti. V poslední části této kapitoly je nastíněno, co všechno předchází výkonu canisterapie (např. uzavření smlouvy, dohodnutí podmínek, stanovení canisterapeutických cílů, atd.).

Čtvrtá kapitola pojmenovaná Indikace canisterapie a konkrétní praxe nastiňuje široké možnosti využití canisterapie. Nejdříve popisuje, komu může být canisterapie prospěšná z hlediska obecné roviny, poté konkrétněji jak ji lze využít pro práci s mentálně postiženými, sluchově postiženými, zrakově postiženými, pro děti s autismem, pro tělesně postižené, pro děti trpící epilepsií i pro děti netrpící žádným postižením. Další část této kapitoly se zabývá konkrétními technikami, které se v canisterapii používají, jako je technika polohování, odstraňování strachu ze psů (tzv. kynofobie), atd. Zvláštní podkapitolu jsem věnovala i canisterapii ve školních třídách, protože jsem studentkou pedagogické fakulty a vidím i zde velký potenciál canisterapie. Uvádím zde i některé konkrétní příklady úspěšné canisterapie v praxi.

Pátá kapitola Canisterapeutický pes se zaměřuje, jak napovídá její název, na nutného pomocníka každé canisterapie a tím je nejlepší přítel člověka. Pes, který vykonává canisterapii, se dostává do blízkého kontaktu s dítětem/klientem. Kapitola tak popisuje, jak by se canisterapeut měl starat o svého čtyřnohého pomocníka. Tuto otázku jsme obohatili také o názory samotných canisterapeutů, kteří se účastnili mého dotazníkového výzkumu. V rámci této kapitoly jsem zmínila i upozornit na postavení psa v legislativním systému České republiky.

Šestá kapitola Canisterapeutické organizace v České republice si neklade za cíl vyjmenovat všechny subjekty, které by se věnovaly v naší zemi canisterapii, ale přináší pouze příklady některých takových organizací, popisuje jejich činnost a také podává kontakt na jejich webové stránky.

Šestá kapitola je poslední kapitolou teoretické části této diplomové práce. Následující kapitola sedmá nese název Výzkum a snaží se najít odpovědi na některé sporné otázky canisterapie, přinést praktický pohled odborníků z praxe a zjistit tak názory samotných canisterapeutů.

Kvalitní odborné literatury na toto téma v českém jazyce není příliš mnoho. Nej kvalitnějším dílem je kniha od kolektivu autorů Zooterapie ve světle objektivních poznatků, kde je canisterapii věnován poměrně široký prostor. Nevýhodou této knihy je velké množství autorů, kteří ji píšou, což se projevuje rozdílností kvality jednotlivých příspěvků a nejednotností jejich stylů. Nespornou výhodou je ucelený pohled na canisterapii. Další kniha, která se celá zabývá canisterapií, nese název Canisterapie: Pes lékařem lidské duše od Zdenky a Lenky Galajdových. Tato kniha se sice zabývá jen canisterapií, ale je psána populárně naučným stylem. Výhodou této knihy jsou odkazy na zahraniční výzkum a také zkušenost autorek s canisterapií. Jiné knihy jako třeba Animoterapie aneb Jak zvířata umí léčit od Zorana Neradžiče se sice o canisterapii zmiňují a nastiňují, co obnáší, avšak nejde o podrobný popis problematiky.

Existuje k danému tématu také množství drobných publikací, které vydávají jednotlivé canisterapeutické organizace. Vycházejí však z velké části z výše zmíněné literatury a přinášejí proto často pouze informace, které lze nalézt v již dříve uvedených publikacích. Nové informace pak přinášejí pouze v několika případech, z nichž můžu uvést zejména jednotlivé konkrétní úspěchy canisterapie. Jako příklad takovéto stručné publikace bych ráda uvedla Povídání o canisterapii z dílny canisterapeutické organizace Piafa.

Na dané téma je také napsáno množství diplomových prací, které jsou dostupné na internetové stránce www.theses.cz.

Od roku 2000 značně vzrostl počet organizací, které zastřešují canisterapeuty. Z jejich internetových stránek lze také získat podnětné informace. Užitečné jsou v tomto ohledu i zveřejněné výroční zprávy těchto organizací. Jako příklad internetových stránek, ze kterých se dá bohatě čerpat, bych ráda uvedla internetovou stránku www.anitera.cz. Anitera nejen že na svých stránkách uvádí mnohé užitečné informace o canisterapii, ale nabízí také spolupráci studentům při psaní jejich práce na téma canisterapie. Dalšími stránkami jsou například www.canisterapie.org či www.pomocnetlapky.cz/cz.

1 Canisterapie, její vymezení, metody, formy a cíle

Obr. 1 Border kolie vykonávající canisterapii¹

1.1 Co je vlastně canisterapie?

Canisterapie je označením pro takový druh terapie, při kterém se využívá pozitivního působení psa na člověka. Je jednou z forem obecnější zooterapie,² která se zabývá obecně využíváním všech zvířat vhodných k terapii.³ Slovo canisterapie nevzniklo, jak by mohla jeho cizojazyčnost napovídat, v zahraničí. Jeho autorkou se v roce 1993 stala Češka PhDr. Jiřina Lacinová, která je považována za velkou průkopnicí tohoto oboru u nás. Samotné slovo však vzniklo spojením dvou slov cizího původu. Jsou jimi canis (latinsky pes) a terapie (léčba, slovo řeckého původu).⁴

¹ [www.linwen.estranky.cz: Canisterapie – fotoalbum](http://www.linwen.estranky.cz/fotoalbum/canisterapie/31_005_7831.html) [online]. 2012[2012- 04-27]. Dostupné na: http://www.linwen.estranky.cz/fotoalbum/canisterapie/31_005_7831.html

² Pro zooterapii se někdy užívá i názvu animoterapie. K ní více viz. NERADŽIČ, Zoran. Animoterapie: aneb Jak nás zvířata umí léčit. 1.vyd. Praha: Albatros, 2006. ISBN 80-00-01809-8.

³ STRAKOVÁ, Štěpánka. *Zvíře jako partner a průvodce člověka: Sborník ze semináře konaného ve dnech 12. až 14. Září 1997 ve Slapech nad Vltavou*. 1.vyd. Praha: Archa, 1999. str. 13.

⁴ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 60.

Co to vlastně canisterapie je, nelze jednoduše vymezit jednou větou. V různých publikacích a také na různých internetových stránkách je tento pojem definován rozdílně. Za nejzdařilejší a nejvystižnější považuji definici následující: „Canisterapie je jednou ze složek animoterapie, využívající pozitivního působení psa na člověka. Canisterapie přispívá k rozvoji hrubé a jemné motoriky, podněcuje verbální i neverbální komunikaci, rozvoj orientace v prostoru, nácvik koncentrace, rozvíjí sociální citění, poznávání a složku citovou. Působí také v rovině rozvoje motoriky s atributem rehabilitační práce, v polohování a v relaxaci. Na druhou stranu ale tam, kde je to třeba, psi podněcují ke hře a k pohybu. Zároveň mají velký vliv na psychiku a přispívají k duševní rovnováze. Canisterapii lze využít u tělesně postižených, mentálně postižených, starých lidí, ale i zdravých lidí.“⁵

V knize *Pes lékařem lidské duše* pojímá MUDr. Lenka Galajdová termín canisterapie velmi osobitým způsobem. Píše: „To je složitá otázka. Doslova to znamená „lčba pomoci psa“. Řekla bych, že to je duše hojící pocit, který v nás zanechá kontakt s milým a bezprostředním psem, pocit, že nejste sami, že někoho zajímáte a že někdo má nás rád a těší se na nás. Pociť, který nám pomáhá čelit každodenním trampotám a dává vůli jít životem dál. Pozitivní pocit, který má nejen psychické, ale i fyzické dopady.“⁶

Podle Mgr. Jaroslavy Eisertové Ph.D. „Canisterapie je jednou z metod rehabilitace, která slouží k podpoře psychosociálního zdraví lidí všech věkových kategorií, při nichž se využívá vztahu mezi člověkem a psem.“⁷

1.2 Metody canisterapie

Od 80. let minulého století se původně volně prováděná canisterapie začala profesionalizovat. Začaly se také rozlišovat z počátku dvě různé metody canisterapie, jejich počet ale postupně narostl na dnešní čtyři.⁸ První metodou je **Animal Assisted Therapy (AAT)**. Její podstatou je vyvolat kontakt mezi člověkem a psem, který má posílit žádoucí

⁵ www.animoterapie.cz/Canisterapie [online]. 2009 [Cit. 2012-02-15]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/canisterapie.htm>

⁶ GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 15.

⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 60.

⁸ Tyto metody jsou obecně platné pro celou zooterapii.

chování, nebo utlumit nežádoucí chování.⁹ Zaměřuje se především na lidi s tělesným, mentálním či kombinovaným postižením, krátkodobě i na dlouhodobě nemocné, lidi v rekonvalescenci a také na lidi, kteří potřebují pomoc při léčení psychických nebo fyzických poruch. Canisterapeut se při ní stává součástí týmu, který pečuje o zdraví klienta. Pokud má canisterapeut pedagogické, sociální či zdravotní vzdělání, může provádět canisterapii sám. Pokud ovšem ne, pak je třeba, aby úzce spolupracoval s profesionálem, který o klienta pečuje, nebo s jeho rodinou.¹⁰

Druhá metoda se nazývá **Animal Assisted Activities (AAA)**, což je aktivita, při níž se působením psa na klienta podněcuje rozvoj sociálních dovedností. Zaměřuje se především na zařízení sociálních služeb jako například na domovy pro seniory nebo pro osoby se zdravotním postižením, na školská zařízení jako jsou dětské domovy a speciální školy, a také na zdravotnická zařízení jako psychiatrické léčebny a podobně.¹¹ Opět platí, že pokud je canisterapeut proškolen pro práci s danými klienty, může canisterapii provádět sám. V opačném případě je nutná přítomnost profesionála nebo rodinných příslušníků.¹²

Třetí canisterapeutická metoda nese název **Animal Assisted Education (AAE)**. Jak již z anglického pojmenování vyplývá, jedná se o vzdělávání za pomoci zvířat. Pomocí kontaktu mezi klientem a psem má dojít k zlepšení výchovy, vzdělání a sociálních dovedností daného klienta. Nejčastějšími klienty jsou pak osoby se specifickými poruchami učení, chování nebo komunikace. Další cílovou skupinou jsou taky žáci běžných škol, ve kterých se canisterapie zaměřuje na rozvoj empatie, usměrňování chování žáků, na rozvoj jejich znalostí a dovedností, na výchovu k toleranci vůči postiženým lidem apod. Pro tuto metodu také je důležité, že pokud je canisterapeut pedagogicky vzdělán, je možné, aby prováděl canisterapii sám. Pokud ne, neobejde se bez přítomnosti pedagogického pracovníka.¹³

Čtvrtou metodou je **Animal Assisted Crisis Response (AACR)**. Při ní jsou zvířata využívána v různých krizových situacích. Nejčastější klientelou jsou lidé, kteří jsou obětí katastrof, násilí, osoby evakuované mimo domov před nějakým nebezpečím. Canisterapeut je součástí širokého „krizového týmu“. Také se v tomto případě klade důraz na canisterapeutovo

⁹ PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 9.

¹⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 32.

¹¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 32.

¹² VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 33.

¹³ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 33-34.

vzdělání v oblasti psychologie a první pomoci a také na zvýšenou odolnost člověka i jeho psa na stres.¹⁴

1.3 Formy canisterapie

Canisterapie tedy může probíhat v rámci metod AAT, AAA, AAE a AACR. Vedle uvedených metod však existuje i celá řada jejich forem. Z hlediska počtu osob, se kterými canisterapeut pracuje, lze rozdělit canisterapii na individuální a skupinovou. Z hlediska intenzity lze canisterapii rozdělit na návštěvní program, jednorázové canisterapeutické aktivity, pobytový program a rezidentní formu.

1.3.1 Individuální forma

Obr. 2 Individuální canisterapie¹⁵

Tato činnost zahrnuje kontakt mezi canisterapeutickým týmem či týmy a jedním klientem. Výhodou této formy je možnost přizpůsobení se individuálním potřebám klienta a

¹⁴ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 35-36.

¹⁵ <http://www.charitahk.cz>. *Středisko rané péče Sluníčko – canisterapie*. [online]. 2012 [Cit. 2012-04-28].

Dostupné na: <http://www.charitahk.cz/nase-strediska/stredisko-rana-pece-slunicko/fotogalerie/canisterapie/>

větší časový prostor, který může canisterapeut věnovat jediné osobě. Jedinec se také dostává do užšího kontaktu se psem a navíc se snižuje vliv rušivých elementů. Nevýhodou je časová náročnost při uspokojení potřeb více klientů. Tato metoda je často aplikována v rámci docházení canisterapeuta do konkrétní rodiny.¹⁶ Umožňuje tak to, aby canisterapeut a jeho klient navázali velmi blízký vztah.¹⁷

1.3.2 Skupinová forma

Obr. 3 Skupinová canisterapie¹⁸

Skupinová canisterapie je fenomén specifický pro Českou republiku, v zahraničí se příliš nevyužívá. Tato forma vyžaduje specifické podmínky a personální nasazení. V této oblasti se u nás angažují především dvě organizace: sdružení Filia a sdružení Hafík o. s.¹⁹

Pro tuto formu je typická práce jednoho psůvoda a jednoho či více psů se skupinou klientů. Canisterapeut si musí umět zvolit vhodný poměr klientů a psů. Aby nedošlo

¹⁶ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 81.

¹⁷ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 10. str. 50.

¹⁸ <http://www.frpsp.cz>. Canisterapie. [online]. 2011[Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.frpsp.cz/cs-CZ/nase-sluzby/programy-pro-rodice-s-detmi/aktivacni-centrum/canisterapie.html>

¹⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 82.

k přetěžování psů, je třeba proložit přímý kontakt se psem aktivitami, které se netýkají jen těchto psů. Je doporučováno, aby na jednoho psa připadlo maximálně 5 dětí.

Vzhledem tomu, že na takovýchto akcích bývá zvykem, že se jich účastní okolo 50 až 70 dětí, je třeba jim přizpůsobit prostředí a také zohlednit tuto náročnost v odpočinkovém a spánkovém režimu psa.

Výhodou této metody je fakt, že si dítě může vybrat psa, který se mu líbí a který mu vyhovuje na základě vzhledu, povahy a temperamentu psa. Zapomínat nelze ani na možnost uspokojení více klientů najednou. Využívá se vlivu skupinové dynamiky, kdy je dítě konfrontováno s chováním jiných dětí a jejich pozorováním se snáze naplní vytýčené cíle. Nevýhodou je nedostatečné uspokojení individuálních potřeb klienta.²⁰

Tato metoda se využívá například ke zlepšení zdravotního stavu dětí, ke snížení pedagogických problémů, také k odstranění strachu ze psů (tzv. kynofobie) nebo k rehabilitaci pohybového aparátu, atd. Konkrétní příklad skupinové canisterapie bude uveden v podkapitole 4. 2. 2 Zbavení klienta tzv. kynofobie (strachu ze psů).

1.3.3 Návštěvní program

Obr. 4 Canisterapie v družině²¹

Tento program patří k nejrozšířenějším v České republice. Probíhá v pravidelných intervalech nejčastěji jednou týdně nebo jednou za dva týdny, kdy canisterapeut se svým

²⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 82.

²¹ <http://www.2zskladno.cz>. *Canisterapie ve školní družině*. [online]. 2005 [Cit. 2012-01-28]. Dostupné na: <http://www.2zskladno.cz/zs/akce/ukaz-clanek.php?id=148&rok=200809>

psem dochází k jednomu či více klientů na určené místo. Canisterapeut může klienta navštěvovat v sociálních zařízeních, školských zařízeních, v domácnostech, v léčebnách pro dlouhodobě nemocné, dochází na farmy, schází se s klientem v prostorách canisterapeutických sdružení apod. V rámci tohoto programu lze využívat individuální i skupinovou formu canisterapie. Tento program může být součástí psychoterapie, výuky (viz. podkapitola 4.3 Canisterapie ve školních třídách), volnočasových aktivit, sociální rehabilitace, atd.²²

V rámci navštěvování různých zařízení je ale dobré, když tato zařízení navštěvuje více canisterapeutů, aby nedošlo k narušení kontinuálního průběhu canisterapie v důsledku nemoci psa či canisterapeuta. Vzájemnou výpomocí a zaskakováním tak může být dodržen požadavek návštěv v pravidelných intervalech.²³

1.3.4 Jednorázové canisterapeutické aktivity

Zaměřují se především na prezentaci canisterapie u všech věkových skupin. Jednorázové aktivity často probíhají v rámci dnů dětí, dnů země, při akcích v zoologických zahradách a dalších nejrůznějších příležitostech. V rámci institucí probíhají tyto akce na školách a v ústavních zařízeních.²⁴ V dnešní době se děti vzdalují přírodě, a proto často nevědí, jak se chovat ke zvířatům. Pes reaguje na některé podněty jinak než člověk. Proto je děti canisterapie učí, jak reagovat na psa, jak se k němu chovat tak, aby nedocházelo ke zbytečným vzájemným konfliktům. V programu se využívají též znalosti z oblasti kynologie.²⁵ Seznamuje lidi s tím, co všechno canisterapie obnáší a jaké má účinky.

Ráda bych také zmínila svůj vlastní zážitek z návštěvy jednorázové akce na Univerzitě Palackého v Olomouci, která měla název Canisterapie a její využití v pedagogice a sociální oblasti. Canisterapeutka Lucie Paceltová, kterou zaštiťuje organizace Podané ruce o. s., pořádala pro univerzitu jednorázovou akci, která měla za cíl seznámit zájemce blíže

²² VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 84.

²³ www.canisterapie.org. *Základní formy canisterapie*. [online]. [Cit. 2012-03-10]. Dostupné na: <http://www.canisterapie.org/a-21-zakladni-formy-canisterapie.html>

²⁴ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 11. str. 54.

²⁵ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 99.

s canisetraپی. Jako svého pomocníka měla s sebou svého psího partáka dlouhosrstou kolii Jimmyho. Přednáška trvala zhruba hodinu a půl. Canisterapeutka měla připravenou pro diváky prezentaci, která stručně seznamovala s canisterapií, metodami, formami, literaturou apod. V průběhu přednášky mezi námi na volno chodil pes a každý z přítomných si jej mohl pohladit nebo mu házet například míček, který nám pak přinesl. Přítomnost Jimmyho navozovala úžasnou atmosféru. Poté společně se svým psem prováděla canisterapeutka i praktické ukázky jako například polohování, které si několik účastníků vyzkoušelo (viz. podkapitola 4.2.1 Polohování). Dále využívala mnoho pomůcek z canisterapeutické praxe, jako jsou invalidní vozík apod. Byl to velmi zajímavý zážitek, který mě osobně podnítil k tomu, abych se o tuto problematiku více zajímala.²⁶

Obr. 5 Přednáška Lucie Paceltové²⁷

²⁶Více na www.upss.cz. *Archív realizovaných přednášek 2010*. [online]. 2008[Cit. 2012-03-10]. Dostupné na: <http://www.upss.cz/akce-ustavu/prednasky/archiv-2010/>

²⁷ <http://www.luciepaceltova.wz.cz>. *Canisterapie*. [online]. 2011[Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.luciepaceltova.wz.cz/canisterapie.htm>

1.3.5 Pobytový program

Obr. 6 Dětský canisterapeutický tábor²⁸

Většinou se jedná o dlouhodobé (dva týdny) či krátkodobé (víkendové) pobyty. Na některé z těchto pobytů jezdí celé rodiny, někdy pouze samotné děti. Většinou se jedná o postižené děti nebo děti, které žijí v ústavu. Tato metoda je vhodná jak pro klienty, kteří se již dostali do kontaktu s canisterapií v rámci návštěvního programu, tak i pro klienty, kteří se s canisterapií ještě nikdy nesetkali. Lze kombinovat individuální i skupinovou formu canisterapie.

Příkladem takovýchto pobytových programů může být např. letní tábor, víkendové pobyty nebo také Psychorehabilitační kurzy pro rodiče s dětmi raného věku se zdravotním postižením.²⁹ Tyto pobytové akce pořádá např. Zdravotně sociální fakulta univerzity v Českých Budějovicích, která canisterapeutické tábory pořádá již od roku 1998, nebo sdružení Piafa ve Vyškově.³⁰

²⁸ <http://www.cesketabory.cz>. *Dětský canisterapeutický tábor aneb tábor s pejsky*. [online]. 2008 [Cit. 2012-03-10]. Dostupné na: <http://www.cesketabory.cz/tabory/4120-detsky-canisterapeuticky-tabor-aneb-tabor-s-pejsky-ii.html>

²⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 100 – 106.

³⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 99 – 100.

Jak takové canisterapeutické tábory vypadají? Jsou pořádány téměř vesměs v letních měsících a trvají ve většině případů 2 týdny. Tábor je založen na běžných aktivitách jako například noční stezky, koupání a podobně a je obohacen o canisterapeutické aktivity. Význam canisterapie pro letní tábory spočívá v tom, že se děti dostávají do styku s živým zvířetem, mohou se o něm hodně dozvědět, odbourat strach a naučit se, jak se k psům mají chovat. Často jsou na táboře nemocné i zdravé děti, což zdravé děti učí, jak se chovat k lidem s postižením, ale i postiženým dětem umožňuje lépe se integrovat do běžné společnosti. Zajímavé je, že v průběhu tábora bývají vedeny výzkumy, které se zaměřují na změnu zdravotně sociálního stavu dětí. Ty prokazují, že u dětí dochází ke zlepšení komunikace, zklidnění, zvýšení sociálního citění, snížení agrese. Děti se také dokázaly díky přítomnosti zvířat rychleji adaptovat na neznámé prostředí.³¹

1.3.6 Rezidentní forma

Obr. 7 Rezidentní forma³²

³¹VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 100 – 103.

³² <http://www.veronabrenda.estranky.cz/Canisterapie>. [online]. 2011 [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.veronabrenda.estranky.cz/clanky/aktivita-se-psy/canisterapie.html>

Tato forma canisterapie je specifická tím, že pes je přítomen v rodinách neustále a v zařízeních minimálně po dobu pracovní doby. Nelze ji ovšem zaměňovat s běžným pořízením si psa do rodiny za účelem pobavení, hlídání majetku a podobně. Pes má při rezidentní formě specificky canisterapeutický účel. Využití psa rezidentní formou v zařízeních však není zcela vhodné, protože pes potřebuje svého pána, kterému důvěřuje, určuje mu pravidla apod. To ale nelze zpravidla v různých zařízeních zajistit. Proto jsou pro tuto formu v zařízeních vhodnější spíše jiné formy zooterpie (kočky, hlodavci, atd.). Když už si dané zařízení bude chtít pořídit psa, je vhodné, aby se našel někdo z pracovníků zařízení, který mu bude dělat pána a starat se o něj. Dané zařízení by mu pak mělo přispívat na výdaje za psa.³³

Člověk, který se o psa stará, by také měl dohlížet na to, aby pes nebyl přetěžován, měl dostatek odpočinku a aby nebyl překrmován klienty. Také by měl dohlédnout na to, aby kontakt s pacienty byl jen v jeho přítomnosti. Výhodou této metody je však přítomnost psa u klientů po celý den a díky tomu se jednotlivé canisterapeutické činnosti mohou rozložit do celého dne.

V rámci rodiny je vhodné, aby někdo z rodiny (popř. celá rodina) se stal odborníkem v této činnosti. Tato forma je velmi náročná na znalosti z oboru canisterapie a kynologie.³⁴

³³ GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 19 - 22.

³⁴VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 107-108.

1.3.7 Krizová intervence³⁵

Obr. 8 Krizová intervence³⁶

Pes je při této formě využíván, aby zmírnil dopad určité krizové situace na lidskou psychiku. Příkladem, kdy se pes využívá k tomuto účelu, jsou živelné katastrofy, nález migrantů přebývajících v nehumánních podmínkách, nahlášení výbušniny, teroristický útok a podobně.

Tento druh canisterapie využívá metody, které se poté aplikují v zařízeních a domácnostech. Canisterapeut ale pracuje v neznámém prostředí bez možnosti předchozí přípravy. Musí proto umět dobře komunikovat s lidmi, umět klást otázky tak, aby se dozvěděl co možná nejvíce potřebných informací o klientovi. Také by měl znát základy první pomoci, aby mohl v případě potřeby zasáhnout. Proto by měl tuto činnost vykonávat jen člověk, který má velké zkušenosti s různými typy lidí a problémů.³⁷

³⁵ Krizová intervence je shodná s canisterapeutickou metodou AACR. Někteří autoři ji uvádí jako samostatnou formu, někteří pouze jako canisterapeutickou metodu.

³⁶ <http://www.aacr.estranky.cz>. *Canisterapie – krizová intervence*. [online]. 2011[Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.aacr.estranky.cz/clanky/historie-v-cr.html>

³⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 109-110.

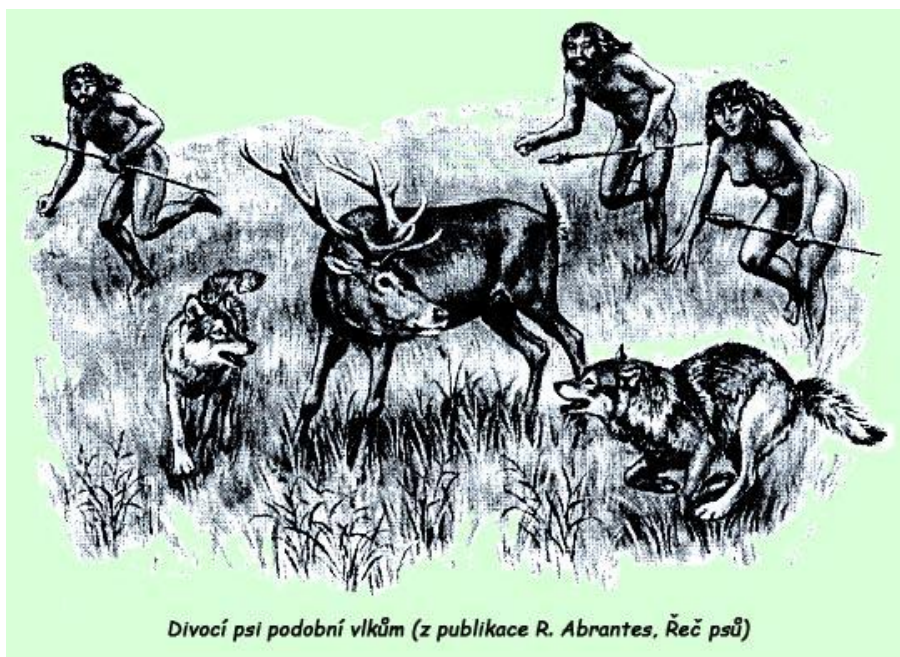
1.4 Cíle canisterapie

Cílem canisterapie je beze sporu zlepšit život klienta. Je považována převážně za podpůrnou terapii, která velmi často navazuje na další terapie, které klient absoljuje. Velmi pozitivně působí na psychickou stránku klienta, přináší mu libé pocity jako například radost, smích, pocit pohody, přirozené psychické uvolnění, odpoutání od problémů. Též navozuje u dětí sebedůvěru a motivuje je k aktivitě a snaze udělat něco pro to, aby mohly znovu vidět psa. Je využívána i k rehabilitaci. Zde se pak velmi používá metoda polohování. Tato metoda pomáhá k uvolnění celého těla, k posílení jednotlivých svalů a též k prokrvení. Další možností jsou jednotlivé aktivity, které se zaměřují na zlepšení jemné a hrubé motoriky. Může podporovat jedince k aktivnímu pohybu a díky tomu se tělo stává ovladatelnější. Canisterapie u dítěte též rozvíjí sociální dovednosti, jako jsou spolupráce, empatie, zodpovědnost, respektování norem, vytváření zdravých vztahů ve skupině apod. Také se u dětí snaží zmírnit projevy agrese, hyperaktivity, snížení impulzivity a dalšího nežádoucího chování. Využívat se dá i pro rozvoj kognitivní oblasti jako například vnímání, bdělosti, učení, fantazie, rozvoje verbální komunikace. Může se využívat k navození lepšího vztahu ke zvířatům a přírodě, k odstranění strachu ze psů a k naučení se správného chování vůči psům, které předchází napadení a podobně.

Cíle jsou voleny individuálně podle potřeb dítěte. Význam canisterapie úzce souvisí s metodou, kterou je canisterapie aplikována. U AAT a AAE určuje cíle odborník, canisterapie by měla být úzce napojena na další terapie a canisterapeut by se měl zaměřit na dosažení konkrétních cílů. Pro vykonávání metody AAA canisterapeutem není zapotřebí mít bližších informací o klientovi. Jejím hlavním cílem je zprostředkovat klientovi psychosociální podporu. Jinými slovy tedy zlepšit kvalitu klientova života.³⁸

³⁸ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 77 – 79.

2 Tradice canisterapie u nás a v zahraničí

Obr. 9 Divocí psi s lidmi na lovu³⁹

Člověk a pes spolu žijí už mnoho tisíc let. Nejstarší etapa jejich vzájemného vztahu spadá do období 20 000 až 15 000 let př. n. l.,⁴⁰ kdy si člověk postupně domestikuje vlka. Vědci se neshodují v tom, jak velkou roli hrál člověk v domestikaci.⁴¹ Vlk již předtím často pobýval v blízkosti člověka. Kradl mu jeho jídlo, nebo bral to, co mu člověk nechal. Jak přesně došlo k domestikaci vlka, nevíme. Možná se člověku podařilo získat vlčí mláďata, které s ním vyrůstaly a tak si na něj zvykly.⁴²

Z vlka se postupně stává pes. Na počátku jejich vzájemného soužití plnil pes především roli „uklízeče“ zbytků potravy a „živé konzervy“.⁴³ Žít spolu ale tehdy znamenalo spíš pouze žít vedle sebe. Bližší vztah pes a člověk začali navazovat až během dalšího soužití. Pes jedl to, co mu člověk přichystal, žil v jeho blízkosti, nemusel jako vlk migrovat za

³⁹www.ms-smilovice.ic.cz. *Lovecký pes*[online]. 2007 [Cit. 2012-03-27]. Dostupné na:

http://www.ms-smilovice-reka.ic.cz/index.php?id_page=article_psi

⁴⁰ Období, kdy došlo k domestikaci vlka, se u různých autorů liší. Někteří tvrdí, že k ní došlo až v 7. – 9. tisíciletí př. n. l. viz Kholová, Helena. *Historie psiho rodu*. Praha: Delfin, 1987. str. 21.

⁴¹ *National Geographic: Co nám říkají psi*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 2. str. 40.

⁴² KHOLOVÁ, Helena. *Historie psiho rodu*. 1.vyd. Praha: Delfin, 1987. str. 30.

⁴³ KHOLOVÁ, Helena. *Historie psiho rodu*. 1.vyd. Praha: Delfin, 1987. str. 81.

potravou.⁴⁴ Psa si člověk mohl ochočit proto, že si vytváří velmi silná sociální pouta stejně jako člověk. Obecně špatně snáší samotu, a proto jsou schopni navázat úzký vztah s člověkem. Pro jejich život je důležitá rodina a také vztahy ve smečce.⁴⁵ Často se objevují archeologické nálezy, kdy byl pes pohřben společně se svým pánem. Nutně tedy musel pozitivně působit i na psychiku našich pra předků.⁴⁶

Během společného soužití se zvířaty si člověk nemohl nevšimnout, že život s nimi má na něj pozitivní vliv. Již v 8. a 9. st. n. l. byla zvířata nasazována v léčebných zařízeních jako doplňková terapie. Velmi rozšířenou metodou bylo také přikládání malých psů na bolavá místa. Tato metoda je doložena při léčbě revmatizmu.⁴⁷ Ovšem nemůžeme si představovat, že v této době by to byl nějak rozšířený fenomén. Další příklad pozitivního působení zvířat na člověka najdeme v 19. století, kdy vzniklo v Německu centrum pro epileptiky, ve kterém využívali léčebných účinků psů, koček, koz, ovcí a později dokonce i ptáků a koní. Bohužel tyto první pokusy jsou jen málo zdokumentovány.⁴⁸

V první polovině 20. století byli psi využíváni v nemocnicích, aby zlepšovali náladu a zpříjemňovali pobyt pacientům. Byli nazýváni tzv. psi ke hrám.⁴⁹ Během první světové války byli nasazováni psi ambulantní, kurýrní a také psi, kteří sloužili jako součást hlídkové a strážní služby. Využívaly je všechny země, které se účastnily 1. světové války. Ambulantní psi (sanitární), byli vycvičeni k tomu, aby byli schopni vyhledat zraněného. Zdravotníci sledovali ze zákopů jejich pohyb, a pokud se pes vrátil s kusem vojákovy oblečení, výstroje, popřípadě s přilbou, věděli, že voják žije i kde se nachází. Pokud se pes vrátil zpátky a lehnul si, dával tím najevo, že nikoho živého nenašel. Tito psi byli velmi výkonní. Některým se podařilo vyhledat až 30 zraněných vojáků za den. Samozřejmě byli využíváni i během druhé světové války v obdobném duchu.⁵⁰

⁴⁴ KHOLOVÁ, Helena. *Historie psiho rodu*. 1.vyd. Praha: Delfin, 1987. str. 98 – 100.

⁴⁵ DONALDSONOVÁ, Jean. *Lidé a psi: Sřet kultur*. 1.vyd. Praha: Plot, 2011. str. 52.

⁴⁶ www.animoterapie.cz. *Historie animoterapie* [online]. [Cit. 2012-01-10]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/historie-animoterapie.htm>.

⁴⁷ VALENTOVÁ, Pavla. *Farmingterapie a její vliv na klienta*. České Budějovice. 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 12 - 13.

⁴⁸ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 27- 28.

⁴⁹ STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 17.

⁵⁰ LEMISH, Michael. *Váleční psi: historie, oddanost a hrdinství*. 1. české vyd. Praha: Naše vojsko, 2008. str. 11 – 17.

Největší průlom v oblasti zooterapie přinesl v roce 1969 v USA psycholog B. M. Levinson. Jedním z jeho pacientů bylo dítě, které po prožitém traumatu nemluvalo. Levinson, který měl občas ve své ordinaci i svého psa, si všimnul, že se o něj dítě živě zajímá a dokonce na něj promluvílo několik slov. V roce 1982 formuloval metodologické zásady nové disciplíny „pet – facilitated therapy“, tedy domácí zvíře – usnadněná léčba. Pensylvánští veterinární lékaři 80. let předložili obsáhlou bibliografii k tomuto tématu. V roce 1980 se na toto téma konal také kongres v Londýně s tématem Human Animal Bond. Dnes má pobočky v Austrálii, Francii a také Rakousku. Dodnes se pořádají sympozia a vydávají se různé publikace.⁵¹

Na Levinsona navázalo mnoho odborníků. V 80. letech se tato metoda snaží profesionalizovat a díky tomu společnost Delta Society vytvořila metodologii a normy praxe canisterapie. Canisterapie byla v té době rozdělena na Assisted Activities a Animal Assisted Therapy (viz. podkapitola 1. 2. Metody Canisterapie).⁵² Dnes je toto rozdělení dále rozšířeno.

Canisterapie se jako léčebná metoda začíná v Čechách a na Moravě rozvíjet až po roce 1989. Autorkou samotného termínu canisterapie, jak jsem již uvedla, se stala v roce 1993 Jiřina Lacinová, která je velkou průkopnicí této metody u nás. Její jméno je úzce spjato s brněnským sdružením Fiala.⁵³

V roce 1992 vznikla mezinárodní asociace IAHAIO (International Association of Human – Animal Interaction Organisations) zabývající se výzkumem i praktickou aplikací aktivit se zvířaty. Každé tři roky pořádají celosvětovou konferenci. Česká republika je součástí od roku 1995 prostřednictvím asociace AOVZ (Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům). Více informací o této organizaci lze najít na www.aovz.cz.⁵⁴

V roce 1997 z iniciativy MUDr. Lenky Galajdové vznikla Canisterapeutická společnost, která se inspirovala zahraniční činností při tvorbě metodiky. V počátcích nebyla canisterapie v České republice příliš známa. Na základě toho se tato organizace snažila tento obor rozšířit

⁵¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 200. str. 28.

⁵² STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 18.

⁵³ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 60.

⁵⁴ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 28.

do širšího podvědomí lidí. Také zavedla testy pro canisterapeutické psy a rozšířila návštěvní program (viz podkapitola 1.3.3 Návštěvní program).⁵⁵

Během let 2000 až 2001 se canisterapie začíná stávat známou díky mediální propagaci. V těchto letech zaniká také Canisterapeutická společnost a začínají se ve velké míře zakládat regionální asociace, které zaštitují jednotlivé canisterapeutické týmy a vytvářejí jim zázemí. Problémem tohoto dění se stal fakt, že jednotlivé organizace mezi sebou málo komunikují a také neexistuje jednotná metodologie, normy a podmínky pro získání osvědčení canisterapeutického týmu (někdy jen canisterapeutického psa).⁵⁶

Někteří lidé z canisterapeutických kruhů si uvědomili, že tato nejednotnost a často i nedostatečná odbornost mohou vést k chybám a problémům při práci s klienty. Proto se rozhodli pokračovat v duchu Canisterapeutické společnosti a založili vlastní společnost, která se bude snažit vytvořit jednotné normy, metody a podmínky pro canisterapeutické organizace. Tato společnost byla založena v roce 2003 a byla nazvána Canisterapeutická asociace (CTA).⁵⁷

O rok později, tedy v roce 2004, byla založena společnost European Society for Animal Assisted Therapy (ESSAT), která se snaží o profesionalizaci tohoto oboru na evropské půdě a také lepší a důkladnější vzdělávání. Do této organizace vstoupila také Canisterapeutická Asociace. Velkým záměrem do budoucna je snaha o vytvoření systému, kdy by organizace ESSAT byla obdařena pravomocí udělovat akreditace organizacím členských zemí.⁵⁸

V rámci CTA byly konány Valné hromady, které řešily jednotlivé otázky v rámci canisterapie. Například v roce 2006 byl vytvořen etický kodex canisterapie. Poté následovala snaha o vytvoření povinného minima pro canisterapeuty, které by mělo zajistit kvalitní služby. Bohužel kvůli nejednotnosti se tato organizace v roce 2007 rozpadla.⁵⁹

⁵⁵ STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 19

⁵⁶ STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 19.

⁵⁷ STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 20.

⁵⁸ STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 20.

⁵⁹ STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. str. 21.

Canisterapie v rámci České republiky není vyučována v rámci univerzitního studia. Avšak na většině škol se dají najít přednášky a někdy dokonce semináře na toto téma. Například na Jihočeské univerzitě se canisterapií zabývají pracovníci i dobrovolníci v rámci zdravotně sociální fakulty od roku 1997 jak po stránce teoretické, tak i po stránce praktické. Tato univerzita spolupracuje se sdružením Hafík o. s. Samotná předsedkyně sdružení Hafík Mgr. Jaroslava Eisertová PhD. je zaměstnána na univerzitě a pořádá různé semináře a také konference na toto téma.⁶⁰

⁶⁰ <http://www.zsf.jcu.cz/>. *Canisterapie* [online]. [Cit. 2012-02-05]. Dostupné na: http://www.zsf.jcu.cz/structure/departments/kso/dobrovol_prog/canisterapie/www_canis/web_canis05.htm/?searchterm=canisterapie

3 Kdo může být canisterapeutem?

3.1 Canisterapeutický tým

Člověk (psovod), který provozuje canisterapii a jeho pes (koterapeut), ti oba společně tvoří canisterapeutický tým. Pes a člověk musí mít mezi sebou velmi úzký vztah a musí si vzájemně důvěřovat, teprve pak může být canisterapie úspěšná. Canisterapie je službou, kterou poskytuje canisterapeut se svým psem třetí osobě.⁶¹ Tato třetí osoba, které je poskytována canisterapie nebo i obecně zooterapie se v canisterapeutické terminologii nazývá klient či pacient.

Jak vybrat psa na canisterapii? Canisterapii nemůže vykonávat pes jakékoliv povahy a zdravotního stavu. Pes může vykonávat canisterapii od určitého věku. V případě malých plemen musí pes dosáhnout nejméně 12 měsíců, u středních plemen 15 a u velkých plemen 18 měsíců. Toto se však může lišit v rámci jednotlivých organizací. Štěně canisterapii vykonávat nemůže, jelikož musí projít výchovou, psí pubertou a také musí být dobře socializované.⁶² Nelze přesně říci, zda je jedno plemeno vhodnější než druhé.⁶³ Na toto téma se vedou neustále diskuze ve spojitosti s tím, který pes je na tuto aktivitu nejvhodnější. Existují plemena, která jsou pro tuto činnost vhodnější, ale obecně se dá říct, že nejsou vhodní psi s problematickým chováním v minulosti (např. útočí na lidi) a také psi, kteří jsou vycvičení k služebnímu účelu. Nejdůležitější roli hrají především povahové a charakterové vlastnosti psa a také jeho zdravotní stav.⁶⁴ Pes, který bude provádět canisterapii, by měl být především dobře socializován, měl by mít pozitivní vztah k lidem i jiným zvířatům. Neměl by se chovat agresivně a také by měl dobře zvládat poslušnost (např. přijít na zavolání, i když je zrovna zaneprázdněn hrou s jinými psy).⁶⁵

⁶¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 61.

⁶² *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 3. str. 32.

⁶³ PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 7.

⁶⁴ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 65 -67.

⁶⁵ www.animoterapie.cz. *Časté dotazy o canisterapii* [online]. 2009[Cit. 2012- 02-17]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/dotazy-canisterapie.htm>

Otázka ohledně vhodnosti plemen je však sporná. Proto jsem ji využila v praktické části, abych zjistila názor canisterapeutů na tuto otázku. Většina canisterapeutů uznává, že existují sice vhodnější plemena pro canisterapii, ale není to rozhodující. Důležité je především individualita psa. Mezi nejtypičtější plemena patří labradorský retrívr, flat coated retrívr, anglický kokršpaněl, bígl, německý krátkosrstý ohař, border kolie, voříšek.(viz obrázky pod textem).

Obr. 10 Labradorský retrívr⁶⁶ Obr. 11 Flat coated retrívr⁶⁷

Obr. 12 Anglický kokršpaněl⁶⁸

Obr. 13 Německý krátkosrstý ohař⁶⁹

Obr. 14 Border kolie⁷⁰ Obr. 15 Bígl⁷¹

⁶⁶ <http://www.labrador-daphne.wbs.cz.> *Historie a standart plemene – labradorský retrívr.* [online]. 2010[Cit. 28. 4. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.labrador-daphne.wbs.cz/Labradorsky-retrivr.html>

⁶⁷ <http://puppydogweb.com.> *Flat coated retriever.* [online]. [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://puppydogweb.com/caninebreeds/flatcoatedretriever.htm>

⁶⁸ <http://www.bastincova-kostka.estranky.cz.> *Moji nejoblíbenější psi.* [online]. 2011[Cit. 2012-28-04]. Dostupné na: <http://www.bastincova-kostka.estranky.cz/fotoalbum/moje-fotky/anglicky-korspanel/foto3.html>.

⁶⁹ [http://www.zestipek.wz.cz/.](http://www.zestipek.wz.cz/) *Oficiální stránky chovatelské stanice Německých krátkosrstých ohařů ze Štípek.* [online]. [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.zestipek.wz.cz/>

Ani každý člověk nemůže vykonávat canisterapii. Především musí dosáhnout plnoletosti, tedy 18 let. Jistě nelze opomíjet i lidské schopnosti a vlastnosti a také vztah ke svému psovi. Během canisterapeutických zkoušek se nehodnotí jen vlastnosti a předpoklady psa, ale také chování a jednání člověka. Člověk i jeho pes musí oplývat jistými dovednostmi a znalostmi, aby tuto aktivitu mohli vykonávat.

3.2 Jak získat osvědčení canisterapeutického týmu?

Jak se člověk a jeho pes stanou canisterapeutickým týmem? Vzdělání v rámci canisterapie není příliš sjednocené. Jednotlivé kurzy se liší v časové dotaci a také ve formě zkoušek. U nich se pak také často liší podmínky pro jejich úspěšné vykonání.

Člověk se na tomto poli může vzdělávat v rámci jednotlivých obecně prospěšných organizací. V nich si kvůli nejednotnosti vzdělání v rámci tohoto oboru každá organizace vytváří vlastní zkušební řád, pravidla, metodu vzdělávání svých canisterapeutů a pravidla pro získání osvědčení canisterapeutického týmu (někdy jen canisterapeutického psa).⁷² Tyto organizace ve většině případů zajišťují své týmy a také jim umožňují přezkoušení a rozšiřování jejich vzdělání v rámci různých seminářů, konferencí.

Další možností jak se stát canisterapeutem je rekvalifikační kurz v rámci společnosti SVOPAP s. r. o, což je společnost, která nabízí vzdělání v oblasti chovatelských zvířat. Tato společnost pořádá canisterapeutické kurzy, které mají vysokou hodinovou dotaci a také se zaměřují na praxi.⁷³ Dále se člověk může vzdělávat v rámci kurzu celoživotního vzdělání na univerzitě.⁷⁴

⁷⁰ <http://pes-nejlepsipritelcloveka.blog.cz.> *Popis border kolie*. [online]. [Cit. 28. 4. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://pes-nejlepsipritelcloveka.blog.cz/1104/popis-border-kolie>

⁷¹ <http://haniha.blog.cz.> *Bigl*. [online]. [Cit. 2012-28-4]. Dostupné na: <http://haniha.blog.cz/0705/bigl>

⁷² www.animoterapie.cz. *Časté dotazy o canisterapii* [online]. 2009[Cit. 2012-02-17]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/dotazy-canisterapie.htm>

⁷³ www.svopap.cz. *Canistructor pro oblast rozvoje osobnosti* [online]. [Cit. 2012-02-17]. Dostupné na: <http://www.svopap.cz/aktualnikurzy.html>

⁷⁴ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 68 – 69.

Specifickou přípravou prošli canisterapeuté, kteří patří k propagátorům canisterapie u nás. Často začínali tak, že si nastudovali zahraniční literaturu a začali praktikovat na vlastní pěst tuto činnost. Nedisponují tedy žádným oficiálním příslušným vzděláním.

Jak jsem již psala výše, canisterapeutická příprava a zkoušky se liší. Někde se dokonce bez předchozí přípravy testuje pouze pes a jeho dovednosti pro výkon této práce. Jinde se připravuje celý canisterapeutický tým, tedy pes a jeho pán (psovod). Prvním krokem je často složení vstupního testu, kdy se díky tomuto testování vyloučí nevhodní psi pro tuto práci.

Pokud pes a jeho majitel projdou vstupním testem, příprava obvykle probíhá ve dvou fázích. Ta první je teoretická a druhá praktická. V oblasti teoretické je psovod vzděláván v oblasti kynologie, sociální a klinické práce s pacientem a také ve veterinární medicíně. Zároveň se také učí pravidla, která jsou nutná pro práci canisterapeutického týmu při práci s klientem.⁷⁵

Obr. 16 Povahové testy⁷⁶

Praktická část přípravy je zaměřena především na práci se psem. Pes se musí pomalými kroky učit specifickým dovednostem. Důležité je, aby pes zvládal přijít na zavolání

⁷⁵ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 70.

⁷⁶ www.rajce.net. *Povahové testy Heroltice*. [online]. 2005[Cit. 28. 4. 2012-04-28]. Dostupné na: http://km1.rajce.idnes.cz/Povahove_testy_Heroltice_12.9.2011/.

za stížených podmínek, také umět přerušit své hraní, je-li uprostřed něj, být naprosto klidný.⁷⁷ Musí být velmi vstřícný vůči cizím lidem a umět si i s nimi hrát. Musí také zvládat chůzi na prověšeném vodítku. V rámci chůze na vodítku musí pes umět dobře reagovat na podněty z běžné canisterapeutické praxe (např. umět reagovat na upadnutí člověka, berlí a dalších věcí). Také musí být schopný nechat sebou manipulovat, nechat na sebe lehat cizí osobu, umět dobře reagovat na lidi se specifickým stylem chůze apod.⁷⁸

Veškerá příprava vyvrcholí vykonáním canisterapeutické zkoušky. Nejdříve předchází písemný teoretický test pro psovoda.⁷⁹ Poté následují tzv. povahové testy. Na tyto testy se psovod připravuje na základě aktuálního zkušebního řádu, který popisuje, na co se má připravovat. Tato zkouška se praktikuje velmi často v podobě dvoudenního víkendového pobytu (v příloze, lze najít Zkušební řád pro testování canisterapeutických psů společnosti Anitera o. p. s.). Nejdříve psa prohlédne veterinář, který psovi zkontroluje uši, oči, zuby, anální otvor apod. Poté se testuje poslušnost a ovladatelnost, kdy se zkouší schopnost psa přijít na povel při ztížených podmínkách, vzrušivost a zklidnění, hra s cizí osobou apod. Rozhodčí uděluje ohodnocení A, B, C, D. V případě známky A, B postupuje dále a v případě C je mu řečeno, proč neuspěl a za rok si tuto zkoušku může zopakovat. Když obdrží ohodnocení D je diskvalifikovaný na vždy.⁸⁰

Osvědčení canisterapeutického týmu (canisterapeutického psa) nemá doživotní platnost. Člověk se svým psem proto musí každé dva roky docházet na přezkoušení. Často se opakuje pouze praktická zkouška. Jako se vše ve světě neustále mění, tak se mění i povaha psa s věkem. Proto je třeba ověřovat, zda se pes pořád ke canisterapii hodí.⁸¹

Poté, co člověk zjistí, zda se on i jeho pes na tuto činnost hodí a dostane osvědčení canisterapeutického týmu a může začít vykonávat canisterapii (viz podkapitola 3.3. Canisterapie v praxi).⁸²

⁷⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 70.

⁷⁸ Viz zkušební řád - Příloha č. 1

⁷⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 70.

⁸⁰ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 3. Str. 32.

⁸¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 71.

⁸² www.animoterapie.cz. *Časté dotazy o canisterapii* [online]. 2009[Cit. 2012-02-19]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/dotazy-canisterapie.htm>

3.3 Co přímo předchází výkonu canisterapie v praxi

Canisterapeutický tým by měl vlastnit platné osvědčení o výkonu canisterapie. Také by měl mít uzavřenou smlouvu s daným zastřešujícím sdružením. Canisterapeut by se měl sejit s rodinou, vedením a s personálem cílové instituce. Nejdříve by mělo dojít k vyjasnění požadavků v rámci obou stran – kdo a co od canisterapie očekává. Také by se měl prokonzultovat klientův zdravotní stav (zda netrpí alergiemi, kynofóbií, atd.). V rámci instituce je vhodné zjistit, zda není na základě norem dané instituce zakázaný vstup se zvířetem. Měl by se určit prostor, kde je možno canisterapii vykonávat. V nejlepším případě je třeba určit venkovní i vnitřní prostory pro praktikování canisterapie. Stanoví se taky časová dotace výkonu canisterapie s ohledem na obě strany. Také se stanoví vzájemná pravidla a forma canisterapie.⁸³

Na základě konečné shody se sepiše smlouva o provádění canisterapie (v příloze je ukázka smlouvy o Poskytování služeb canisterapii), která řeší pravidla vzájemné spolupráce, a také obsahuje souhlas cílové organizace či rodiny s výkonem canisterapie u daných klientů. Ve smlouvě je například bod, který popisuje zachování mlčenlivosti o skutečnostech, které souvisí s výkonem canisterapie, nebo třeba to, že canisterapeut zodpovídá za svého psa apod. V rámci mlčenlivosti se canisterapeut může domluvit s klientem a smlouva tak může obsahovat dodatek, že psovod může využívat materiály (fotky, videa apod.) k prezentaci canisterapie.

V rámci rodiny či zařízení je zvolena osoba, která má na starost kontakt s canisterapeutem a pomoc při rozvíjení canisterapie i v nepřítomnosti canisterapeuta. Důležité je i to, že je canisterapeut seznámen s personálem a odborníky, kteří se starají o klienta, a že dostane základní informace o klientovi (např. typ postižení, problémy v chování, vztah k lidem, psům, oblast, na kterou se má canisterapeut zaměřit).

Canisterapeut si musí v rámci přípravy na canisterapii stanovit plán a dlouhodobý cíl, kterého chce dosáhnout, vytýčit si vhodné postupy a metody, které jsou pro dosažení daného cíle vhodné.⁸⁴

⁸³VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 73.

⁸⁴VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 70-73.

První návštěva klienta je velmi specifická. Canisterapeut a dítě jsou si navzájem cizí, proto je třeba nějakým způsobem překonat prvotní ostych a navázat vztah. V obvyklé praxi se dětem při canisterapii tyká. Canisterapeut představí klientům psa. V případě dětí je vhodné stanovit pravidla, jak se mají k psovi chovat. Například, že psa nemají nezřízeně krmit nebo že nemají příliš křičet apod. Klient a canisterapeut se vzájemně představí, poví si, co budou dělat o příštích návštěvách a proč.⁸⁵ Velmi dobré je při první hodině využít osoby, které klient zná a to jak z personálu, tak i z rodiny. Délka první návštěvy je většinou kratší a je přizpůsobena danému klientovi.⁸⁶

Po první hodině by měl canisterapeut hodinu zkontrolovat s odborníkem, který je v rámci zařízení zapojen do canisterapie. Po skončení návštěvy je třeba, aby canisterapeut vše pečlivě zaznamenal a zdokumentoval veškeré zvláštnosti a úspěchy klienta.

Canisterapie je ukončena v případě dosažení stanoveného cíle nebo kvůli nepříznivým životním podmínkám, jako jsou nemoc, smrt canisterapeuta, psa, nebo klienta, atd.⁸⁷

Po ukončení canisterapie je velmi vhodné vyhodnotit celkovou dokumentaci. Nejlepší je dané výsledky zkontrolovat s odborníkem, případně supervizorem canisterapeutického týmu. Vhodné je též vytvořit portfolium, které se může uchovávat v rámci zařízení. Z něj pak mohou vycházet při své práci další canisterapeuti. Mlčenlivost canisterapeuta však není zrušena ani po ukončení práce s klientem.

Při vykonávání canisterapie je nutné, aby ke canisterapii nikdo nebyl nucen, a aby nikdo neutrpěl při jejím aplikování jakoukoli újmu.⁸⁸

⁸⁵ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 3. str. 52-53.

⁸⁶ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 74.

⁸⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 74.

⁸⁸ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 76.

4 Indikace canisterapie a konkrétní praxe

4.1 Indikace canisterapie

4.1.1 Canisterapie a její význam pro mentálně postižené

Canisterapie se využívá jako podpůrná terapie pro děti s mentálním postižením. „Mentální retardace je souhrnné označení vrozeného postižení rozumových schopností, které se projeví neschopností porozumět svému okolí a v požadované míře se mu přizpůsobit.“⁸⁹ Toto postižení je vrozené, tedy již od samého začátku se duševní vývoj dítěte ubírá jiným způsobem i při jeho dostatečné stimulaci. Pro mentální retardaci je typická snížená rozumová schopnost, kdy se z hlediska postižení na základě IQ rozlišuje lehká mentální retardace (IQ 50 - 69), střední (IQ 35 - 49), těžká (IQ 20 - 34) a hluboká (IQ méně než 20).⁹⁰ Toto postižení je trvalé, projevuje se nedostatečným rozumovým vývojem a poruchami řeči. Jedinec hůře chápe svět, často se upne na prostředníka, který mu zprostředkovává vztah s okolím, upíná se na stereotyp, který jej neohrožuje. Protože v životě nedokáže flexibilně reagovat na situace, vede někdy bezmoc také k agresi. Mentálně retardovaný jedinec může mít též velký problém s řečí a s jejím porozuměním. Jejich řeč se vyznačuje jednoduchými krátkými větami, též nechápou ironii, žert, metaforu apod. Záleží velmi na postižení. Pokud jedinec trpí těžkým mentálním postižením, není schopen verbálně komunikovat. Kvůli tomu nemůže dostatečně vyjadřovat své pocity a potřeby. Velmi důležité je tedy pro jejich komunikaci se světem neverbální komunikace.

Kvůli tomu, že mentální retardace je poruchou centrální nervové soustavy, je třeba si uvědomit, že je těžší klienty něco naučit. Velmi dobře reagují na motivaci, která uspokojuje jejich potřeby jako například oblíbené jídlo, pochvalu a v případě canisterapie na možnost být se psem. V oblasti psychiky má jedinec tendenci být afektivní, uspokojovat své konkrétní problémy, které má v danou chvíli apod.⁹¹

⁸⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 289.

⁹⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 160- 161.

⁹¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 289 - 315.

Klienti s mentálním postižením často žijí v zařízeních pobytové služby. Jsou tedy v prostředí, kde se hůře utvářejí sociální vztahy. Ve většině případů trpí citovou deprivací a nedostatečným pocitem bezpečí. Proto je pro tyto děti velmi důležitá stimulace a motivace k aktivitám. K tomuto to se může využívat canisterapie.⁹² Pokud dítě bude brát psa za svého kamaráda, stačí, když si s ním bude hrát, krmit jej, česat ho. Pes se mu většinou odmění vrtěním ocásku, olizováním tváře, dítě bude mít pocit jistoty, tepla a pochopení. Naučí se mít někoho rádo, psa škrabou, mazlí se s ním. Dochází k rozvíjení sociálních dovedností, jako je utváření vztahů s druhými, láska, starost o druhé apod. Pokud je canisterapie prováděna s malým psem, u dítěte se rozvíjí postoj pečovatelský a ochranný, v opačném případě, když je prováděna s velkým psem, se dítě cítí v bezpečí. Obecně metody AAA a AAE by měly klientovi poskytnout smysluplně strávený čas.

Dále se u klienta rozvíjí vědomosti a rozvoj řeči. Pes je výborné téma k rozhovoru. Dítě má často potřebu vyprávět historky, co se psem zažilo, nebo popisuje, co pes právě dělá. Dále chce, aby jej pes poslouchal, a proto se mu snaží dávat povely, povídá si s ním, volá na něj jménem. Záleží ale především na tom, jak moc je dítě postižené.

V rámci péče o psa dítě rozvíjí jemnou a hrubou motoriku. Dítě může psovi připínat a sundávat obojek, krmit jej a sypat mu granule do misky, upravovat pelíšek, kartáčovat jej, brát jej na procházku a běhat s ním. Díky tomu se u něj zlepšuje například rovnováha atd.⁹³

4.1.2 Canisterapie a její význam pro zrakově postižené

U zrakově postižených rozlišujeme vrozené zrakové postižení a získané zrakové postižení během života. U lidí s tímto postižením se lépe vyvine sluch a hmat. Zrakové postižení neumožňuje jedinci získat veškeré potřebné sociální vzorce chování. Jejich komunikace s druhými je také zkomplikována faktem, že nemohou rozeznávat mimické pohyby druhých lidí. Jsou často méně schopni porozumět sociálním situacím. Protože trpí zrakovým postižením, často se bojí nového prostředí, a proto se uzavírají do sebe. Dítě musí být stimulované, aby se dobře vyvíjelo. Jeho vývoj je opožděn již od narození, protože dítě reaguje na podněty kolem sebe, nejdůležitější jsou přitom podněty zrakové. Dítě se zrakovou

⁹²VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 161-162.

⁹³KARÁSKOVÁ, Vlasta, KRAUSOVÁ, Alena. *Pes a dítě s mentálním postižením*. 1.vyd. Olomouc:Univerzita Palackého, 2004. str. 19 – 24.

vadou nemá tolik podnětů, a proto často trpí také zpomaleným vývojem řeči a hmatových funkcí.⁹⁴

Sdružení Fiala v Brně přišlo s vzdělávacím programem, kdy canisterapeuti docházejí do školy pro nevidomé děti, učí je, co je typické pro chování psů, jejich ošetřování, rasy, způsob výcviku apod. Tento program byl vytvořen proto, aby se děti nebály psů a mohly si domů pořídit vodícího psa. Program musel být ale zrušen z toho důvodu, že se nepodařilo získat dostatečnou finanční podporu.⁹⁵

Pro dítě s tímto handicapem je velmi přínosné pořídit si vodícího psa, který nejen že dítěti pomůže orientovat se v prostoru a zvýší mu jeho sebevědomí, ale též jej může velmi motivovat a stimulovat. Pes se stane pro dítě kamarádem, společníkem, naučí se společně spoustu věcí, dítě bude mít pohyb, což pozitivně ovlivní budoucí vývoj.

4.1.3 Canisterapie a její význam pro sluchově postiženého

Sluchové postižení může být vrozené nebo získané. Jak moc jedinec slyší, nebo neslyší, závisí na stupni jeho postižení. Jedinec má problém v komunikaci s okolím, musí se orientovat pouze podle toho, co vidí. Na základě postižení lze rozdělit ztrátu sluchu na hluchotu, což je postižení, kdy lidé nejsou schopni vnímat mluvenou řeč, na zachovalý zbytkový sluch, kdy jedinec může sice slyšet zvuky, ale není schopný rozeznat jejich verbální význam a na těžkou nedoslýchavost, kdy jedinec díky kvalitnímu naslouchadlu může rozumět mluvené řeči a také je schopen si ji plně osvojit. Velmi záleží na tom, kdy postižení u jedince vznikne, pokud v období osvojování řeči, tedy do 3 - 4 let, jedinec není schopen si osvojit řeč, může to velmi narušit i jeho psychický vývoj. Děti i dospělí, u nichž postižení vzniklo až v pozdějším věku, mají zachovánu schopnost používat řeč.

Jedinci mají odlišnou komunikační schopnost, kvůli níž často může docházet ke komplikacím v komunikaci s majoritní společností. Orální řeč není pro sluchové jedince vyhovujícím dorozumívacím prostředkem, přesto se ji snaží často osvojit, aby se necítili tolik odříznuti od okolního světa. To, že takto postižení jedinci neslyší, může u nich způsobovat stresové reakce a afektivní výbuchy. Mohou sice používat odezírání, ale je to velmi namáhavé

⁹⁴VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 195 – 209.

⁹⁵VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 164-165.

a nelze přesně určit přesný obsah. Od mala má pro ně velký význam znaková řeč, která je pro ně dorozumívacím prostředkem. Problémem je, že komunikaci touto řečí ovládá jen malá část populace. Děti s touto poruchou neumějí uvažovat v souvislostech, neumějí tvořit hypotézy, rozvoj logických operací bývá opožděný, též se jim hůře plánuje. Mají snížený příjem informací. Problémem je i socializace, kdy nemožnost verbální komunikace neumožňuje jedinci dostatečně porozumět sociálním situacím. Může pak reagovat v některých situacích nepřiměřeně. Mají též sklon k impulzivnímu chování a sníženou autoregulaci.⁹⁶

Canisterapie je pro takto postižené dítě velmi dobrým motivem pro to, aby dítě bylo aktivní. Pes se stává pro dítě kamarádem, tráví s ním čas, připíná mu vodítko, češe jej a taky jej krmí. Též pomáhá dítěti zlepšovat komunikaci. Pes moc dobře pozná, kdo o něj jeví zájem. Pokud dítě chce navázat kontakt se zvířetem, musí se na něj dívat. Velmi vhodná je terapie, kdy je přítomen rodič, logoped a canisterapeut. V rámci techniky polohování dítě cvičí správné dýchání, vyvozování hlasu a za odměnu je v kontaktu se zvířetem. Pes dýchá tak, že je to pro dítě velmi zřetelné a díky tomu jej může napodobovat.

Další možností je využití štěkotu psa pro to, aby dítě zvládalo podmíněnou reakci na zvuk. Díky štěkotu psa může dítě s kochleárním implantátem hledat, odkud zvuk pochází a poté tento zvuk napodobovat. Tato aktivita dítěti navozuje příjemné pocity, odbourává strach. Navíc se dítě učí znát a mít rádo zvířata.⁹⁷

4.1.4 Využití canisterapie pro dítě s autismem

Autismus patří mezi pervazivní vývojové poruchy, které jsou typické komplexním porušením psychického vývoje a postihují jedince od raného dětství. Postihuje komplexně psychický vývoj, nejvíce ale sociálně – komunikační kompetence. Autisté špatně navazují sociální vztahy, žijí ve stereotypním životě, špatně chápou druhé jedince, reagují často velmi neadekvátně na sociální interakci.

Autisté samotní neusilují o žádné sociální kontakty, těžko chápou verbální a neverbální kontakty a často je berou jako ohrožení. Nejsou schopni empatie, často špatně navazují vztahy, dokonce ani k členům rodiny a matce, také nenavazují běžné kontakty

⁹⁶VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 211-241.

⁹⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 164 – 167.

s vrstevníky. Nechtějí se mazlit s matkou, nechápou, proč vytvářet vztahy. Jejich postižení se též projevuje horší orientací ve světě. Často se projevuje mentální retardací, kterou trpí 75% autistů. Nezřídka trpí též poruchou imaginace, což spočívá v tom, že se zajímají více o věci, které jiné děti nezajímají jako například o strukturu věci a ne o tvar, velikost a barvy.

Liší se i ve vývoji řeči. Často se objevuje verbální stereotypy, kdy autista využívá stále stejné obraty. Co se týká emocí, odmítají jakékoliv projevy až na afektivní reakce, kdy často reagují na nepochopitelné situace kolem sebe. Často mají i problém s porozumění sami sobě. Problémem je i samotná motivace těchto lidí, jelikož pro ně nemá pochvala. Materiální odměna se ale osvědčuje. I v chování je na první pohled nápadné. Projevuje se například jednotvárnou manipulací s hračkou, sledování pračky při praní apod. Nemají rádi změny, a proto si svůj život ritualizují. Velmi časté jsou i projevy agresivního chování, kdy rozbíjejí věci, někdy útočí i na lidi a dokonce i samy vůči sobě. Tímto jednáním v sobě uvolňují napětí. Autističtí jedinci nejsou schopni rozlišovat okolní předměty od sebe, proto se u nich ani neprojevuje sebeláska a sebeúcta. Dalším typickým znakem je, že svět nevidí jako celek, ale jako puzzle, které mu však nedává konečný obraz o světě.⁹⁸

Canisterapie se může stát pro autistu velmi přínosná, pokud si canisterapeut dobře nastuduje, co obnáší autismus, bude spolupracovat s osobami blízkými klientovi a bude brát v potaz, že každý autista je jedinečný. Autismus je velmi specifická porucha, která vyžaduje velké zkušenosti canisterapeuta už jen proto, že autisté trpí poruchou mnoha sociálních kompetencí.

Metoda, která se u autistů využívá, je buď AAA nebo AAT. Nejčastěji se aplikují návštěvní formou. Jak už jsem uváděla výše, autista nemá rád velké změny a proto je vhodné před zahájením canisterapie zařadit do časového rozvrhu autisty například plyšového pejska, který bude umístěn do jeho blízkosti po nějaké aktivitě (např. oběd). To bude pro klienta pochopitelný symbol, že brzo začne canisterapie. Díky tomu, že autisté vnímají svět z jiného pohledu, je velmi vhodné vyžívat obrázky (piktogramy) ke komunikaci s klientem. Je třeba si též uvědomit, že klienta s autismem lze motivovat jinými prostředky než dítě s normálním psychickým vývojem. Může se jednat, jak už uvádím i dříve, spíše o předměty, které děti motivují, jako jsou třeba předměty do sbírky, obrázky apod., nebo také činnost, tedy třeba právě canisterapie.

Velmi vhodnou canisterapeutickou metodou je napodobování, kdy se využívá výše zmíněných piktogramů. Teprve po jejich ukázání autistovi se například pes posadí, lehne si,

⁹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 317 – 332.

nasadí se mu obojek apod. Díky tomu se dají tvořit různé scénáře činností a také příběhy. Další aktivita, která se využívá, je například ta, že si pes a klient vyměňují čepici a kdo má danou čepici na hlavě, tak vykonává danou činnost, kterou je třeba krmení psa či připínání obojku.

Autismus je velmi vážné poškození, proto je třeba, aby canisterapeut měl trpělivost. U klienta se rozvíjí oblast komunikace a sociální interakce. Též je kontakt se psem velmi motivujícím prvkem, protože pes přináší radost a uvolnění a snížení stresových. Jak jsem již psala výše, autisté mají také problém se samotným dotekem. Proto, když si klient pohladí psa, je to velký úspěch. Rozvíjet se mohou i školní dovednosti jako počítání piškotů, rozlišování barev apod. Možným využitím je také nácvik denních povinností a relaxace při chůzi na procházce.⁹⁹

4.1.5 Canisterapie a její přínos pro tělesně postižené

Obr. 17 Tělesně postižená dívka se psem při canisterapii¹⁰⁰

⁹⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 143 – 150.

¹⁰⁰ <http://www.hafbezobav.cz>. *Asistenční psi pro tělesně postižené klienty*. [online]. [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.hafbezobav.cz/clanek-2011071301-Asistenční-psy-pro-telesne-postizene-klienty.html>.

Tělesné postižení může být různého rozsahu a typu. Jakákoliv tělesná vada, ať už velkého či malého rozsahu, může pro člověka znamenat velkou psychickou a fyzickou zátěž. Tělesné postižení lze vymezit jako pohybový defekt, tělesnou deformaci, nebo estetický defekt. Jedinec, který trpí postižením dolních končetin, je omezován v poznávání světa. Podle rozsahu postižení též může být omezen v obsluze svých vlastních potřeb. Jedinec, který má problém s horními končetinami, taktéž nemůže vykonávat spoustu aktivit. Avšak velmi záleží na rozsahu jeho postižení. Například pokud má nefunkční jednu ruku, je velmi pravděpodobné, že druhá, zdravá ruka, dokáže obstarat většinu práce sama. Dalším handicapem, kterým může tělesně postižený trpět, je postižení mluvidel nebo mimických svalů, což je problémové v oblasti komunikace. Pohybové postižení postihuje především starší lidi, děti trpí tímto postižením okolo 1%.¹⁰¹

Kvůli postižení se dítě může od malička cítit v izolaci. Také se mu ostatní děti mohou vysmívat. Zejména v období puberty to dítě může velmi těžce snášet.

Člověk může toto postižení získat kvůli poškození mozku, míchy nebo také kvůli poruchám kostí, kloubů, svalového aparátu. „Existuje hierarchie devalvace, která se mění se závažností a typem postižením. Na vrcholu této hierarchie jsou lidé s deformací obličeje nebo s nápadným znetvořením těla.“¹⁰²

Pro tělesné poškození je typické druhotné zatížení i dalších částí těla. Tedy jedinec trpí do budoucna rozsáhlejším problémem než by se na první pohled zdálo. Proto je vhodné využívat dostupných možností, jako je rehabilitace, cvičení, či canisterapie, které tak oddálí či zamezí problému, který by mohl druhotně vzniknout.

Canisterapie u lidí s tímto postižením má široké využití s ohledem na individuální tělesné poškození a také na rozsah a vážnost postižení. Canisterapeut musí vycházet s klientova postižení, musí k danému problému přistupovat interdisciplinárně, měl by spolupracovat nejen s odborníky, ale také s rodinou klienta. Canisterapie slouží především k motivaci k pohybu, aktivitám, hraje roli v navazování pocitu bezpečí, snižuje pocit osamělosti a napomáhá navazovat kontakty, zlepšuje vztah s rodinou, popřípadě s ošetřujícím personálem. I samotná canisterapie je též rehabilitační technikou, kdy se využívá tzv. polohování pro uvolňování svalů, k prokrvení apod. V rámci této techniky je velmi vhodná přítomnost fyzioterapeuta.¹⁰³

¹⁰¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 251-262.

¹⁰² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 253.

¹⁰³ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 172-174.

Pokud klient trpí například postižením dolních končetin, chodí o holích, nebo je uvázaný na vozík, je velmi vhodné, když si pořídí asistenčního psa. Asistenční pes mu umožní pocit jisté samostatnosti, kdy pes je díky speciálnímu výcviku schopen například sundat postiženému ponožky, rukavice, svetr, dále pak také otvírat a zavírat dveře, podávat postiženému spadlé předměty, zapnout počítač, zvedat ruce a nohy apod. Také díky němu může jedinec navazovat vztahy s okolím, naučí se dodržovat určitý režim apod.¹⁰⁴ Před pořízením psa může samotná canisterapie sloužit klientovi pro získání dovedností, které mu umožní pochopit, jak komunikovat se psem, jak se o něj starat.

4.1.6 Canisterapie a její přínos pro lidi trpící epilepsií

Obr. 18 Dívka trpící epilepsií a zrakovou poruchou se psím asistentem¹⁰⁵

„Epilepsie je chronické poškození mozkové tkáně, které se projevuje záchvaty různého charakteru, spojené se změnou v oblasti prožívání, uvažování a chování,

¹⁰⁴ GALETOVÁ, Zdeňka. Problematika asistenčních psů v ČR. 1.vyd. Praha: VÚPSV, 2008. str. 59.

¹⁰⁵ <http://www.slunickoprodeti.eu/>. *Kde pomáháme dětem 2009*. [online]. 2012[Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: http://www.slunickoprodeti.eu/cz/kde-pomahame_2009.php

motorickými projevy a často i s poruchami vědomí.¹⁰⁶ Epilepsií trpí více děti než dospělí. 2 % dětí postihuje epilepsie pravidelně, 5% dětí se někdy setkala s epileptickým záchvatem během života. To je způsobeno nezralostí dětské CNS. Epileptické záchvaty mohou být různého typu. Parciální záchvaty se projevují motorickými, psychomotorickými projevy, kdy člověk stojí na místě a není schopen odpovídat na otázky, nebo zapíná a rozepíná knoflík pořád dokola, aniž by věděl proč, atd. Generalizované záchvaty postižují vědomí i motoriku, projevují se výpadkem vědomí na 10 až 20 sekund, nebo také pádem na zem, třesem končetin, trupu a hlavy. Může též dojít k poranění jazyka, uvolnění moči a stolice.

Čím dříve a častěji se objeví tyto záchvaty, tím více může být poškozen mozek. Z toho pak následně plynou různé poruchy. Například může dojít k jinému rozpoložení psychiky jedince. Další změny v psychice jedince mohou vyplývat z medikamentózní léčby, která může způsobovat ospalost, sníženou aktivitu, omezení pozornosti a paměti apod.

Děti trpící epilepsií jsou často pesimisticky laděné, nemají příliš smysl pro humor, špatně zvládají narušení denního režimu. Mohou také trpět zvýšeným afektivním chováním, jsou méně flexibilní. Většinou mají průměrnou inteligenci, ale nepodávají tomu odpovídající výkony. Trpí někdy i poruchami učení. Často se cítí bezmocné, jelikož své záchvaty nemají pod kontrolou.¹⁰⁷

Epilepsie je nemoc, která nejde vidět na první pohled, avšak velmi omezuje jedince, který tímto onemocněním trpí. To znamená, že například nemůže získat řidičský průkaz, nemůže lézt po stromech nebo jezdit na koni, protože neví, kdy ho postihne záchvat.¹⁰⁸ Také je velmi vhodné, aby člověk s tímto zdravotním problémem nepil alkohol, dodržoval pravidelný denní rytmus apod.¹⁰⁹

Pes je v tomto případě obzvlášť dobrým pomocníkem. Canisterapie se může praktikovat pomocí metody AAA a AAT. Klient často trpí strachem ze záchvatů, má často nižší sebevědomí, má problém navazovat vztahy. Canisterapeut se snaží jedince s těmito problémy lépe začlenit do společnosti, bere klienta na procházky, za novými přáteli apod.

¹⁰⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 134.

¹⁰⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 134-143.

¹⁰⁸ GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 46-48.

¹⁰⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 157.

Díky těmto aktivitám se u klienta podporuje sebevědomí, učí se kynologickým dovednostem, aby si do budoucna mohli pořídit psa.¹¹⁰

Lidem trpící epilepsií je velmi doporučované, aby si poříдили signálního psa, který je vycvičen ke specifickým dovednostem, jako jsou rozpoznání epileptického záchvatu. Pes to pravděpodobně pozná ze změny pachu klienta. Často na to upozorňuje tak, že kňučí, plete se pod nohama, také olizuje ruce apod. Pes je se svým pánem během celého záchvatu, často jej lehce kousne, aby jej probral. Pes jako takový pro většinu lidí nejen pomocníkem při zvládání záchvatů, ale také společníkem, kamarádem, který zlepšuje jeho život.¹¹¹

4.1.7 Canisterapie a její význam pro děti netrpící žádným postižením

Canisterapie má velký potenciál i pro zdravé děti. Například v rámci metody AAE, tedy vzdělávání pomocí zvířat, kdy canisterapeut navštěvuje školu (**více kapitola + výzkum**).

Další využití canisterapie existuje také v oblasti problematiky dětské nadváhy. V dnešní době děti tráví mnohem více času u počítačů, televizi, než tomu bylo dříve. Proto by rodiče měli zvážit, zda je takový životní styl pro jejich děti vhodný. Rodiče mohou pořídit dítěti psa a vést ho k aktivnímu životu, odpovědnosti. Pes se brzo stane jeho blízkým přítelem a kamarádem. Pomáhá dítěti také lépe snášet stres a bolest.

4.1.8 Canisterapie a její význam v dětské psychiatrii

V této oblasti děti většinou netrpí žádnou tělesnou poruchou, ale je nějakým způsobem postižen jejich intelekt a psychika. Často děti musí trávit větší časový úsek v nemocnici. Nemocniční prostředí je pro ně cizí, takže se často mohou cítit osamělé a vytržené z domácího prostředí. V přítomnosti psa jsou děti uvolněnější, otevřenější a aktivnější při účasti na terapii.¹¹²

¹¹⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 158-160.

¹¹¹ GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 47- 48.

¹¹² GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 148.

V této oblasti je třeba volit metody podle individuálního případu, velmi častou metodou je hra, kdy se děti vžívají do různých rolí různých psů. Podle zkušenosti canisterapeutů jsou děti při této hře na sebe mnohem milejší než při obyčejných hrách.¹¹³

4.1.9 Význam canisterapie pro děti v ústavním zařízení

Ze zákona o sociálních službách č. 108/ 2006 vyplývá, že ústavní zařízení mohou být týdenní stacionáře, nebo domovy pro osoby se zdravotním postižením. Také se dá však canisterapie využívat v dětských domovech, výchovných ústavech apod.¹¹⁴

Děti z tohoto prostředí často trpí nedostatkem mateřské lásky. Pes tuto lásku sice nemůže plně nahradit, avšak přesto může děti naučit zodpovědnosti, pochopení, odpouštění. Může je motivovat k aktivitě, zpestřit život apod. Většinou se v této oblasti canisterapie provádí formou návštěvní a skupinovou, individuální vykonávání je spíše ojedinělé.¹¹⁵

4.2 Konkrétní canisterapeutické techniky

4.2.1 Polohování

Tato metoda je jednou z nejznámějších technik, která se v canisterapii využívá. Prvopočátky této metody lze vysledovat již v 50. letech 20. století. Někteří pacienti s handicapem mají buď úplně, nebo částečně omezený pohyb. V důsledku toho mají problém určitou část těla prokrvit, rozhýbat, či dokonce můžou trpět proleženinami. Proto je s pacientem třeba hýbat a procvičovat místa, které se tímto dají zlepšit. V prvopočátcích tato metoda nebyla praktikována se psy, ale pomocí fyzioterapeuta a různých pomůcek jako jsou polštáře, podkovy, válce apod. Nápad využívat psa pro tuto metodu vyšel z kruhu

¹¹³VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 140 – 142.

¹¹⁴VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 133-134.

¹¹⁵GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 24.

fyzioterapeutů. V rámci České republiky se tato technika začala využívat během let 1986/1987.¹¹⁶ Zajímavé je, že jednou ze zemí, kde je tato technika velmi rozšířena, je Česká republika. Například ve Spojených státech se tato metoda nepoužívá, protože je zde považována za týrání zvířat.¹¹⁷ O rozšíření a zpracování metodiky polohování u nás se velmi zasloužila speciální pedagožka a vychovatelka Marika Zouharová.¹¹⁸

Tato metoda je využívána jako podpůrná terapie, která je založena na fyzickém kontaktu psa a klienta. Při polohování je přítomen canisterapeut se psem, popřípadě s více psy, a klient. Pro výkon této techniky je velmi vhodná měkká podložka, na které klient leží společně se psem nebo se psy. Je buď ve spodním prádle, nebo v případě malých dětí nebo postižených pouze v pleně, aby docházelo ke kontaktu klientova těla se psí srstí a také, aby se klient lépe zahřál. Pes má totiž o jeden stupeň vyšší tělesnou teplotu než člověk. Místnost, ve které samotné polohování probíhá, by měla být vyhřátá, měl by být v dané místnosti klid. Také se doporučuje tlumené osvětlení. Často se pro samotné navození příjemné atmosféry využívá i relaxační hudby.¹¹⁹

Při prvním polohování jsou si klient a canisterapeut vzájemně cizí, proto se doporučuje, aby byl přítomen někdo blízký (člen rodiny, vychovatel, pedagog, apod.). Při polohování musí klient věřit canisterapeutovi a také psovi, aby polohování bylo účinné. Pro tuto techniku je totiž zásadní, aby byl klient uvolněný. Canisterapeut nechá již svlečeného klienta zvolit polohu, ve které chce ležet. Pokud si ji sám nevybere je třeba mu nenásilně pomoci si zvolit určitou polohu. Jednotlivé polohovací jednotky (tedy setrvání v jedné poloze) trvá zhruba 15-20 minut. Pohyby s pacientem je třeba předem konzultovat s rehabilitačním pracovníkem. V rámci jednoho polohování se využívá více poloh. Pro udržení tepla se využívají deky na přikrytí.

¹¹⁶ [www. animoterapie.cz](http://www.animoterapie.cz). *Polohování se psi* [online]. 2009 [Cit. 15. 2. 2012-02-15]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/polohovani-se-psy-canisterapie.htm>

¹¹⁷ SVOBODOVÁ, Ivona a kol. *Terapie a asistenční aktivity lidí za pomoci zvířat*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. str. 49-51.

¹¹⁸ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 335.

¹¹⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 177.

Jako pomocná technika při polohování se využívá olizování jednotlivých částí těla klienta psem a to jako podpůrná masáž například krku, uší, horních končetin, atd., nebo také hlazení, které vykonává canisterapeut.¹²⁰

Pes musí být k této činnosti navykán již od mladých let, aby ji pokládal za přirozenou, protože v psím chování znamená dávání pacek na něčí záda nadřazenost a dominantní chování. I v případě, že pes je k této aktivitě připravován, není dobré, aby ji vykonával příliš často. Ležet půl hodiny a nehýbat se totiž není pro psa přirozené. Proto se musí dbát na to, aby byl pes dostatečně proběhnutý a v „dobré náladě“.¹²¹

Tato technika má široké použití. Využívá se zejména u pacientů se zdravotním postižením, kteří trpí svalovým třesem či křečemi. Tato metoda se dá využít i u lidí s mentálním, smyslovým a kombinovaným postižením. Dále u hyperaktivních jedinců ke zklidnění. Využívá se také u lidí, kteří jsou vytrženi, popřípadě ochuzeni, z přirozeného sociálního prostředí jako určitá forma osobní relaxace (jako například děti z dětského domova, lidi na léčení z různých závislostí, apod.).¹²²

Tato technika má pozitivní vliv jak na fyzickou, tak na psychickou stránku člověka. Dají-li své tváře na psa lidé, kteří mají problém s řečí, uvolní se jim jejich mimické svaly a sníží se jejich problémy s mluvením. Významné to může být i pro klienty, kteří nemohou přirozeně polykat. V oblasti psychiky dochází často k velké motivaci klienta, protože kontakt se psem pro pacienta může hodně znamenat. Lidé jsou proto schopni udělat i něco, co by jinak dělat nechtěli, protože kontakt se psem je těší a poskytuje jim útěchu. Umožňuje jim to dosáhnout větších úspěchů v činnostech, které jsou pro ně důležité.¹²³

Polohování lze rozdělit na polohování v rámci metody AAA, kdy nejde primárně o to, aby se zlepšil fyzický stav klienta, ale o to, aby člověk zažíval příjemné pocity v přítomnosti psa, mohl jej hladit, tulit se k němu a pociťovat teplo. V tomto případě tedy není nutná přítomnost fyzioterapeuta. V rámci metody AAT, což je polohování zaměřené na konkrétní

¹²⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 177 – 178.

¹²¹ SVOBODOVÁ, Ivona a kol. *Terapie a asistenční aktivity lidí za pomoci zvířat*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. str. 51.

¹²² SVOBODOVÁ, Ivona a kol. *Terapie a asistenční aktivity lidí za pomoci zvířat*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. str. 51.

¹²³ www.animoterapie.cz. *Polohování se psi* [online]. 2009 [Cit. 2012-03-15]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/polohovani-se-psy-canisterapie.htm>

cíl, kterého chce canisterapeut dosáhnout, jde tedy o rehabilitační polohování, kterému by měl být přítomný i fyzioterapeut.¹²⁴

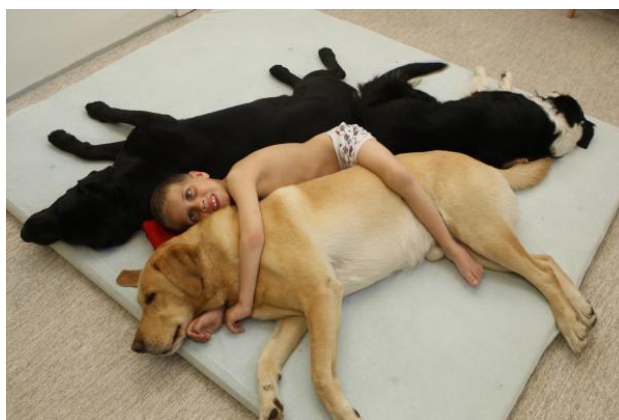
Mezi polohovací techniky patří například následující:

1) Při metodě, kterou vidíte na obrázku, leží klient na zádech, hlavu má podloženou polštářem, a pes leží pod koleny. Při této metodě dochází k lepšímu prokrvování dolních končetin.

Obr. 19 Chlapec při tzv. polohování¹²⁵

2) U následující polohy dítě leží na boku. Stranu, na které bude ležet, si vybírá samo. Hlavu má podloženou polštářem. Tato poloha se často vykonává ze dvěma až třemi psy, kdy jeden je ze přední strany a dva ze strany zadní. Dítě má krásně prohřáté celé tělo.

Obr. 20 Chlapec při polohování¹²⁶

¹²⁴ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 4. Str. 52.

¹²⁵ www.pomocnetlapky.cz. *Naši psi a klienti*. [online]. 2009[Cit. 28. 4. 2012]. Dostupné na: <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/nasi-psi-a-klienti/zack/mily-tlapkari-a-vsichni-jejich-pratele-396.html>

3) Tato poloha spočívá v tom, že dítě klečí, přičemž vrchní část trupu a hlavu má opřenou o psa. Může být též opřené o předloktí a zvedat hlavu. Jako motivace může sloužit i druhý pes. Dítě může posilovat krční svaly, pes prohřívá jeho tělo, protahují se i končetiny.¹²⁷

Obr. 21 Chlapec při technice polohování¹²⁸

4.2.2 Zbavení klienta tzv. kynofobie (strachu ze psů)

Zbavení se této fobie souvisí úzce s osobou klienta. Samotná terapie může trvat od několika týdnů po měsíce. Každý krok, který klient podstupuje, se s ním předem prodiskutuje. Ze začátku se pes a klient nedostávají do přímého kontaktu, pouze klient pozoruje psa při práci s dalšími klienty. Využívá se zde toho, že klient vidí, že se pes chová klidně a všichni jsou uvolnění. Dalším krokem je též postupné sblížování psa s klientem, který psa nejdříve hladí vzadu na zádech, aby se nedostával do bezprostřední blízkosti tlamy, kde má pes zuby. Pak se teprve přechází k česání a krmení psa z dlaně. Důležité pro tuto metodu je, aby se opakovala a klient si tak zvykl na to, že pes není zlý, a že se jej proto nemusí bát.¹²⁹

¹²⁶ <http://www.mkuh.cz>. *Canisterapie v obraze*. [online]. 2003[Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.mkuh.cz/index.php?id=show&fid=1997&pid=15873>

¹²⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 178.

¹²⁸ <http://www.canisterapie.org>. *Základní formy canisterapie*. [online]. [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.canisterapie.org/c-34-formy.html>

¹²⁹ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2012, roč. 1.str. 36.

4.2.3 Jiné canisterapeutické techniky

Canisterapie je terapií s velkými možnostmi a využitím. Obecně se dá říct, že podporuje sociální, psychické a tělesné potřeby a dovednosti. V rámci rozvoje sociálních potřeb a dovedností dochází u dítěte k rozvoji empatie a pozitivního naladění. Pes dítěti pomáhá také odbourávat strach, rozvíjí u něj vlastní rozhodování, podpoří též jeho samostatnost, zodpovědnost i schopnost spolupracovat, apod. V rámci této oblasti pes a canisterapeut působí především jako společník, kamarád a důvěrník.¹³⁰

V praxi to vypadá například tak, že canisterapeut a pes jsou přítomni na daném místě venku na hřišti, na táboře, v ústavu, v nemocnici, apod. Děti se o psa zajímají, hrají si s ním, rády se o něj starají. Při samotné hře, která je korigovaná canisterapeutem, se mohou mnohé naučit. Záleží však na věku dítěte. Batolata si díky psům uvědomují, že nejsou jediné na světě a že se svět netočí jen kolem nich. Děti předškolního věku berou psa jako kamaráda na hraní a učí se díky tomu ohleduplnosti vůči druhým. Děti v mladším školním věku se o psa zase chtějí především starat, tedy brát jej na procházku, krmit ho, česat, atd. Adolescenti psa můžou brát jako „partáka“, který je na rozdíl do dospělých nepoučuje. V přítomnosti psa jsou děti schopny dělat věci ochotněji a lépe, protože blízkost psa na ně působí jako velký motivátor.¹³¹

V rámci rozvoje rozumových schopností a psychických potřeb dochází u dětí k zlepšení pozornosti, komunikačních dovedností, rozšiřuje se slovní zásoba. Dítě také díky canisterapii může rozvíjet znalosti a dovednosti, u autistů se díky psovi často zmírňuje agresivita.¹³² Také v oblasti psychických potřeb se dítěti díky canisterapii snižuje psychické vnímání stresu. Pes dítěti přináší útěchu, sebedůvěru, zodpovědnost, vyrovnanost, apod.

V praxi můžou jiné techniky být prováděny například tak, že canisterapeut a jeho pes jsou přítomni ve školní třídě, na projektovém dnu, v ústavu, v domově dětí, atd. Canisterapeut může využívat aktuální témata. Když například padá sníh, může se canisterapeut s dětmi bavit o tažných psech. Využije obrazový materiál, nechá děti číst text, nebo je nechá něco vyrobit. Nejen, že se u dětí zlepšuje pozornost, ale dozví se také nové informace, procvičí si čtení a

¹³⁰PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 11.

¹³¹ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 7. str. 36.

¹³²PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 11-12.

zlepší se u nich manuální zručnost. Děti mohou dávat psovi i povely a canisterapeut chce po dítěti, aby jednotlivé povely říkali velmi zřetelně. Zlepšují si tak svoji výslovnost.¹³³

Dalším příkladem může být zlepšování paměti dětí, kdy děti po lese hledají obrázky psů a poté se vrátí do tábora a sepisují, co všechno si pamatují. Můžou hrát různé pexesa se psy, mohou luštit křížovky, které se vztahují k vědomostem o psech.¹³⁴

V rámci rozvoje tělesných schopností a dovedností díky canisterapii dochází u dětí ke zlepšení jemné i hrubé motoriky, zmenšuje se bolest. Pes je dobrým motivátorem k aktivnímu pohybu a pomáhá tak uvolňovat křeče nebo urychlit léčbu při rekonvalescenci, apod.¹³⁵

V praxi může canisterapeutický tým například s dětmi hrát různé společenské hry jako například házení s míčkem, překážkové dráhy, dítěti se můžou zavázat oči a ono se může snažit rozeznávat pouze na základě hmatu různé psy, pomůcky, které slouží k péči o psa (kartáče, postroje, zubní kartáčky), atd.¹³⁶

4.2.4 Canisterapie ve školních třídách

Obr. č. 22 Ukázka canisterapie ve škole¹³⁷

¹³³ Svět psů. Praha: Minerva, 2012, roč. 1.str. 36. str. 32

¹³⁴ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 186.

¹³⁵ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 193.

¹³⁶ PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 12.

¹³⁷ <http://antis.rajce.idnes.cz>. Ukázka canisterapie ve škole. [online]. [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: http://antis.rajce.idnes.cz/Ukazka_canisterapie_ve_skole/#d.jpg

V rámci metody AAE, tedy vzdělávání pomocí zvířat, se často využívá canisterapie využívá ve školách a to jak ve speciálních a praktických, tak i ve školách běžných. Důvodů její užitečnosti je mnoho. Například vědci z japonské univerzity Azuba prokázali, že při hře se psem se u člověka vyplavuje do těla hormon oxytocin, který podporuje lásku, věrnost a utváření dobrých vztahů. Již jen přítomnost psa může napomáhat rozvoji klíčových kompetencí.¹³⁸ Canisterapeut může do daného zařízení docházet v pravidelném intervalu, nebo se může jednat o jednorázovou akci v rámci např. projektového dne nebo jiného zpestření výuky. V rámci canisterapie spolupracuje i s pedagogem dané třídy. Canisterapeutem může být i sám pedagog.

Před zahájením samotné canisterapie musí být svolána schůzka s rodiči dětí, aby byli seznámeni s cíly a úmysly canisterapeuta. Na konci této schůzky musí podepsat souhlas s výkonem canisterapie na dané škole, protože děti mohou trpět alergií, kynofobií apod.¹³⁹ Existují výzkumy, které se zabývají otázkami, zda canisterapie v této oblasti pozitivně působí. Je třeba si uvědomit, že děti se vyvíjí. Díky tomu se mění i jejich pohled na zvířata.¹⁴⁰ V mladším školním věku (6-10 let) se dítě začíná integrovat do rodiny. V tomto období je pro dítě pes velmi dobrým společníkem, dodává mu sebejistotu a pocit bezpečí. Avšak v tomto období dítě není ještě schopno samostatně se postarat o psa. Ve starším školním věku (10 – 11 let až 14 – 15 let) dítě hledá partnera. Pokud je v rodině pes a dítě nemá sourozence, často se upne právě na psa.¹⁴¹

Při výzkumu dětí 1. až 5. tříd ve Vídni se prokázalo, že se děti díky přítomnosti psa ve třídě staly empatičtější vůči svým spolužákům. Zlepšily se také vztah ke zvířatům a samostatnost dětí. Podle jiného průzkumu se zlepšují i komunikační dovednosti dětí a odstraňuje se strach z veřejného vystupování úzkostných dětí. Průzkum zaměřený na děti předškolního věku ukázal, že se zlepšuje přítomností psa i motivace dětí k fyzické aktivitě, koncentrace a paměť. Je ale nutné na tomto místě dodat, že výzkumy na tomto poli nejsou

¹³⁸ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2012, roč. 3. str. 11.

¹³⁹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 85.

¹⁴⁰ GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 143.

¹⁴¹ STRAKOVÁ, Štěpánka. *Zvíře jako partner a průvodce člověka: Sborník ze semináře konaného ve dnech 12. až 14. Září 1997 ve Slapech nad Vltavou*. 1.vyd. Praha: Archa, 1999. str. 13.

ještě uzavřenou problematikou a jejich pokračováním může dojít k zpřesnění uvedených závěrů.¹⁴²

V rámci praktické části své diplomové práce jsem provedla dotazníkové šetření, které se též zabývalo otázkou užitečnosti canisterapie v běžných školách. Z dotazníku vyplynulo, že nejvíce canisterapeuté navštěvují mateřské školky a první stupně základních škol, druhé stupně o něco méně. Canisterapeuté jsou přesvědčeni o užitečnosti této metody. Nejvíce pomáhá canisterapie k rozvoji empatie, pro usměrňování nežádoucího chování, pro soužití se psem v okolí a také vede k porozumění a toleranci. Méně významné je z jejich hlediska využívání canisterapie pro vysvětlení úlohy neziskových organizací.

Jako příklad aktivit canisterapeutických organizací zaměřených na školská zařízení, lze uvést nabídku sdružení Pomocné tlapy o. p. s. Jejich cílem je naučit děti toleranci a ohleduplnosti k postiženým dětem, což má vést k zlepšení integrace postižených do společnosti. Své přednášky zařazují do několika tematických celků. V rámci biologie se děti mohou učit, jak se pes vyvíjí, z čeho se skládá jeho tělo. V rámci přírodovědy se děti mohou naučit, jak se chovat k psovi a také co dělat, aby předešli pokousání psem. V rámci občanské výchovy nabízejí výuku na téma integrace postižených do společnosti a úloha neziskových organizací.¹⁴³

4.3 Konkrétní příklady úspěšné canisterapie

Dominik, 5 let: trpí psychomotorickou retardací (PMR) a je nevidomý

Toto postižení znamená, že jedinec má zpomalený mentální a motorický (pohybový) vývoj. Toto poškození nejčastěji vzniká během těhotenství, porodu nebo kvůli genetické odchylce.¹⁴⁴ Dominik tuto poruchu získal kvůli své matce silné alkoholičce. Nemluví a nechodí. Pohybuje se jen ležením a opakuje jen některá slova. Je velmi agresivní, co se týká jeho věcí, ale pokud má dobrou náladu, spokojeně si pobrukuje.

¹⁴²GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. str. 143- 146.

¹⁴³ [www.pomocnetlapky.cz/Výchovný program pro děti a mládež](http://www.pomocnetlapky.cz/Vychovny-program-pro-deti-a-mladez). [online]. [Cit. 2012-03-10]. Dostupné na : <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/nase-sluzby/prehled-nasich-sluzeb-32.html>.

¹⁴⁴ [www.lekari-online.cz. Psychomotorická retardace](http://www.lekari-online.cz/Psychomotoricka-retardace)[online]. [Cit. 2012-03-16]. Dostupné na: <http://www.lekari-online.cz/vnitni-lekarstvi/indikace/psychomotoricka-retardace-pmr>

V rámci metody AAA (cílený kontakt člověka a psa) byla u něj aplikována canisterapie. Při prvních návštěvách byl ze psa nesvůj, jelikož se s ním předtím nikdy nesetkal. Po čase se ale osmělil a začal si na zvíře zvykat. Velmi se u něj osvědčila metoda, kdy si psa hladí a též polohování.

Díky canisterapii bývá dnes velmi dobře naladěný, rozvíjí se u něj hmat, jemná i hrubá motorika. Dále došlo k rozvoji řeči, protože se snaží zapamatovat a vyslovit jméno psa.¹⁴⁵

Tomáš, 7 let: kombinovaná forma - Dětská mozková obrna (DMO)

Tato nemoc je primárně nemocí pohybového aparátu, ale velmi často bývá kombinována například s poruchami zraku, sluchu, řeči a rozumových schopností.¹⁴⁶ Tomáš trpí svalovými křečemi, nemluví, nesedí, špatně pohybuje s hlavou a špatně snáší cizí prostředí.

Zvíře je v jeho rodině primárně jako asistenční pes, ale Tomášova maminka s ním vykonává i canisterapii. Pes mu přináší dobrou náladu, zlepšuje se u něj pozornost. Je u něj také praktikováno polohování, které je velmi přínosné zejména pro uvolnění jeho šíje a noh a pro jeho celkové zklidnění. Díky této metodě se mu lépe usíná a je uvolněnější. Jako doprovodnou metodu využívají také olizování, kdy díky drsnému psímu jazyku dochází k uvolnění svalů na zádech, břichu a krku.¹⁴⁷

Marta, 9 let: špatný prospěch ve škole

Tato dívka má velmi ráda psy a koně. Její matka jí ale řekla, že s nimi bude moci trávit čas jen tehdy, pokud bude nosit lepší známky ze školy. Trpí nedostatkem sebevědomí, má i poruchu pravo-levé orientace. V rámci canisterapie kartáčuje psy, cvičí základní poslušnost pod vedením kynologa. Při této činnosti je vedena k zodpovědnosti a je motivována k lepším výkonům. Ve škole se její prospěch zlepšil.¹⁴⁸

¹⁴⁵ SLOŽILOVÁ, Barbora. *Možnosti uplatnění terapeutických přístupů ve speciální pedagogice*. Olomouc, 2005. Závěrečná práce. Univerzita Palackého v Olomouci. str. 44.

¹⁴⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. str. 148.

¹⁴⁷ www.pomocnetlapky.cz/cz/nasi-psi-a-klienti [online]. [Cit. 16. 3. 2012-03-16]. Dostupné na: <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/nasi-psi-a-klienti/zack/mily-tlapkari-a-vsichni-jejich-pratele-396.html>

¹⁴⁸ PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 15.

Kamila, 13 let: problémy v rodině, šikanovaná ve škole

Dívka byla velmi uzavřená, neprojevovala se v kolektivu, velmi málo mluvila a měla nízké sebevědomí. Díky canisterapii více komunikuje, je sebevědomější, ale v rámci neznámého kolektivu ještě nedošlo ke změně. Je ale pozitivní, že je schopna sama zahájit komunikaci s canisterapeuty.¹⁴⁹

Dívka 10 let: trpěla tzv. kynofóbií

Dívka navštívila společně s rodiči a sestrou čtyřikrát Základní školu speciální v Blansku. V rámci celého procesu se jí na začátku i na konci každého setkání věnovala psycholožka. V rámci této aktivity se využívalo skupinové dynamiky, tedy byly přítomné další děti ze zařízení, které byly pro tuto dívku oporou. Dívka se přestala panicky bát psa, naučila se, jak se k nim má chovat, dokonce se i nechala polohovat. Rodina dívky si dokonce domů pořídila německého ovčáka.¹⁵⁰

Jolana, 5 let: dívka trpí těžkou nedoslýchavostí a 2 roky používá kochleární implantát

Dívka navštěvuje běžnou mateřskou školku, ze začátku odmítala jakýkoliv kontakt. Už po dvou měsících canisterapie se začala zbavovat negativních nálad, psa vodila na vodítku, volala na něj, přijímala od logopeda pohled do očí. Jolanka si vedla s canisterapeutkou sešit, poté se s ním velmi chlubila. Přítomná byla individuální canisterapii dívčina matka, na které byla dívka velmi závislá, díky psovi se délka pobytu bez matky prodlužovala. Díky tomu, že dívka chtěla, aby ji pes poslouchal, začala velmi zřetelně využívat mluvenou řeč jako šanci na uspokojování svých potřeb.¹⁵¹

¹⁴⁹ PODRÁPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. str. 15.

¹⁵⁰ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 183-184.

¹⁵¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 168.

5 Canisterapeutický pes

Obr. 23 Canisterapeutický pes¹⁵²

5.1 Péče o canisterapeutického psa

Canisterapeutický pes se dostává do blízkého kontaktu s klienty, proto je vhodné, aby měl zvýšenou péči. Pro výkon canisterapie je velmi důležité zdraví psa. Proto, aby byl pes zdravý, je důležitých hned několik faktorů.

Pes by měl dostávat pravidelnou a vyváženou stravu. Strava by měla obsahovat správný podíl proteinů, tuků, sacharidů, vitamínů, stopových látek a také minerálů. Nemělo by se také zapomínat na pravidelný přísun čerstvé vody, která by se měla dvakrát denně vyměnit za čerstvou. V rámci výkonu canisterapie by měl pes mít možnost se napít. Strava by

¹⁵² <http://www.zlaty-retrivr.cz>. Canisterapie. [online]. [Cit. 2012-04-28]. Dostupné na: <http://www.zlaty-retrivr.cz/canisterapie.php>

měla být přizpůsobena věku psa, protože stejně jako lidé i psi s věkem mění své energetické potřeby.¹⁵³

Dalším důležitým faktorem je zvýšená péče o srst psa. Péče o ní by měla spočívat v česání, kartáčování, koupání a stříhání. Velmi záleží na plemeni psa a také na typu a délce srsti.¹⁵⁴ Canisterapeut by měl psa před canisterapií pravidelně vyčesávat, podle potřeby také vykoupat.¹⁵⁵

Dále by se pozornost člověka (psovoda) měla soustřeďovat na péči o uši a oči. Pes by měl mít čisté a příjemně vonící uši. Jeho pán by se měl snažit uši pravidelně kontrolovat. Často totiž může dojít k rozmnožení bakterií, plísní a roztočů v ušním boltci.¹⁵⁶ U canisterapeutických psů by se mělo provádět dvakrát až třikrát týdně preventivní čištění pomocí samočisticích kapek, díky kterým se pes vyhne problémům s ušima.¹⁵⁷

Oči není třeba nějak zvlášť ošetřovat, důležité je ale oko psovi občas prohlédnout. Pokud se neobjevuje zarudnutí, výtok, svědění spojivek, přivíraní očí či nějaké nezvyklé skvrny na oku, není se však třeba znepokojovat.¹⁵⁸

Drápky je třeba aspoň jednou za měsíc zkrátit pomocí kleštiček na nehty. Příliš dlouhé drápky by mohli u psa totiž způsobit bolest, zarůstání nehtů, lámání.¹⁵⁹ V rámci canisterapie by také mohlo dojít ke zranění pacientů.

Zuby by se měly pravidelně čistit pomocí zubní pasty pro psy nebo lze také využít samočisticí granule. S touto péčí by se mělo začít již v útlém věku psa. Tato činnost je celkem dobrou prevencí proti zubnímu kameni a také proti zánětu dásní.¹⁶⁰ Pes, který má toto

¹⁵³ SCHMID – RÖGEROVÁ, Heike. *Abeceda péče o psa: Bohatství rad a nápadů*. 1.vyd. Praha: Knížní klub, 2009. str. 186 – 191.

¹⁵⁴ SCHMID – RÖGEROVÁ, Heike. *Abeceda péče o psa: Bohatství rad a nápadů*. 1.vyd. Praha: Knížní klub, 2009. str. 210 – 211.

¹⁵⁵ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 125.

¹⁵⁶ SCHMID – RÖGEROVÁ, Heike. *Abeceda péče o psa: Bohatství rad a nápadů*. 1.vyd. Praha: Knížní klub, 2009. str. 214.

¹⁵⁷ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 126.

¹⁵⁸ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 127.

¹⁵⁹ SCHMID – RÖGEROVÁ, Heike. *Abeceda péče o psa: Bohatství rad a nápadů*. 1.vyd. Praha: Knížní klub, 2009. str. 216.

¹⁶⁰ tamtéž. str. 217.

onemocnění, nemá příliš vábný dech, což může být při canisterapii nevýhoda nehledě na bolesti, kterými může pes trpět. Proto se canisterapeutům doporučuje zvýšená kontrola ústní dutiny psa a pravidelná prevence.¹⁶¹

Anální žlázy jsou uloženy ve váčkách v řitním otvoru. Tyto váčky se mohou ucpat a způsobit psovi bolestivý zánět. Proto je třeba i tuto část kontrolovat. Pes, který má v této oblasti problém, často jezdí zadkem po zemi, olizuje se nebo si náhle sedá, jako by ho něco kouslo. V tomto případě je dobré navštívit veterinárního lékaře.¹⁶²

Všichni psi by měli mít svého veterinárního lékaře. Člověk, který provozuje canisterapeutickou činnost, by měl na tento fakt upozornit svého lékaře. Psi v sobě mají parazity, často se vyskytují tasemnice, škrkavka. Proto už od útlého mládí štěněte dochází k odčervení. První odčervení se provádí již ve věku 14 dnů, poté i ve 3. měsíci štěněte. Tento proces se opakuje po celý život psa. Doporučené rozmezí, kdy se má běžný pes odčervovat, je každých 6 až 13 měsíců. Canisterapeutického psa je ale třeba odčervovat každé 4 měsíce. Dále je pes očkovan proti psince, vzteklině a dalším nemocem. Canisterapeut by také neměl opomíjet vnější parazity, jako jsou blechy, klíšťata apod. Měl by psa pravidelně prohlížet a také zvolit nějaký odpuzující prostředek proti těmto škůdcům. Musí však dát pozor na to, aby se klient nedostal do přímého kontaktu s odpuzující látkou proti parazitům.¹⁶³

Pro zdraví psa je také velmi důležité dostatečné vybití energie a odpočinek. Canisterapeut by měl svému psu dopřát mnoho pohybových aktivit. Doporučuje se před prováděním canisterapie jít se psem na procházku, nebo dělat s ním jinou aktivitu, která jej velmi baví. Také by měl pes mít své místo, kde si může odpočinout.

Pes se dostává při canisterapii do styku s nemocnými, postiženými a často i velmi deprivovanými lidmi. Jde o práci velmi psychicky náročnou. Proto by pes a jeho pán měli dodržovat zásady psychohygieny. Pes není zvyklý stabilně ležet, není pro něj též přirozené, že si na něj někdo dává nohy, ruce či tělo. Pes, aby nebyl přetěžovaný, může canisterapii vykonávat 1 až 2 hodiny týdně, přičemž z toho pouze 30 minut intenzivně. To platí především pro provádění canisterapie dobrovolníkem. Pokud je ovšem canisterapeut zaměstnancem v ústavu, je třeba, aby psa pro tuto práci nevyužíval každý den. Vhodné naopak je, aby vzal

¹⁶¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 127.

¹⁶² SCHMID – RÖGEROVÁ, Heike. *Abeceda péče o psa: Bohatství rad a nápadů*. 1.vyd. Praha: Knižní klub, 2009. str. 220.

¹⁶³ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 125-126.

psa pouze jednou týdně na celou pracovní dobu do ústavu. V rámci jeho pobytu v ústavu je velmi vhodné, aby pes měl místo, kde si může odpočinout. Také by měl jít canisterapeut se svým psem ve volných chvílích ven, vyvenčit ho a pohrát si s ním. Každý pes je jiný a vyhovuje mu něco jiného, proto by jej majitel měl velmi dobře pozorovat a v rámci provádění canisterapie mu přizpůsobit program.¹⁶⁴

Správný canisterapeut by měl poznat, kdy se pes necítí dobře. V tom případě by se neměl snažit splnit své závazky vůči rodině či zařízení, ale raději by měl pro daný den zrušit program. Často se to pozná tak, že se pes straní lidí, uhýbá pohlázení, polehává atd.¹⁶⁵

5.2 Pes v legislativě České republiky

Pes je nejen společník a pomocník člověka, je také živá bytost. K jako takovému by se měl člověk k němu chovat. Tento princip se v současné době stává i součástí legislativy České republiky.

V letošním roce, tj. 2012, byl schválen v legislativním procesu nový Občanský zákoník. V tom starém nebylo zvíře bráno jako živá bytost, ale bylo na něj nahlíženo jako na věc. Vlastnictví zvířete tak například bylo řešeno pomocí běžných majetko-právních vztahů. Nový Občanský zákoník ve svém paragrafu 487 obsahuje z tohoto pohledu nové pojetí. Stojí v něm, že: „Živé zvíře není věc. Ustanovení o věcech se na zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém se neodporuje jeho povaze živého tvora.“¹⁶⁶

Ovšem byť tato formulace vyjadřuje nové chápání zvířat zákony, fakticky tento zákon není pro samotná zvířata příliš výhodný. Dříve byla sice zvířata v zákoně považována za věci, ale v případě, že se ztratila majiteli, měla obec či město povinnost se o dané zvíře postarat tím, že ho dá do útulku či jiného vhodného zařízení pro něj. Nový Občanský zákoník ale tuto věc neřeší, takže hrozí, že mnoho obcí a měst tuto činnost přestane vykonávat. Tento fakt

¹⁶⁴ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 5. str. 28.

¹⁶⁵ *Svět psů*. Praha: Minerva, 2012, roč. 5. str. 28.

¹⁶⁶ Nová verze občanského zákoníku. http://www.novyobcanskyzakonik.cz/zakon/_obcansky-zakonik-novy-navrh.pdf [online]. 2012 [cit. 2012-03-28]. Dostupné na: http://www.novyobcanskyzakonik.cz/zakon/_obcansky-zakonik-novy-navrh.pdf. str. 96.

může vést k tomu, že města/obce přestanou podporovat útulky a spousta útulků kvůli tomu v České republice zanikne.¹⁶⁷

Zooterapie není jako taková řešena v legislativě České republiky. Ovšem existují zákony, které zaštiťují vztah zvířete a člověka. Konkrétně zákon 246/1992 sb. na ochranu zvířat proti týrání, který ošetřuje chování lidí ke zvířatům, aby nedocházelo k jejich zneužívání.¹⁶⁸ Také zákon 258/2004 Sb. o veterinární péči, který se zaměřuje na zdraví a veterinární péči zvířat.¹⁶⁹ Dalším zákonem je zákon 602/2006 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, který ve spojitosti s canisterapií ošetřuje vstup zvířat do prostor, kde je provozována, a také klade nároky na hygienu.¹⁷⁰

V zařízeních, kam canisterapeut dochází, mají provozní řád, který schvaluje zřizovatel konkrétního zařízení. Někdy je v samotném řádě zákaz vstupu člověka se zvířetem.

Podle zákona o sociálních službách 108/2006 je canisterapie považována za sociální službu, konkrétně se jedná o rehabilitaci. Avšak mezi oficiální uznaný typ zdravotní terapie ji nelze zařadit z důvodu toho, že nezapadá do žádné kategorie zdravotní péče.¹⁷¹

¹⁶⁷ Nadace na ochranu zvířat. *Tisková správa nadace na ochranu zvířat k návrhu nového občanského zákoníku* [Cit. 2012-02-24]. Pochází z: <http://www.ochranazvirat.cz/756/czech/clanek/tiskova-zprava-nadace-na-ochranu-zvirat-k-navrhu-noveho-obcanskeho-zakoniku/>

¹⁶⁸ www.uplnenzneni.cz. *Zákon na ochranu zvířat proti týrání*. [online]. [Cit. 2012- 03-11]. Dostupné na: http://www.uplnezneni.cz/zakon/246-1992-sb-na-ochranu-zvirat-proti-tyrani/#CAST_PRVNI.

¹⁶⁹ www.zakonyprolidi.cz. *Zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů*. [online]. [Cit. 2012-03-11]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>

¹⁷⁰ www.pesprotebe.cz. *Vyhláška 606/2002*. [Cit. 2012-03-11]. [online]. Dostupné na: <http://www.pesprotebe.com/zakon137.htm>

¹⁷¹ VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. str. 48 – 49.

6 Canisterapeutické organizace v České republice

Od roku 2001 se hojně začaly zakládat regionální canisterapeutické společnosti. Nelze přesně zjistit, kolik canisterapeutických asociací na území České republiky je, protože nejsou centrálně evidovány. V České republice existuje mnoho organizací, které zastřešují canisterapeutické týmy. Tyto organizace vznikají jako obecně prospěšná společnost (o.p.s.) ,nebo jako občanské sdružení (o. s.). Na následujících stránkách je popsáno několik canisterapeutických společností.

Hafík o. s.¹⁷²

Toto občanské sdružení bylo založeno v lednu roku 2001 v Třeboni. Hafík o. s. je od roku 2008 členem European Society for animal Assisted Therapy (ESSAT).¹⁷³ V rámci České republiky je jediným sdružením, které je jejím členem, a také tím, kdo v roce 2010 obdržel akreditaci od ESSATU pro oblast přípravy a vzdělávání canisterapeutických týmů.¹⁷⁴

Činnost tohoto sdružení je úzce spjata se Zdravotně sociální fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Tato fakulta zařazuje dobrovolnický program, v němž dobrovolníci canisterapeutického psa nevlastní, pouze jsou proškoleni a pomáhají canisterapeutovi při jeho aktivitách jako například při pořádání různých táborů a akcí pro klienty.¹⁷⁵ Dobrovolníci sdružení působí v Jihočeském, Středočeském a Západočeském kraji.¹⁷⁶

¹⁷² www.canisterapie.org/

¹⁷³ Organizace, která se na Evropské úrovni zabývá propagací terapie za asistenci zvířat. Jejím hlavním cílem je profesionalizace canisterapie a také odborné vzdělávání osob, které terapii provádějí. Tato organizace je jedinou zastřešující organizací canisterapie v Evropě.

¹⁷⁴ [www.pomocnetlapky.cz/cz. Canisterapie: European Society for animal Assisted Therapy](http://www.pomocnetlapky.cz/cz.Canisterapie:EuropeanSocietyforanimalAssistedTherapy) [online]. [Cit. 2012-02-24]. Dostupné na: <http://www.canisterapie.org/c-69-esaat.html>

¹⁷⁵ [www.pomocnetlapky.cz/cz. Canisterapie: Centrum zoorehabilitací](http://www.pomocnetlapky.cz/cz.Canisterapie:Centrumzoorehabilitaci) [online]. [Cit. 2012-02-24]. Dostupné na: <http://www.canisterapie.org/c-83-spoluprace-se-zsf-ju.html>

¹⁷⁶ [www.pomocnetlapky.cz/cz. Canisterapie: Kdo jsme](http://www.pomocnetlapky.cz/cz.Canisterapie:Kdajsme) [online]. [Cit. 2012-02-24]. Dostupné na: <http://www.canisterapie.org/c-39-organizace-a-struktura.html>

Pomocné tlapky o. p. s. ¹⁷⁷

Tato organizace vznikla v roce 2001. Orientuje se především na chov, předvýchovu a výcvik asistenčních psů. Canisterapii se věnuje okrajově. Od této organizace se odštěpila organizace Anitera o. p. s., která se plně zaměřuje na animoterapii. ¹⁷⁸

Anitera o. p. s. ¹⁷⁹

Tato obecně prospěšná společnost vznikla v roce 2008 odtržením od společnosti Pomocné tlapky o. p. s. Zaměřuje se na terapii nejen psů, ale také na terapii pomocí jiných zvířat (například pomocí koček, delfínů, atd.).

Hlavním cílem této organizace je zkvalitnění vzdělávání v rámci canisterapie. Dále si klade za cíl informovat společnost o možnostech animoterapie a také přinést nové možnosti v rámci seminářů nejen pro terapeuty, ale pro všechny, kteří mají co do činění s animoterapií. ¹⁸⁰

Canistearapeuti, které tato organizace zaštiťuje, působí ve všech krajích v Čechách, na Moravě v kraji Vysočina, Jihomoravském a také v kraji Zlínském. ¹⁸¹

Tato organizace má velmi dobré a přehledné webové stránky. Nabízí studentům pomoc při vypracovávání projektů, témat, bakalářských a diplomových prací. Dále umožňuje účastnit se canisterapie v praxi, promluvit s canistearapeuty, atd. Konzultační služby nabízejí zdarma. Jako protislužbu od těch, kteří danou práci píší, chtějí poskytnutí práce k přečtení, aby se zabránilo šíření nepravdivých informací o canisterapii. Jednotlivé práce pak archivují ve své kartotéce. ¹⁸²

¹⁷⁷ www.canisterapie.cz

¹⁷⁸ [www.pomocnetlapky.cz/cz. O společnosti pomocné tlapky](http://www.pomocnetlapky.cz/cz/o-spolecnosti-pomocne-tlapky/o-spolecnosti-pomocne-tlapky-o-p-s-2.html) [online]. [Cit. 2012-02-24]. Dostupné na: <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/o-spolecnosti-pomocne-tlapky/o-spolecnosti-pomocne-tlapky-o-p-s-2.html>

¹⁷⁹ [www. animoterapie.cz](http://www.animoterapie.cz)

¹⁸⁰ [www.animoterapie.cz. Historie společnosti](http://www.anitera.cz/historie-spolecnosti.htm) [online]. [Cit. 2012-02-25]. Dostupné na: <http://www.anitera.cz/historie-spolecnosti.htm>

¹⁸¹ [www.animoterapie.cz. Naše animoterapeutické týmy](http://www.animoterapie.cz/nase-terapeuticke-tymy.htm) [online]. [Cit. 2012-02-25]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/nase-terapeuticke-tymy.htm>

¹⁸² [www.animoterapie.cz. Historie společnosti](http://www.animoterapie.cz/info-pro-studenty/info-pro-studenty.htm) [online]. [Cit. 2012-02-25]. Dostupné na: <http://www.animoterapie.cz/info-pro-studenty/info-pro-studenty.htm>

Podané ruce o. s.¹⁸³

Občanské sdružení Podané ruce o.s. vzniklo v roce 2000. Toto sdružení se zaměřuje především na kvalitní proškolení canisterapeutů. Canisterapeutické týmy zastřešující touto organizací působí zejména na Moravě, Slezsku a v Libereckém, Královohradeckém kraji.¹⁸⁴

Cantes o. s.¹⁸⁵

Občanské sdružení Cantes o. s. vzniklo v roce 2008. Tato skupina se snaží o rozvoj a zvyšování kvality canisterapie. Canisterapeuti tohoto sdružení působí v Pardubickém kraji, Jiho­moravském kraji a také na Vysočině.¹⁸⁶

¹⁸³ www.canisterapie.info

¹⁸⁴ www.podaneruce.cz. *Informace o nás*. [online]. [Cit. 2012-02-25]. Dostupné na: <http://www.canisterapie.info/o-nas/>

¹⁸⁵ www.cantes.eu

¹⁸⁶ www.cantes.eu: *Cantes o.s.* [online]. [Cit. 2012-02-25]. Dostupné na: <http://cantes.eu/cantes/>

7 Výzkum

7.1 Cíle a organizace výzkumu

Výzkumná studie je zaměřena na názory a zkušenosti samotných canisterapeutů. Tedy na ty, kteří většinou dobrovolně pomáhají druhým lidem ve svém volném čase, nebo kteří svoji běžnou práci obohacují o canisterapii (např. různí speciální pedagogové).

Hlavním cílem výzkumu je za prvé empiricky podložit informace z odborné literatury a z internetových stránek zkušeností jednotlivých lidí z praxe a za druhé odpovědět na některé základní otázky jako například ty, zda je některé plemeno pro canisterapii vhodnější než jiné, jak velkých úspěchů dosahuje canisterapie v rámci stanovených cílů jednotlivých canisterapeutů, jakou péči potřebuje canisterapeutický pes, a podobně.

Data od jednotlivých canisterapeutů byla získána pomocí dotazníkového šetření, které proběhlo ve dvou kolech. První kolo získávání dat od canisterapeutů se uskutečnilo v lednu roku 2012, druhé kolo bylo realizováno v únoru téhož roku. Protože jednotliví canisterapeuté působí individuálně po celé republice, dotazník byl posílán emailovou formou.

Při rozesílání emailu jsem navázala kontakt s jednotlivými sdruženími, především se sdružením Anitera o. p. s. s hlavním sídlem v Praze a se sdružením Hafík o. s. s hlavním sídlem v Českých Budějovicích. Anitera disponuje koordinátorkou pro studenty SŠ a VŠ, která odpovídá na jednotlivé nejasnosti zájemců o problematiku canisterapie, a která rozesílá dotazníky jednotlivým canisterapeutům, které organizace zastřešuje. Protože kontakty na jednotlivé canisterapeuty na svých stránkách Anitera neuvádí, tak jsem tuto možnost využila. Obdobně jsem se dostala ke kontaktům i na canisterapeuty zastřešující organizací Hafík o. s. Další organizací, se kterou jsem při dotazníkovém šetření spolupracovala, byla Podané ruce o. s. s hlavním sídlem ve Frýdku Místku. Na těchto stránkách jsou uvedené kontakty na většinu canisterapeutů. Posledním kontaktovaným subjektem byla organizace Cantes o. s., která má na svých internetových stránkách uvedeny kontakty na vedoucí svých canisterapeutických skupin. Ti následně rozesílali dotazníky jednotlivým svým canisterapeutům.

Dotazník byl zaslán úhrnem 134 lidem v rámci dvoukolového dotazníkového šetření. Přestože je to poměrně vysoké číslo, návratnost dotazníku byla velmi malá – pouhých 24

respondentů, což činí 18 % z celkového počtu, zaslalo zpět vyplněný dotazník. Pravděpodobně je to způsobeno časovou vytížeností canisterapeutů nebo také jejich neochotou participovat na tomto výzkumu.

7.2 Oblast výzkumu a výzkumné otázky

- A Co vede člověka k pomoci druhým a jaký pocit při tom má?
- B Je pro výkon canisterapie důležité plemeno?
- C Co absolvovali canisterapeuti v oblasti vzdělání před tím, než sami začali tuto terapii praktikovat?
- D Je canisterapie finančně ohodnocena, nebo se spíše jedná o dobrovolnickou činnost?
- E Kam všude chodí canisterapeuté pomáhat se svým psem?
- F Má smysl canisterapie i ve školách se zdravými dětmi?
- G Jakého pokroku se díky canisterapii dosahuje?
- H Je potřeba poskytnout nadstandardní péči psovi vykonávajícímu canisterapii?

Dílčí výzkumné otázky¹⁸⁷

A1 Jak jste se dostal(a) ke canisterapii?

A2 Co Vám praktikování canisterapie přináší?

B1 Myslíte si, že pro výkon canisterapie je důležité plemeno psa?

B2 S jakým psem vykonáváte canisterapii vy? (Za plemeno uveďte prosím i věk psa)

C1 Co jste absolvoval(a), než jste začal(a) dělat canisterapii?

C2 Jak jste se v rámci Vaší přípravy na canisterapii připravoval(a)?

D1 Dostáváte za canisterapii nějaké finanční ohodnocení?

D2 Stačí Vám částka, kterou za canisterapii dostáváte, k pokrytí nákladů na Vašeho canisterapeutického psa, cestování za klienty apod.?

E1 Jakým dětem chodíte pomáhat se svým psem canisterapií?

E2 Kam všude chodíte pomáhat se svým psem canisterapií?

E3 Účastníte se někdy letních canisterapeutických táborů?

¹⁸⁷ Jednotlivé dílčí výzkumné otázky vycházejí z hlavních výzkumných otázek. Otázky A1 a A2 rozpracovávají základní otázku A, B1 a B2 otázku B, atd.

- E4** Chodíte provádět canisterapii metodou AAE (vzdělávání pomoci zvířat) do běžných škol?
- E5** V případě, že ano, který typ škol navštěvujete?
- F1** Myslíte si, že má smysl s canisterapií navštěvovat i školy se zdravými dětmi? Pokud ano, označte proč.
- G1** Stanovíte-li si svůj canisterapeutický cíl u dětí, jak velkého pokroku podle Vašeho názoru dosahujete v průměru v následujících oblastech?
- H1** Co pro Vás pes znamená? (Pokuste se prosím odpověď rozvést)
- H2** Poskytujete Vašemu psovi nějakou speciální péči oproti psovi, kterého byste měli k necanisterapeutickým účelům?

7.3 Hypotézy konečného výsledku

Na základě prostudované odborné literatury na téma canisterapie, jsem se rozhodla formulovat hypotézy, které budu ověřovat v rámci dotazníku.

- H 1: Většina respondentů se dostala ke canisterapii díky rodinnému příslušníkovi nebo příteli, který praktikuje canisterapii.
- H 2: Některá plemena jsou patrně pro canisterapii vhodnější, ale záleží především na individualitě psa.
- H 3: Většina respondentů nedostává žádné finanční ohodnocení.
- H 4: Respondenti se domnívají, že má smysl s canisterapií navštěvovat i školy se zdravými dětmi.
- H 5: Většina dotázaných poskytuje psovi nadstandardní péči - více klidu v domácnosti a více spánku a také více zábavných aktivit nebo sportu při odreagování psa.

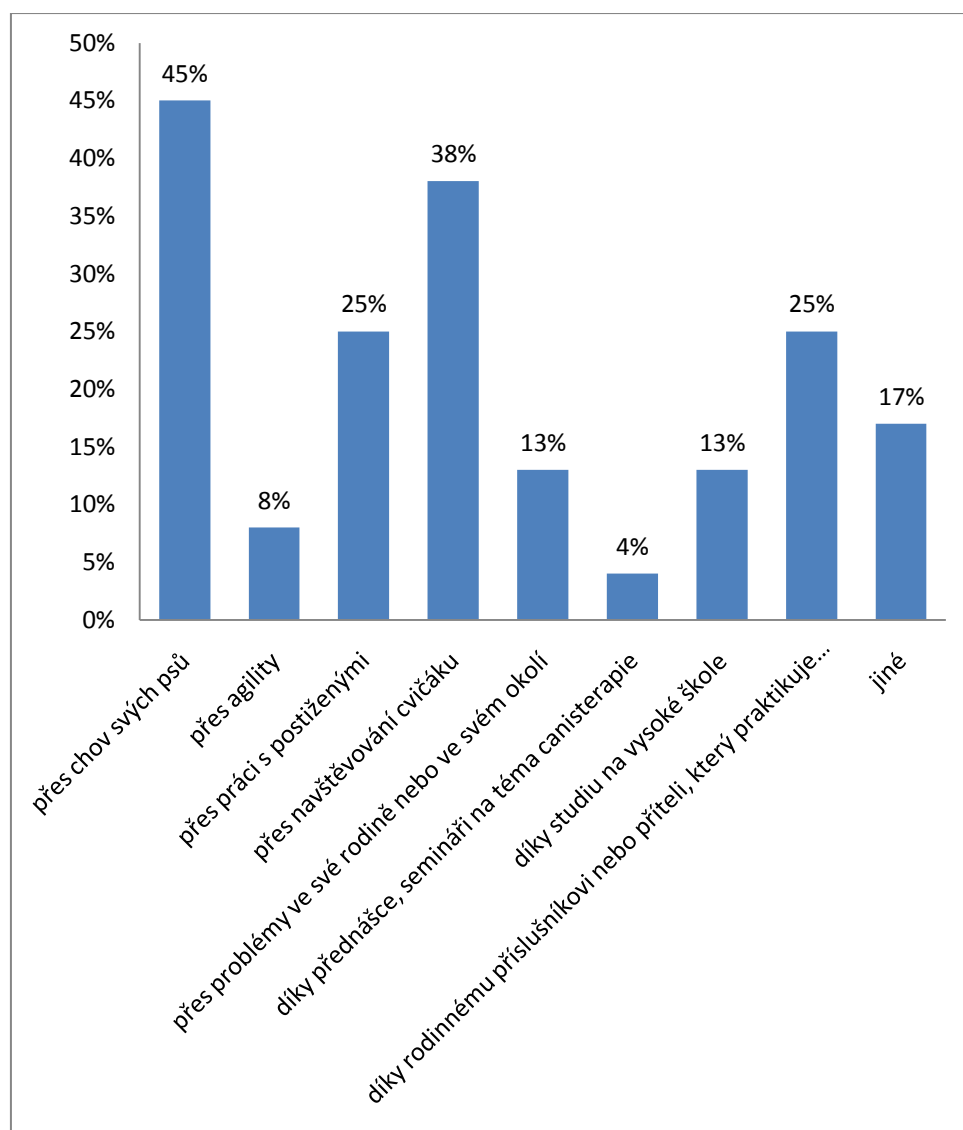
7.4 Výzkumná metoda

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu a to dotazník. Tato metoda má výhody i nevýhody. Výhodami dotazníku jsou například získání poměrně velkého počtu údajů, také náklady na šetření jsou poměrně malé, tato data se dají dobře zpracovat a pak následně interpretovat, anonymita apod. Mezi výhody dotazníku patří také to, že umožňuje získat údaje kvalitativního charakteru. Nevýhodou je, že dotazník klade na

respondenta vysoké nároky v odpovědích na všechny otázky, také nemáme jistotu, že dotazník nevyplní jiný člen rodiny či jakákoliv jiná osoba. Často se také stane, že návratnost dotazníku je příliš malá.¹⁸⁸

Vyzkoumané údaje jsou zpracovány pomocí grafů. Většina grafů obsahuje výsledky v procentech, výjimkou je graf č. 8 k otázce č. 4, která přináší pohled na plemena, které canisterapeuté využívají pro canisterapii. Zde je vhodné vyjádřit výsledek v celých číslech pro lepší názornost. Otázky, které mají možnost více odpovědí, jsou zpracovány též v procentech, kdy konečné procento vychází z celkového počtu dotazovaných.

Graf č. 1 k otázce č. 1 – **Jak jste se dostal(a) ke canisterapii?**¹⁸⁹

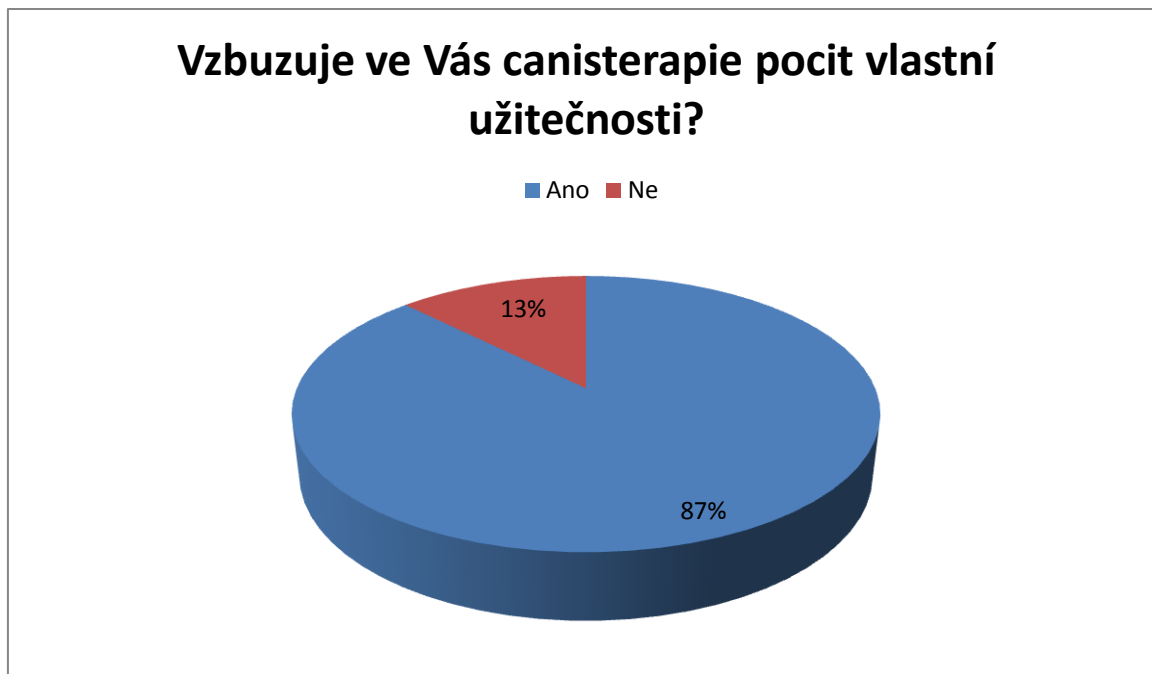

¹⁸⁸ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1993. str. 141.

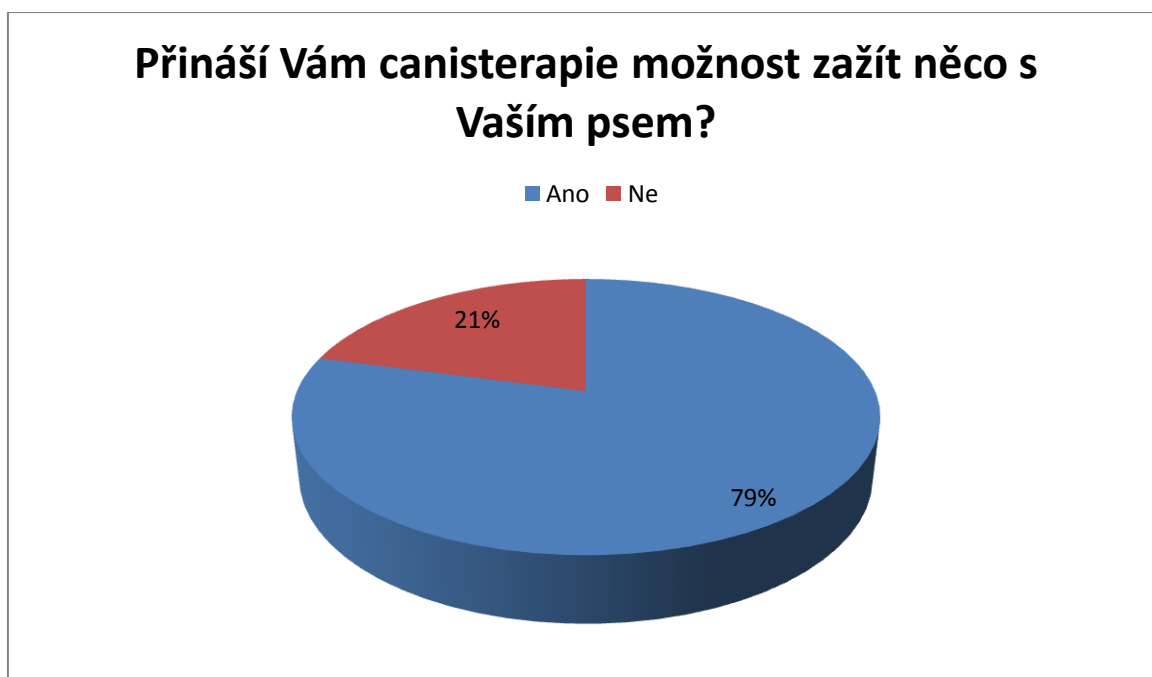
¹⁸⁹ Pod pojmem jiné canisterapeuti uvedli práci psychologa, snaha najít uplatnění pro psa, článek v Receptáři prima nápadů a inzerát na rekvalifikační kurz SVOPAP.

Grafy k otázce č. 2 - Co Vám praktikování canisterapie přináší?

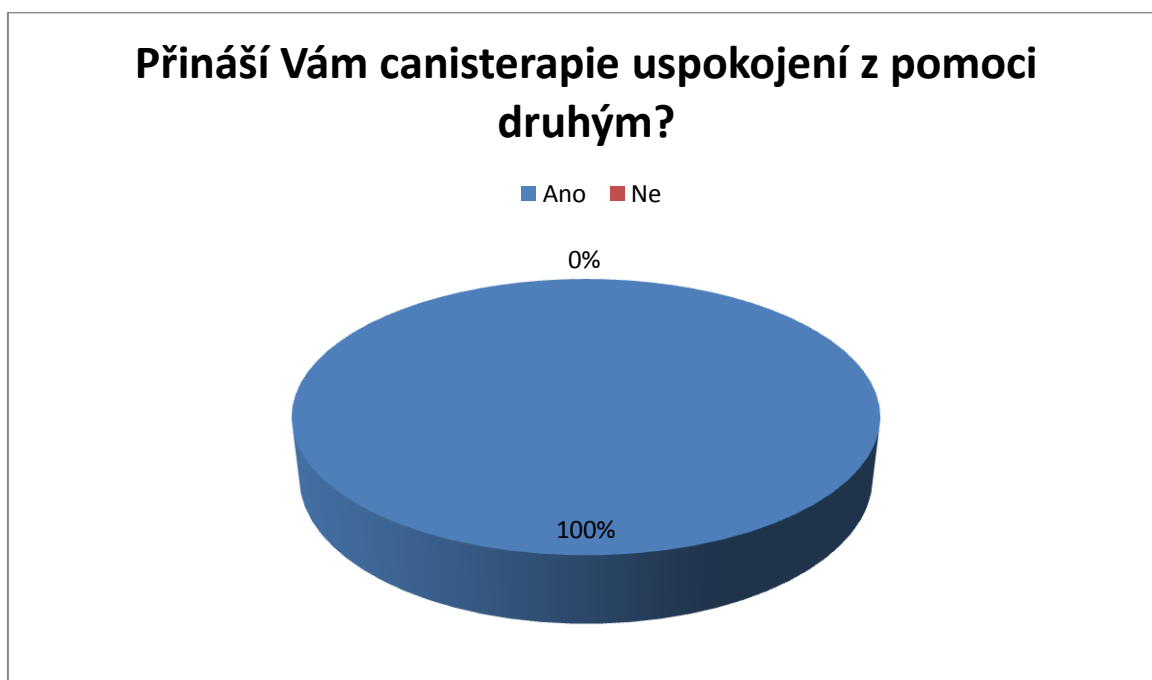
Graf č. 2 a) pocit vlastní užitečnosti - Ano / Ne

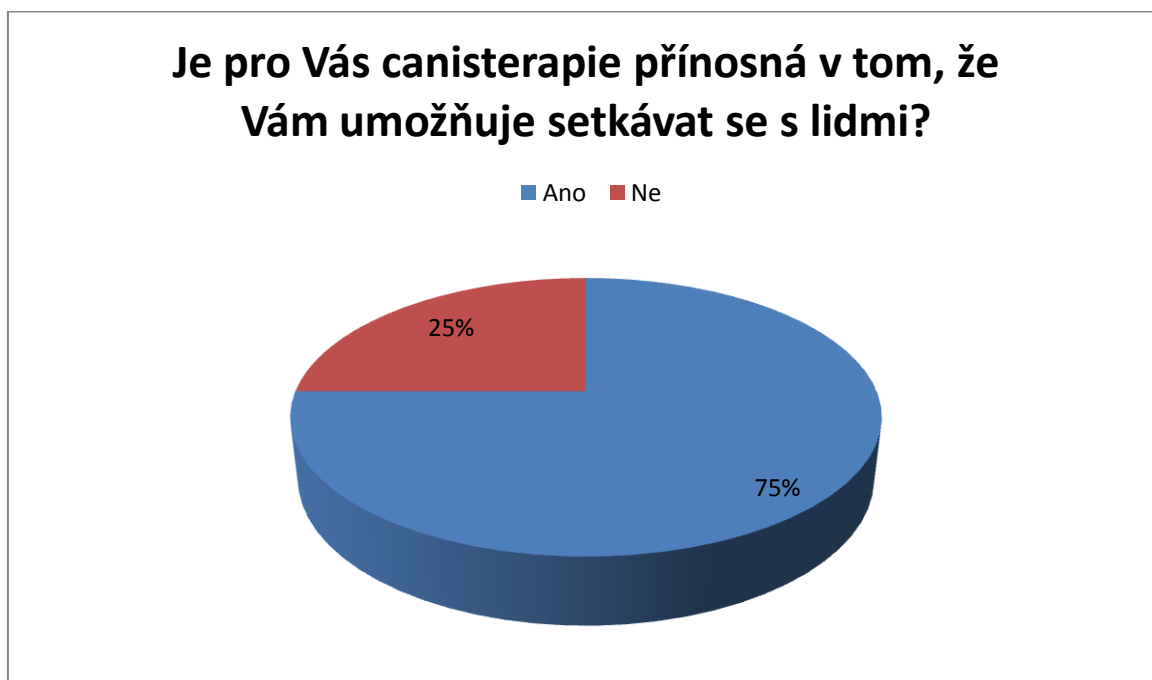
Graf č. 3 b) možnost zažít něco se svým psem - Ano/Ne

Graf č. 4 c) pocit uspokojení z pomoci druhým – Ano/Ne

Graf č. 5 d) možnost setkávat se s lidmi – Ano/Ne

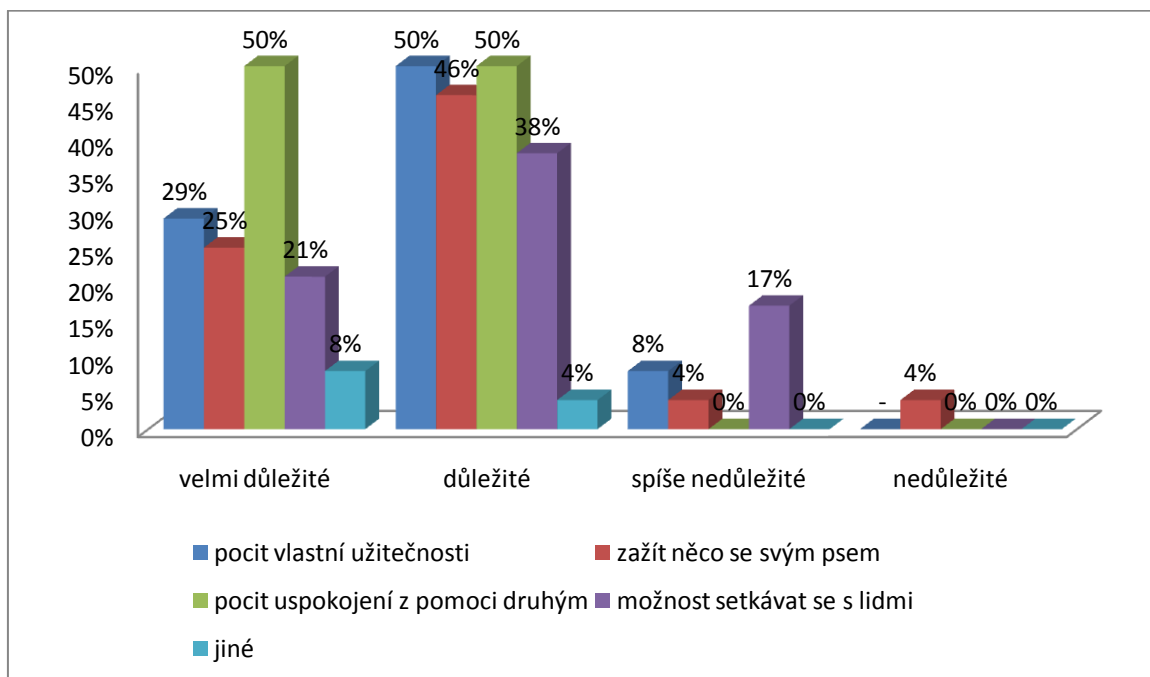

e) Jiné ¹⁹⁰ - Ano/Ne

¹⁹⁰ V rámci výzkumu využili možnost jiné pouze tři lidé. Ti uvedli vždy v jednom případě, že díky tomu, že vykonávají canisterapii, našli pro svého psa uplatnění, že je to pro ně pěkné propojení kynologie a své profese, a

Graf č. 6 - Respondeti vykonávající canisterapii, kteří odpověděli na výše uvedené otázky *ano*, měli dále možnost na škále určit, jak intenzivně je pro ně daná možnost důležitá.

1. velmi důležité
2. důležité
3. spíše nedůležité
4. nedůležité

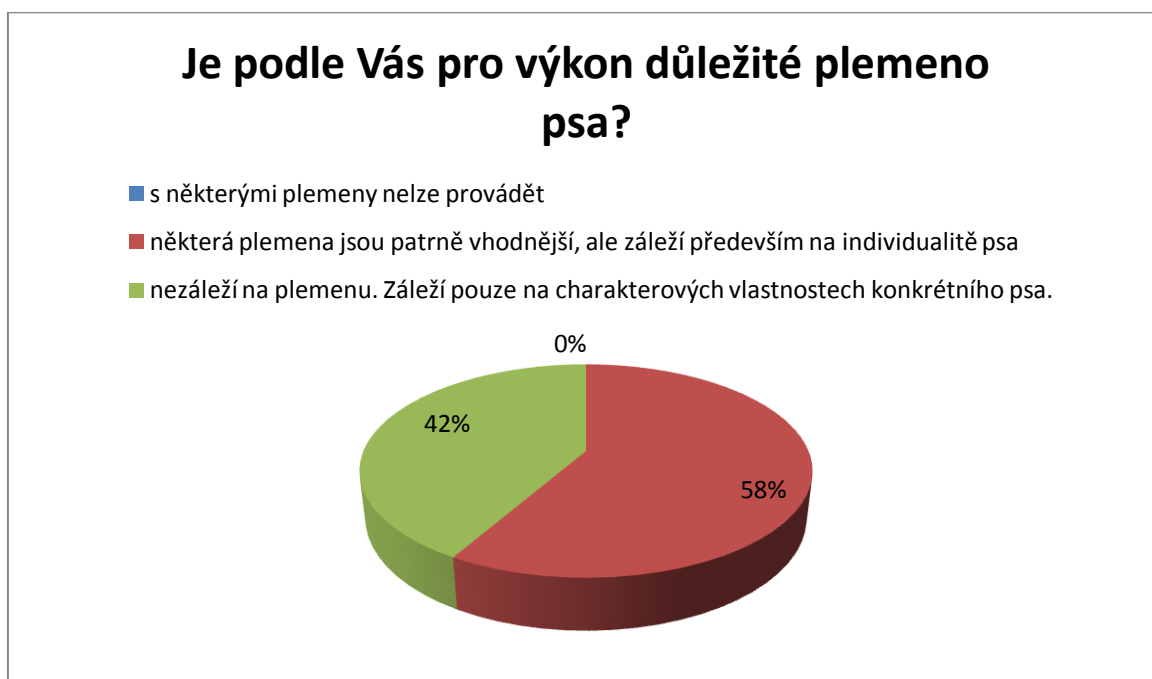
Pomoc druhým není pro člověka samozřejmostí, proto jsem považovala za nutné zvolit otázku, jak jste se dostal(a) ke canisterapii? Většina psovodů uvádělo více odpovědí, které je dovedly k výkonu této praxe. Na prvním místě se umístil se 45 % chov vlastních psů, na druhém místě navštěvování cvičáku s 38 % a na třetím místě s 25 % díky rodinnému příslušníkovi nebo příteli, který praktikuje canisterapii.

Přestože se jedná prvotně o pomoc klientovi, tedy jiné osobě než nám samotným, tak vykonávání canisterapie působí i na osobu canisterapeuta. I on má z této činnosti nějaké pocity. 100% dotazovaných odpovědělo, že je pro ně nejdůležitější pocit uspokojení z pomoci druhým, což na škále hodnot 12 respondentů považuje za velmi důležité a 12 dotazovaných za důležité. Na druhém místě se umístil pocit vlastní užitečnosti, kdy canisterapeuté často uváděli, že chov psů a canisterapie jsou pro ně životním smyslem. Z respondentů 7 to

že to usnadňuje jejich práci. Na uvedené škále dvojice respondentů považovala to, co uvedla, za velmi důležité, jeden respondent za důležité.

považuje za velmi důležité, 12 za důležité a 2 za spíše nedůležité. Tři zvolili možnost ne. Na třetím místě se umístila možnost zažít něco se svým psem. V dnešní době se často psi v domácnosti nudí, přitom jsou mnohem raději zaměstnáni než pasivní. Velmi důležité je to pro 6 respondentů, 11 to považuje za důležité, 1 za spíše nedůležité a 1 za nedůležité. 5 lidí zvolilo možnost ne. Na posledním místě se umístila možnost setkávat se s lidmi, kdy 5 lidí ze zkoumaného vzorku to považuje za velmi důležité, 9 lidí za důležité a 4 lidi za nedůležité. Tři jedinci zvolili možnost jiné a dopsali, že je to výborné pro usnadnění práce s klienty, propojení kynologie a své profese a také dobrý pocit z poskytnuté zábavy psovi.

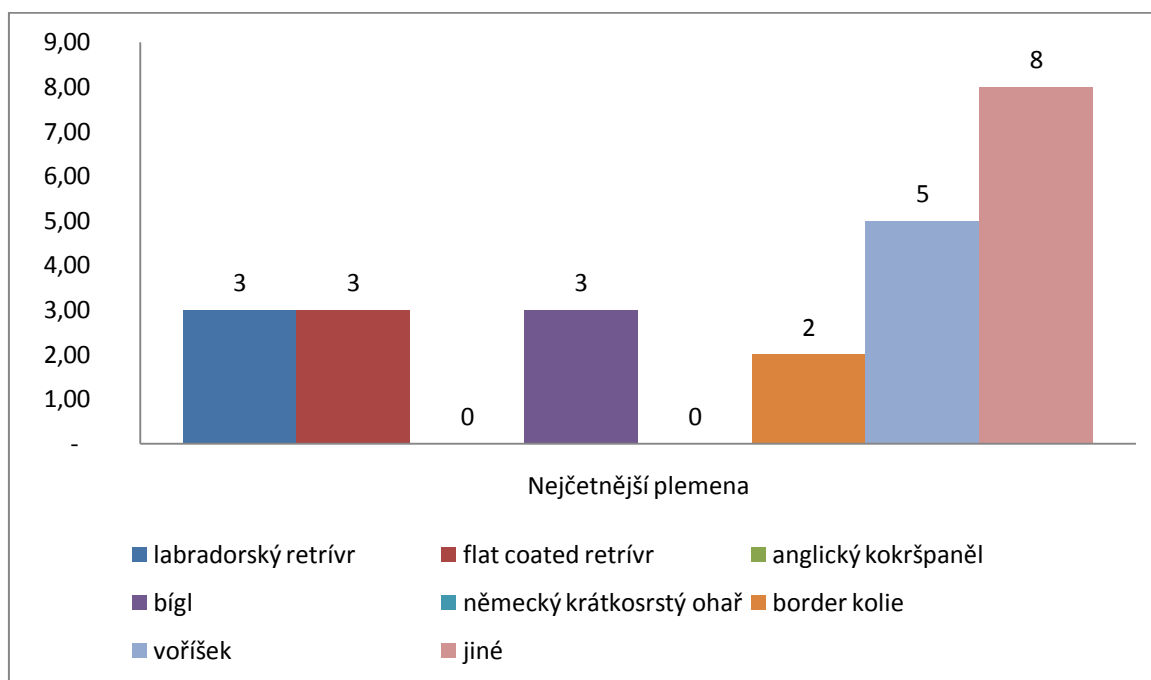
Graf č. 7 k otázce č. 3 – **Myslíte si, že pro výkon canisterapie je důležité plemeno psa?**

Graf č. 8 k otázce č. 4 – **S jakým psem vykonáváte canisterapii vy? (Za plemeno uveďte věk psa.)**¹⁹¹

V této otázce jsem uvedla nejčastěji používané psy na canisterapii:

- a) labradorský retrívr
- b) flat coated retrívr
- c) anglický kokršpaněl
- d) bígl
- e) německý krátkosrstý ohař
- f) border kolie
- g) voříšek
- h) jiné¹⁹²

Na téma, zda je jedno plemeno vhodnější než druhé pro výkon canisterapie, se vedou neustále spory. Tento výzkum měl odrazit názor samotných canistrapeutů. Žádný z canistrapeutů si nemyslí, že existuje plemeno se, kterým by se nedala provádět canisterapie. Z 24 dotázaných respondentů je 14 přesvědčeno o tom, že některá plemena jsou

¹⁹¹ Tato otázka není uvedena v procentech z důvodu lepší výstižnosti daného rozložení.

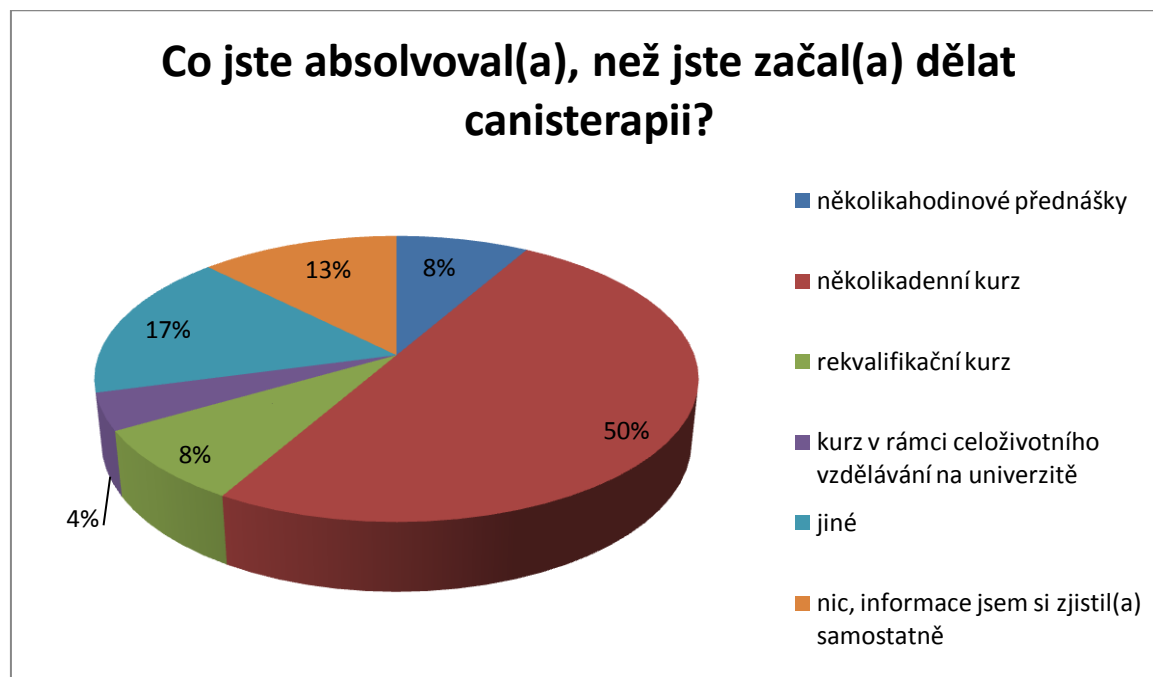
¹⁹² Mezi jiné plemena respondenti uvedli: Stafordširský bulteriér, Stafordširský teriér, Jack rosel teriér, Šetlandský ovčák, Foxteriér, Akita inu, Německá doga, Irský vlkodav, Německý ovčák.

patrně vhodnější, ale záleží především na individualitě psa. Zbýlých 10 neupřednostňuje žádné plemeno a klade důraz jen na charakterový potenciál každého psa.

V rámci otázky plemene psa jsem považovala za nutné zeptat se i na konkrétní plemena, se kterými respondenti provádějí samotnou aktivitu. Graf č. 8 ilustruje rozmanitost plemen. Do dotazníku jsem uvedla nejtypičtější plemena využívané pro canisterapii, avšak 8 z 24 provozuje tuto aktivitu s jiným plemenem například stafordširský bulteriér, který má snížený prách bolesti, protože se dříve využíval k psím zápasům. Dnes je často domácím psem nebo psem, který může vykonávat canisterapii. Musí mít ovšem dobré charakterové vlastnosti a též řádnou výchovu.

V rámci tohoto okruhu otázek mi canisterapeuti napsali věk svých psů, abych mohla určit průměrný věk psů vykonávajících tuto aktivitu. Pes může canisterapii vykonávat až po psí pubertě, která se liší podle velikosti plemene. Povaha psa se také vyvíjí a proto by měl pes být vždy jednou za dva roky přezkoušen, jestli se pořád ještě pro danou aktivitu hodí. Navíc jsem mluvila osobně s pár canisterapeuty a ti říkali, že nejlepší je vykonávat canisterapii se psem ve středním věku, tedy ne v období psí puberty a ani ne ve stáří. Průměrný věk psa vykonávající canisterapii je u skupiny respondentů 5 let. Avšak našly se tam i extrémy jako například pes ve věku 15 let.

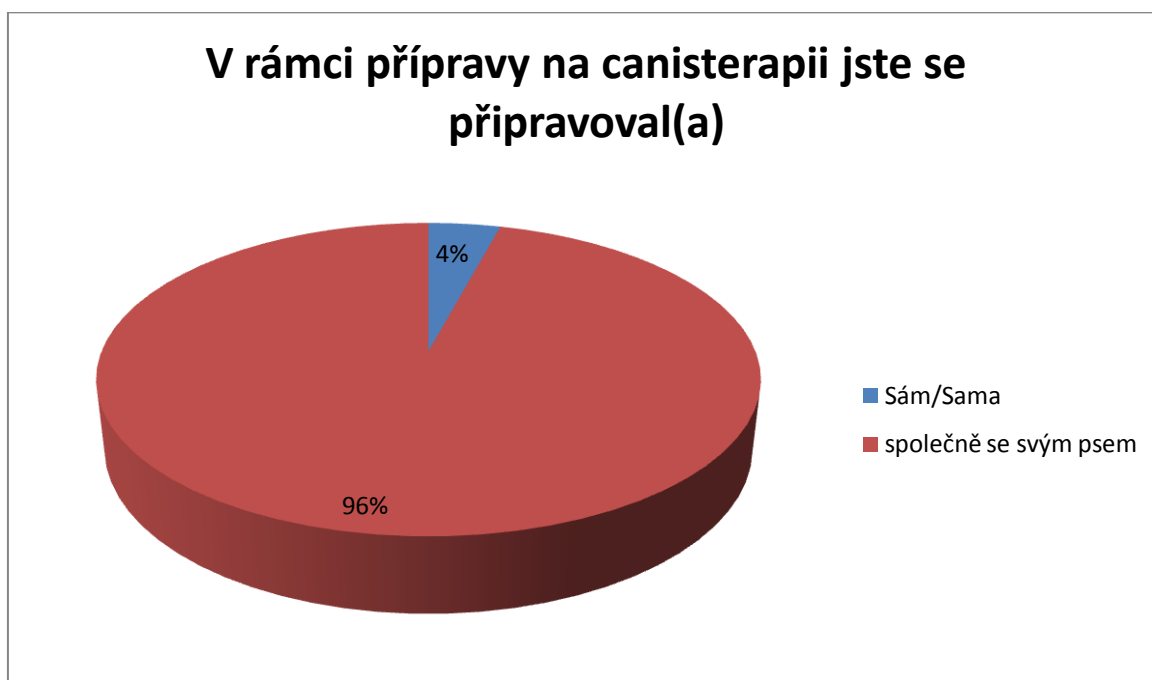
Graf č. 9 k otázce č. 5 – Co jste absolvoval(a), než jste začal(a) dělat canisterapii?

Jiné v grafu¹⁹³

¹⁹³ Studium speciální pedagogiky a canisterapeutické školení.

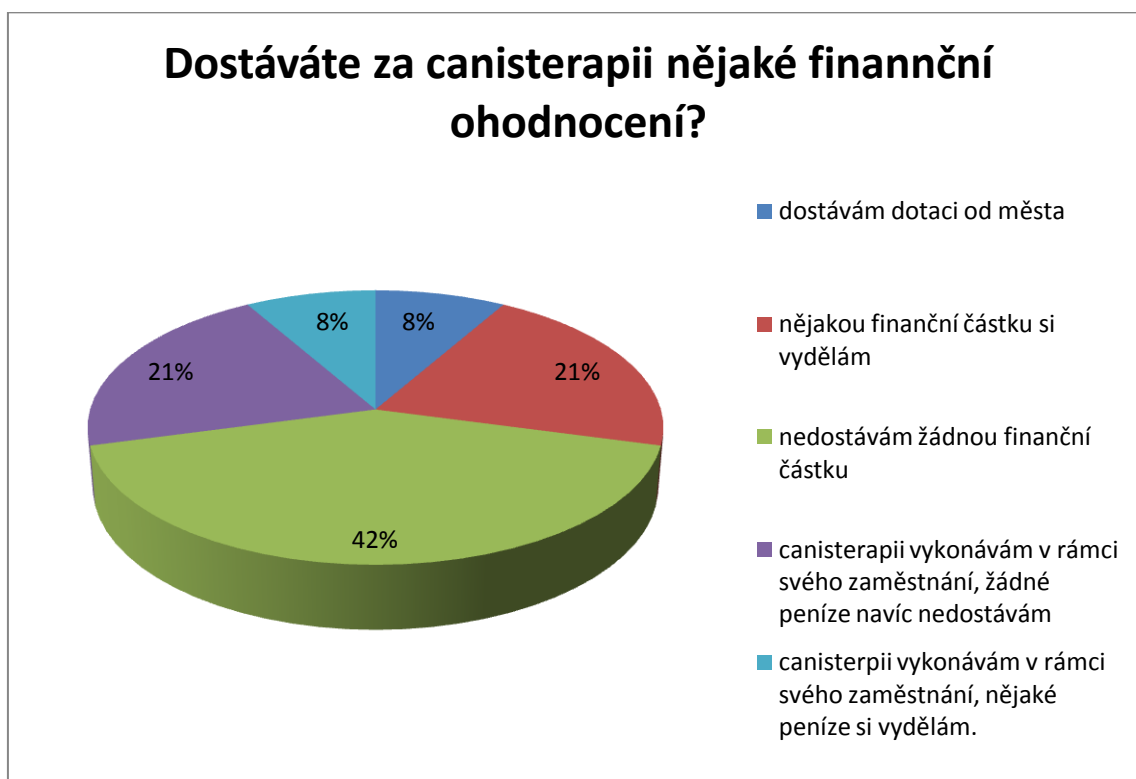
Graf č. 10 k otázce č. 6 – V rámci Vaší přípravy na canisterapii jste se připravoval(a)

V rámci přípravy na canisterapii existuje značná nejednotnost podmínek pro její vykonávání. Jak už z hlediska časové dotace, tak i z pohledu formy vzdělávání v této oblasti. Proto jsem v dotazníku zvolila i otázky na toto téma. Polovina dotázaných absolvovala několika denní kurz, 23 jedinců se vzdělávalo společně se svým psem, pouze 1 se připravoval bez svého psa.

Na druhém místě je možnost jiné se 4 hlasy, kde respondenti uváděli zejména studium speciální pedagogiky plus canisterapeutické školení. Na třetí místo se 3 hlasy se dostala možnost informace jsem si zjistil(a) samostatně, což bylo dříve typické zejména pro první canisterapeuty, kteří tuto metodu prosazovali v České republice. Několikahodinové přednášky a rekvalifikační kurz se dostaly na třetí místo pro každého se 3 respondenty. Na posledním místě se umístila možnost kurz v rámci celoživotního vzdělávání na univerzitě s 1 hlasem.

Graf č. 11 k otázce číslo 7. – Dostáváte za canisterapii nějaké finanční ohodnocení?

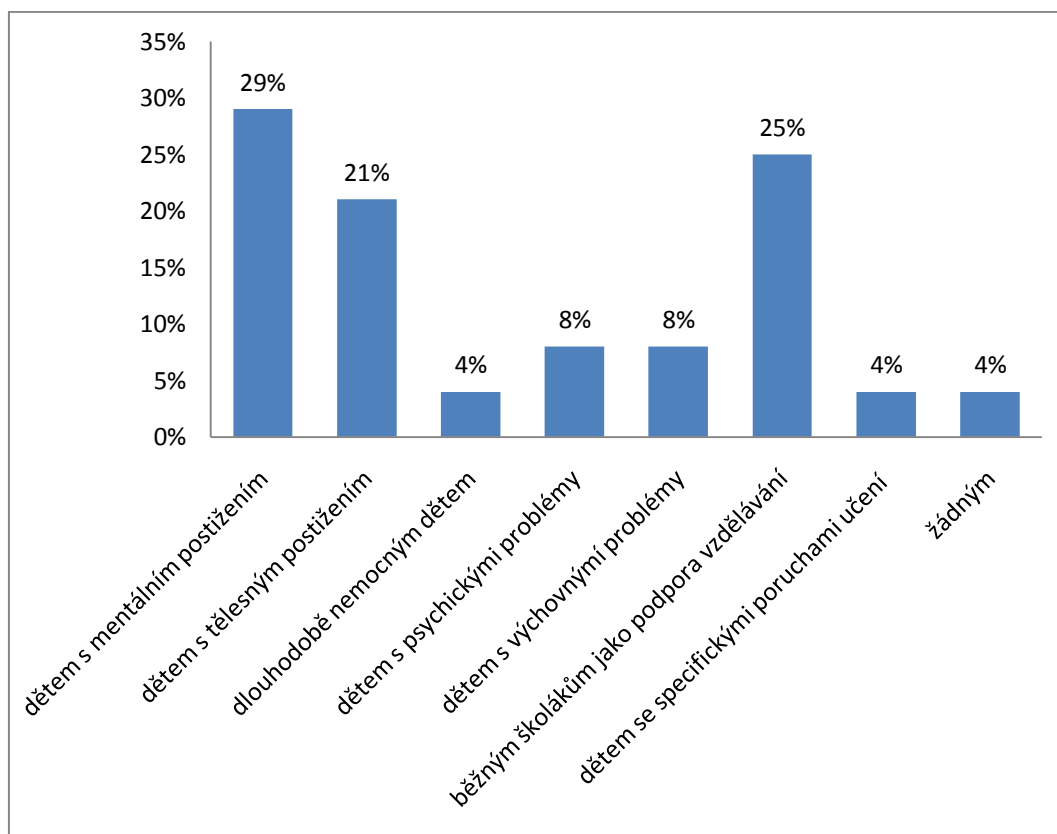

Graf č. 12 k otázce č. 8 – Stačí Vám částka, kterou za canisterapii dostáváte, k pokrytí nákladů na Vašeho canisterapeutického psa, cestování apod.?

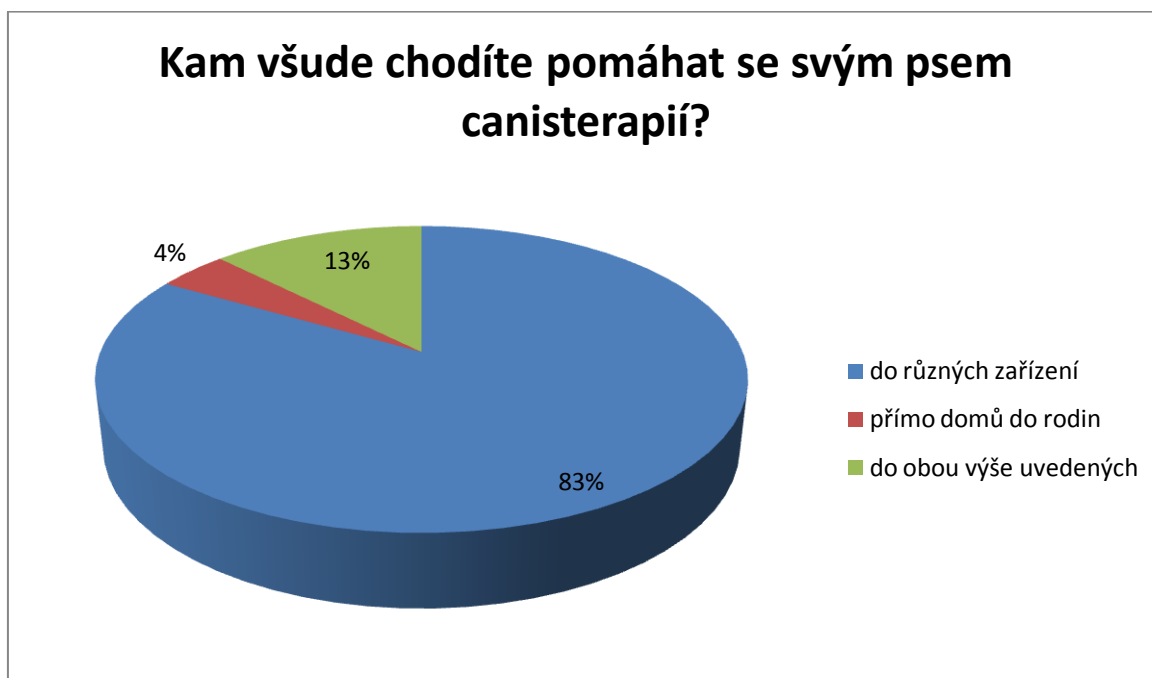

Aby mohl člověk vykonávat canisterapii jako profesi na plný úvazek, musel by mít svou smečku psů. Jednotliví psi by mohli mezi terapiemi odpočívat a nebyli by přetěžováni. Aby se člověku vrátily výdaje za smečku psů, musel by si za canisterapii účtovat tisíce korun, které ale lidé nechtějí dávat. Existují lidé, kteří mají canisterapii jako vedlejší příjem, kdy mají uzavřenou dohodu s jednotlivými zařízeními. Většina lidí však canisterapii provádí jako dobrovolníci, tedy nebere za canisterapii žádný příjem, nebo získává pouze proplacení výdajů za cestu apod. Z výzkumu jasně vyplývá, že canisterapie je opravdu dobrovolnická činnost. 10 respondentů nedostává žádné finanční ohodnocení a ani příspěvky na dopravu, tedy do této činnosti vkládá nejen své dobré srdce, ale i další finanční prostředky na péči o svého psa a podobně. Na druhém místě se umístila s 5 respondenty možnost, že canisterapii psovod vykonává v rámci své profese a nedostává za ni žádný finanční příspěvek a na stejném místě je možnost, že si nějakou finanční částku canisterapeut vydělá. Z následující otázky vyplývá, že 23 canisterapeutům rozhodně tato částka neuhradí výdaje za psa, cesty, atd. Na posledním místě se umístily možnosti canisterapii vykonávám v rámci zaměstnání a nějakou finanční částku si vydělám a také možnost, že dostanou dotaci od města. Pro obě možnosti se vyjádřili dva canisterapeuté.

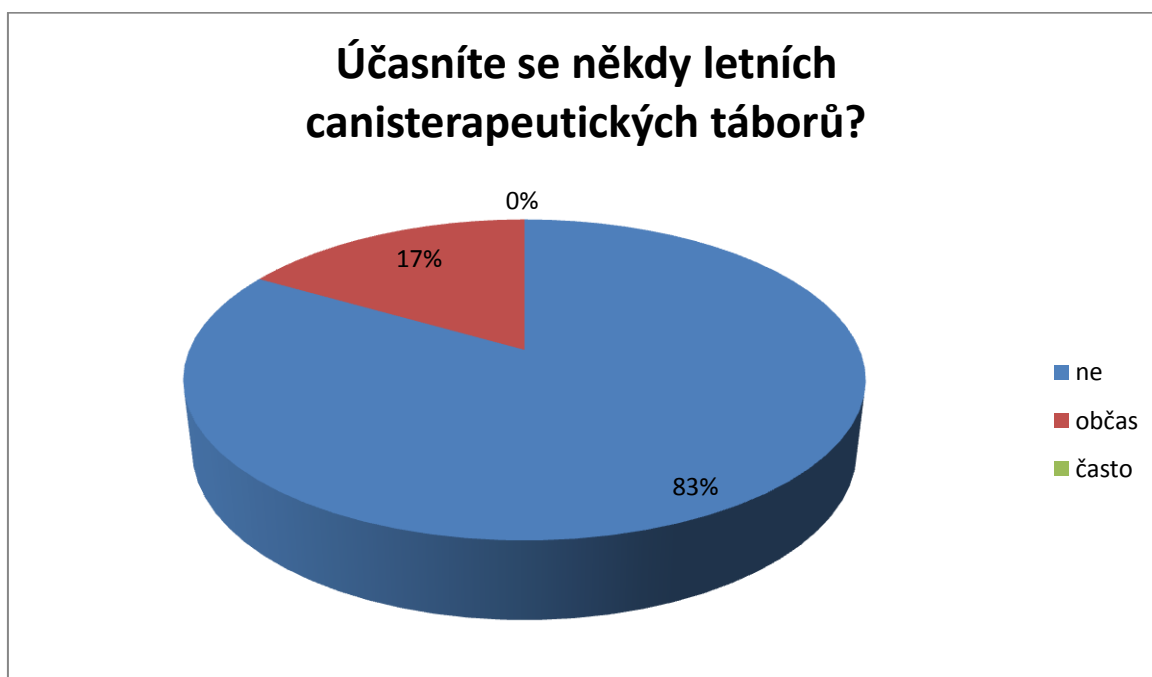
Graf č. 13 k otázce č. 9 – **Jakým dětem chodíte pomáhat se svým psem canisterapií?**

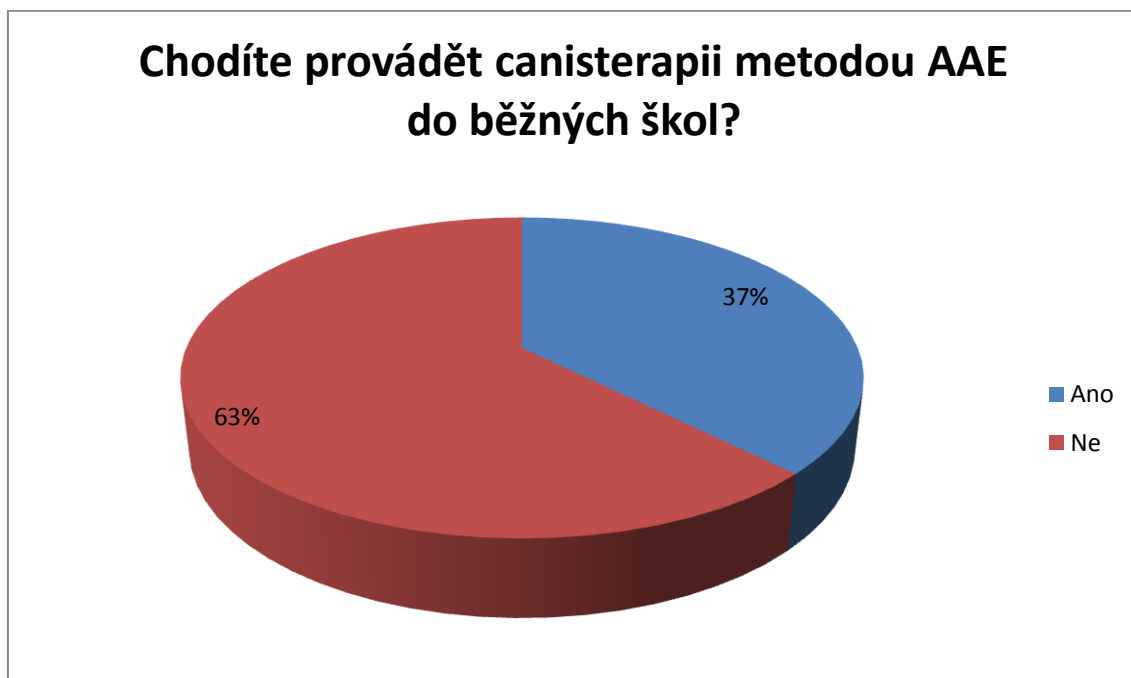
Graf č. 14 k otázce č. 10 – **Kam všude chodíte pomáhat se svým psem canisterapií?**

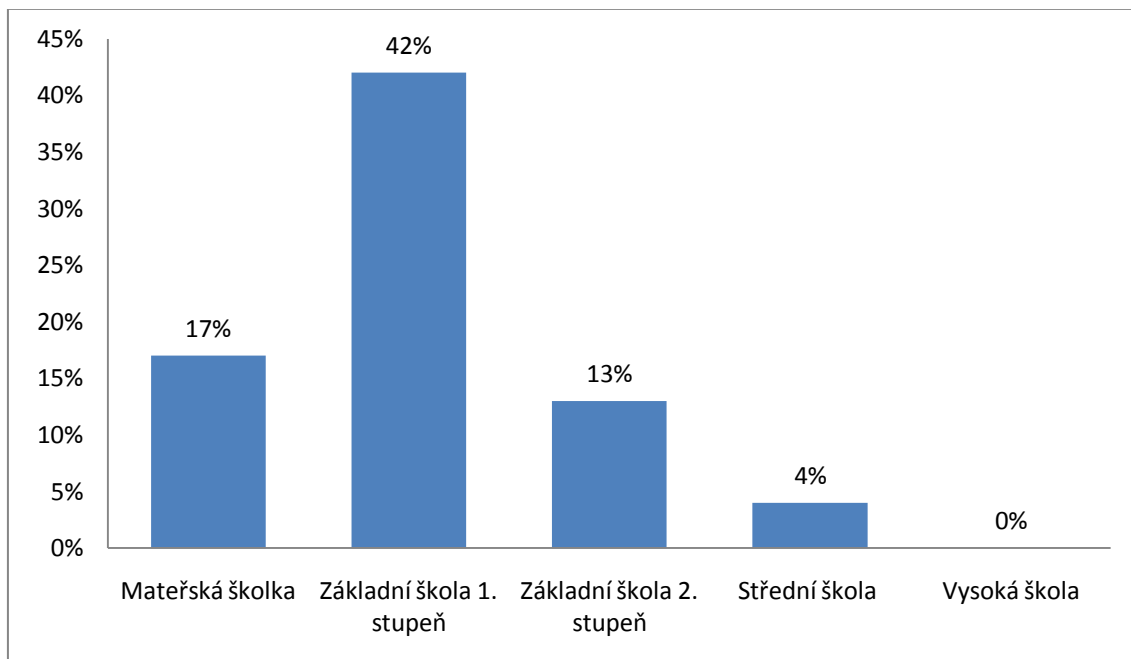
Graf č. 15 k otázce č. 11. - **Účastníte se někdy letních canisterapeutických táborů?**

Graf č. 16 k otázce č. 12 – **Chodíte provádět canisterapii metodou AAE (vzdělávání pomocí zvířat) do běžných škol?**

Graf č. 17 k otázce č. 13 – **V případě, že ano, který stupeň navštěvujete?**

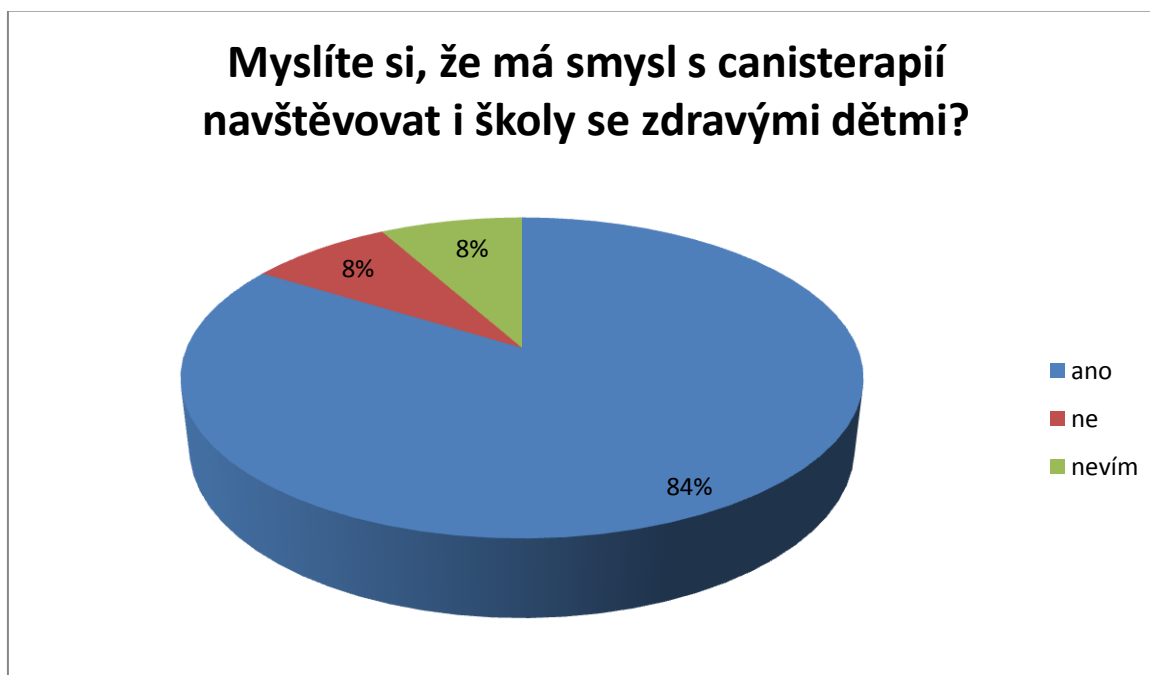

Canisterapie má široké využití. Z výzkumu, který je zaměřen na děti, vyplývá, že největší procento canisterapeutů pomáhá dětem s mentálním postižením. Konkrétně je to 7 respondentů. Na druhém místě se umístila možnost podpora vzdělávání běžným školákům se 6 hlasy. Tato metoda má podle mého názoru velký potenciál do budoucna. Propojení praxe a vědomostí může zlepšit motivaci a pozornost žáků. Nejvíce se canisterapeuti věnují podle výzkumu návštěvám mateřské školky a 1. stupně základní školy na třetím místě se umístil 2. stupeň základní školy. I zde je přítomnost zvířete velmi přínosná, žáci jsou v pubertě, mají vzdorovitou povahu a pes jim nic nepřikazuje, ani po nich nic nevyžaduje, tedy může velmi dobře sloužit pro komunikaci a motivaci žáků. Střední škola je na posledním místě s 1 respondentem. Samotné školy v rámci metody AAE, tedy vzdělávání pomoci zvířat provozuje 15 respondentů. Na třetí pozici navštěvují canisterapeuté děti s tělesným postižením.

Canisterapie má svoje místo i na letních táborech, kterých se často účastní jak zdravé děti, tak i handicapované. Dochází zde k vzájemnému poznávání, integraci postižených do normálního života, zdravé děti se zase učí být ohleduplné, schopné pomáhat a přijímat tyto jedince ve společnosti. V rámci výzkumu se občas podílí na této aktivitě 4 respondenti. Zbylých 20 respondentů se táborů neúčastní.

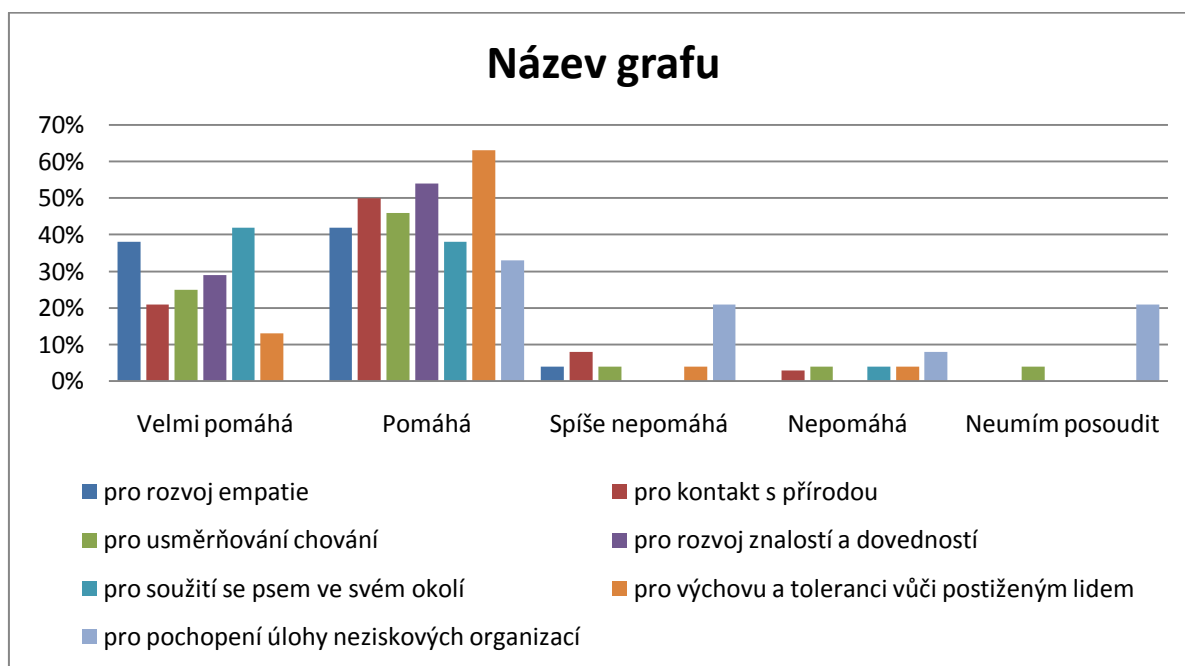
Většina canisterapeutů také navštěvuje různá zařízení jako jsou dětské domovy, školy apod. Do rodin chodí pouze malá část dotazovaných.

Graf č. 18 k otázce č. 14 – Myslíte si, že má canisterapeut s canisterapií navštěvovat i školy se zdravými dětmi?

Graf č. 19 - Pokud ano, označte proč:

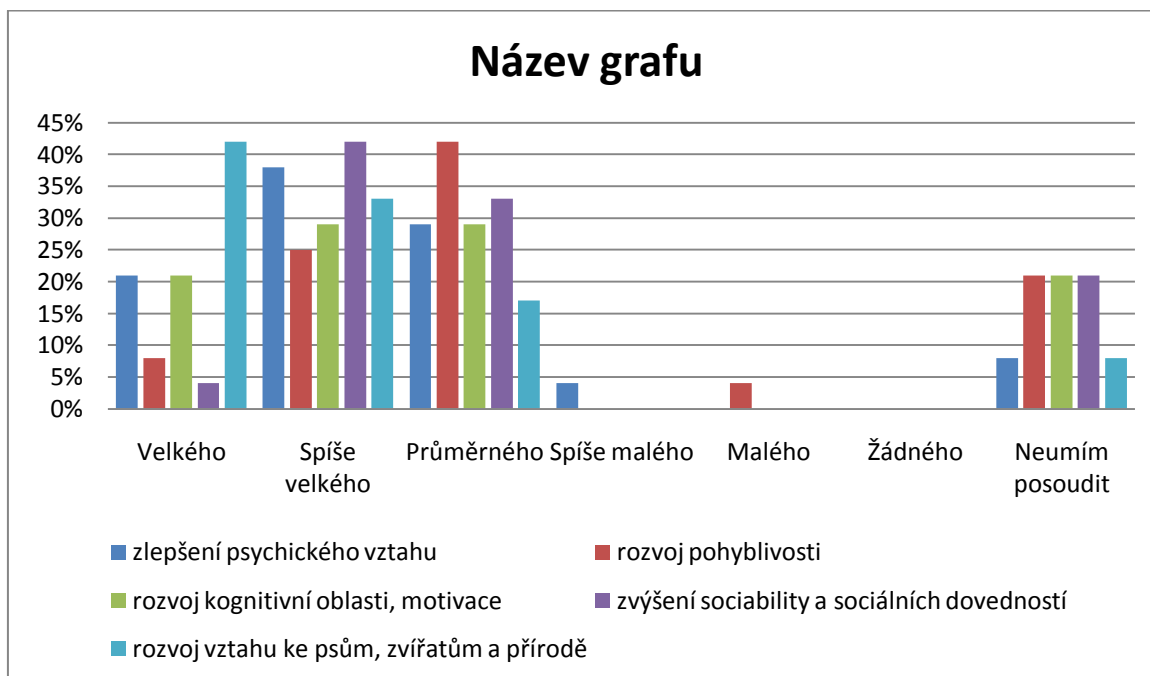
1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

Podle 20 respondentů má canisterapie přínos pro děti z běžných škol. V rámci této oblasti otázek měli canisterapeuti možnost odpovídat jak velký přínos má canisterapie pro rozvoj empatie, pro kontakt s přírodou, pro usměrňování chování, pro rozvoj znalostí a dovedností, pro soužití se psem ve svém okolí, pro výchovu k porozumění a toleranci a také pro pochopení úlohy neziskových organizací. Měli rozhodnout v rámci škály – velmi pomáhá, pomáhá, spíše nepomáhá, nepomáhá a nemůžu posoudit. 71% až 83 % canisterapeutů hodnotilo zmíněné možnosti kritériem velmi pomáhá a pomáhá. Tento fakt potvrzuje velké možnosti canisterapie v rámci vzdělávání a při rozvoji některých klíčových kompetencí. U možnosti pochopení úlohy neziskových organizací nepovažují v této oblasti canisterapii za stěžejní. Tato metoda přesto napomáhá k pochopení této problematiky.

Graf č. 20 k otázce č. 15 – **Stanovíte- li si svůj canisterapeutický cíl u dětí, jak velkého pokroku, podle Vašeho názoru dosahujete v průměru v následující oblasti?**

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného
4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

V rámci své práce s dětmi si canisterapeuté stanovují cíle, kterých chtějí dosáhnout. Tato část výzkumu má ukázat, jakých pokroků dosahují děti v jednotlivých oblastech – zlepšení psychického stavu, rozvoj mobility, rozvoj kognitivní oblasti, motivace, zvýšení sociability a sociálních dovedností, rozvoj vztahu ke psům, zvířatům a přírodě. Opět mohli volit na škále velkého, spíše velkého, průměrného, spíše malého, malého, žádného a nemohu posoudit.

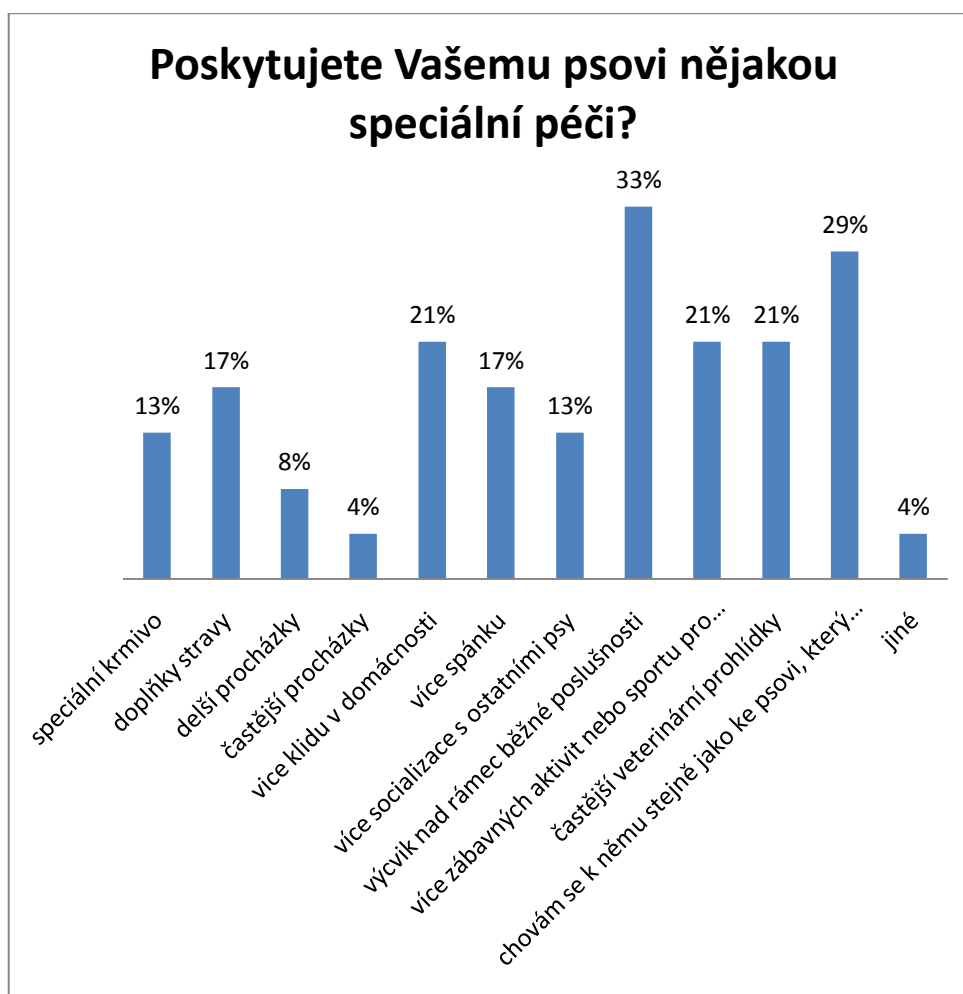
Většina canisterapeutů volila v rámci výběru možnosti velkého rozvoje, spíše velkého a průměrného, kdy u možnosti rozvoje vztahu ke psům, zvířatům a přírodě, dosahují největšího úspěchu. Tedy lze říct, že je v této oblasti canisterapie nejúspěšnější, alespoň tedy

podle respondentů. Nadprůměrného přínosu dosahují též v oblasti zlepšení psychického stavu, zvýšení sociability a také rozvoji kognitivní oblasti, motivace. Lehce nadprůměrného výsledku dosahují v oblasti rozvoje mobility a také v oblasti sociability a sociálních dovedností. Ať už v jednotlivých oblastech dosahují větší či menší úspěchy, jde vidět, že podle canisterapeutů má canisterapie jasný přínos a význam.

Otázka 16 - Co pro Vás Váš pes znamená?¹⁹⁴

Všichni dotazaní považují svého psa za přítele a součást rodiny. Většina si myslí, že jejich pes je pro ně součástí jejich životního stylu a smyslu a berou jej jako i jako terapeuta pro sebe samé, který je pozitivně ovlivňuje v oblasti psychiky i fyzické stránky.

Graf č. 21 k otázce č. 17 – **Poskytujete Vašemu psovi nějakou speciální péči oproti psovi, kterého byste měli k necanisterapeutickým účelům?**

¹⁹⁴ Tato otázka byla otevřená a pro různost odpovědí ji proto nelze statisticky zpracovat jako předchozí otázky.

Poslední část výzkumu se zabývá canisterapeutickým psem a péčí o něj. V odborné literatuře je popsáno, že by tento pes měl mít zvýšenou celkovou péči především proto, že se dostává do úzkého kontaktu s mnoha lidmi. Měl by být častěji odčervován, měla by být u něj prováděná preventivní ošetření apod. V rámci výzkumu jsem chtěla zjistit, zda to v praxi opravdu tak je. Na prvním místě z výzkumu vyšlo, že je psovi poskytovaný nadstandartní výcvik, na druhém místě, že se k psovi chovají stejně, jako by canisterapii nevykonával. Dále pak na třetím místě je, že se psem navštěvují častěji veterináře, dopřávají mu více zábavných aktivit a také klidu v domácnosti. Další pozice můžete vyčíst z grafu.

7.5 Vyhodnocení výzkumu

7.5.1 Úskalí výzkumu

Provedený výzkum bohužel nelze považovat za reprezentativní. Celkový počet 24 respondentů, kteří odpověděli na jednotlivé otázky, neumožňuje považovat výsledky výzkumu za přesné a definitivní. Proto by bylo vhodné se pokusit provést dodatečný výzkum, který by umožnil zpřesnit stávající závěry, které je tak třeba brát pouze jako dílčí.

7.5.2 Hypotézy a jejich vyhodnocení

Před započítáním výzkumu jsem na základě přečtené literatury vytvořila jednotlivé hypotézy. Hypotéza číslo jedna reagovala na otázku, jak se respondenti dostali k vykonávání canisterapie. Z možností, které si mohli zvolit, jsem v hypotéze upřednostnila možnost, že se canisterapeuté dostali k výkonu této aktivity díky rodinému příslušníkovi nebo příteli, který praktikuje canisterapii. Tato možnost se ve výzkumu umístila na třetím místě, když na ni kladně odpovědělo 25% respondentů. Na prvních dvou místech se umístil chov vlastních psů následovaný navštěvováním cvičáku.

Druhá hypotéza vycházela z nejasnosti, jestli existují nějaká vhodnější plemena pro výkon canisterapie. Z vlastní zkušenosti se psy jsem předpokládala, že některá plemena, která mají obecně velmi klidnou povahu, jsou pravěpodobně vhodnější pro výkon canisterapie než

například plemena, která jsou vyšlechtěna pro souboje a podobně, přičemž ale klíčové pro možnost použití psa pro canisterapii je jeho individualita, výchova a socializace. Tato hypotéza se potvrdila i ve výzkumu, když 58 % respondentů sdílelo tento názor.

Třetí hypotéza souvisí s financováním canisterapie. Z literatury vyplývalo, že tato činnost je především založena na dobrovolnosti, proto jsem vycházela z hypotézy, že většina respondentů nedostává žádné finanční ohodnocení. Z výzkumu vyplývá, že canisterapie je opravdu dobrovolnická činnost. 42 % respondentů nedostává žádné finanční ohodnocení. Jde tedy o činnost, která vychází z dobré vůle člověka.

Předposlední stanovená hypotéza říká, že většina canisterapeutů považuje za užitečné a přínosné navštěvovat i školy se zdravými dětmi. Tato hypotéza se potvrdila, jelikož 83% canisterapeutů považuje navštěvování škol se zdravými dětmi za užitečné a přínosné.

Poslední hypotéza vychází z doporučení odborné literatury a jednotlivých canisterapeutických organizací. Péče o canisterapeutického psa má podle těchto zdrojů být rozhodně zvýšená proti psovi, který canisterapii neprovádí. V rámci možností, které jsou v dotazníku nabídnuty, jsem odhadovala, že canisterapeuté budou volit nejvíce následující možnosti – budu psovi poskytovat častější návštěvy u veterináře, dopřávat více odpočinku ale i zábavných aktivit, které budou psovi sloužit k odreágování. Na prvním místě se u respondentů umístil výcvik nad rámec poslušnosti, na druhém místě se umístila možnost, že se ke canisterapeutickému psovi chovají stejně jako ke psovi, který by canisterapii nevykonával. Na třetím místě se umístila možnost více v klidu domácnosti společně s možností více zábavných aktivit nebo sportu, který by sloužil k odreágování.

Závěrem lze říct, že se potvrdily druhá, třetí a čtvrtá z původních hypotéz. U první hypotézy a páté hypotézy, canisterapeuti zvolili jiné možnosti.

7.5.3 Závěrečné shrnutí výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo podložit informace načerpané v literatuře názory canisterapeutů. Canisterapeuty vede k výkonu canisterapie především chov vlastních psů a také navštěvování cvičáku, kde se pravěpodobně setkali s lidmi, kteří tuto aktivitu vykonávají. Nejdůležitější pocit, který v nich canisterapie vyvolává, je uspokojení z pomoci druhým lidem, pocit vlastní užitečnosti plynoucí z vykonávání canisterapie, chov vlastních psů a také navštěvování cvičáku.

Canisterapeuté hodnotí spornou otázku ohledně plemen tak, že většina z nich si myslí, že některá plemena jsou patrně vhodnější pro vykonávání canisterapie, ale záleží především na individualitě psa. To potvrzuje i skutečnost, že využívají pro canisterapii i plemena jako například doga či staforširský bulteriér nebo teriér.

V rámci vzdělávání se většina z respondentů připravovala na canisterapii pomocí několikadenních kurzů společně se svým psem. Rekvalifikační kurzy a kurzy v rámci celoživotního vzdělávání na univerzitě jsou využívány velmi málo. V této oblasti by bylo výhodné do budoucna sjednotit podmínky pro vykonávání canisterapie.

Canisterapie má široké využití. Z výzkumu vyplynulo, že nejvíce canisterapeuté navštěvují děti s mentálním postižením, na druhém místě jako podpora vzdělávání běžným školákům. Navštěvují především různá zařízení, méně již jednotlivé rodiny. Většina také nenavštěvuje letní canisterapeutické tábory.

Podle respondentů má canisterapie potenciál i v běžných školách, zejména pak na základních školách. Canisterapie přispívá ve školách k rozvoji empatie, pro zlepšení kontaktu s přírodou, také se děti díky canisterapii dají lépe usměrňovat, využívá se též k zlepšení rozvoje znalostí a dovedností. Hodně dětí z měst nepřichází do styku se psem a proto nevědí, jak se má chovat ke zvířeti. Díky canisterapii se může předejít například pokousání. Dále pak nejen děti, ale i dospělí často nevědí, jak se chovat k postiženým lidem. Díky canisterapii se může zlepšit chování k handicapovaným lidem. Nejmenší vliv této techniky vidí respondenti v oblasti pochopení úlohy neziskových organizací.

Canisterapeuté si stanovují cíl, kterého chtějí dosahovat. Podle respondentů se v canisterapii dosahuje mnohých zlepšení. Největšího úspěchu se dosahuje v oblasti rozvoje vztahu ke psům, zvířatům a přírodě. Nadprůměrného úspěchu dosahují též v oblasti psychického stavu a také v rozvoji kognitivní oblasti a motivace. Lehce nadprůměrného úspěchu v oblasti rozvoje mobility a také v oblasti zvýšení sociability a sociálních dovedností.

Lidé, kteří vykonávají canisterapii berou svého psa jako přítele, kamaráda a také součást svého životního smyslu. Také se jim díky psům zlepšeje psychický a fyzický stav. Většinou jej cvičí nad rámec běžné poslušnosti, častá je ale i odpověď, že se k psovi chovají stejně jako kdyby canisterapii nevykonával. Také psovi dopřávají více klidu v domácnosti a také více aktivit nebo sportu pro odreágování.

V rámci odpovědí se potvrdily informace z odborné literatury. Potvrdila se její účinnost a význam jejího praktikování. Relativně malý počet respondentů však neumožňuje konečné závěry. Prostor pro další výzkum existuje ale jistě ohledně otázky vhodnosti jednotlivých plemen psa pro vykonávání canisterapie. Jediný překvapivý poznatek, který z výzkumu

vyplynul bych viděla v oblasti péče o psa, kdy na druhém místě se umístila možnost, že se o svého psa starají respondenti stejně jako o psa, který by canisterapii nevykonával.

Shrnutí a závěr

Obecně se dá říct, že ke canisterapii není příliš kvalitní odborné literatury. Existuje pouze jediná publikace, která je možné považovat za jednoznačně přínosnou.

Samotná canisterapie jako obor před sebou má spoustu problémů. Nemá jednotný systém vzdělávání, neexistují tedy jednotné podmínky přípravy na tuto činnost, které by uznávaly všechny nebo alespoň téměř všechny organizace. Neexistuje také ucelená metodika a centrální koncept tohoto oboru.

Avšak pro vykonávání canisterapie je nejdůležitější praxe, tedy kontakt canisterapeutického týmu s klientem. Z hlediska svých výsledků je canisterapie, jak vyplývá z literatury a také mého výzkumu, velmi přínosná, a to nejen pro dítě, ale dokonce i pro samotného canisterapeuta. Z obou zdrojů také vyplývá, že díky canisterapii dosahují děti zlepšení v psychické i fyzické stránce svých životů.

Na začátku této práce jsem si vymezila tři základní cíle. Prvním bylo zjistit, co si o canisterapii myslí lidé z praxe, tj. samotní canisterapeuté. Výzkum měl odpovědět na tři základní otázky. Jak získávají canisterapeuté vzdělávání na výkon této činnosti? Má canisterapie význam i pro běžné zdravé děti? A vyžaduje canisterapeutický pes nějakou zvýšenou péči oproti psovi, který canisterapii nevykonává?.

Druhým z tří hlavních cílů bylo vyjasnit některé sporné a nejasné otázky canisterapie, o kterých odborná literatura buď mlčí, nebo na kterých se rozchází. Posledním cílem pak bylo získané informace zasadit do širšího rámce a popsat v základních obrysech to, co to vlastně canisterapie je.

První a třetí hlavní cíle této práce se podařilo naplnit. Z provedeného výzkumu vyplynula celá řada informací, které jsou využity v této diplomové práci. Tyto informace pak byly zasazeny do širšího kontextu tematiky canisterapie. Druhý cíl, který jsem si na počátku stanovila, se však podařilo naplnit jen z části z důvodu malého počtu respondentů, kteří odpověděli na výzkumné otázky. Bylo by tak vhodné provést dodatečná výzkumná šetření, která by umožnila získat reprezentativnější soubor dat.

Použité zdroje

Seznam literatury

1. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-822-9.
2. DONALDSONOVÁ, Jean. *Lidé a psi: Střet kultur*. 1.vyd. Praha: Plot, 2011. ISBN 978-80-7428-064-1.
3. GALAJDOVÁ, Lenka, GALAJDOVÁ, Zdenka. *Canisterapie :Pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-879-1.
4. GALETOVÁ, Zdeňka. *Problematika asistenčních psů v ČR*. 1.vyd. Praha: VÚPSV, 2008. ISBN 978-80-7416-015-8.
5. KARÁSKOVÁ, Vlasta, KRAUSOVÁ, Alena. *Pes a dítě s mentálním postižením*. 1.vyd. Olomouc:Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0953-4.
6. KHOLOVÁ, Helena. *Historie psího rodu*. 1.vyd. Praha: Delfín, 1987. ISBN (tato kniha nemá).
7. LEMISH, Michael. *Kniha. Váleční psi: historie, oddanost a hrdinství*. 1. české vyd. Praha: Naše vojsko, 2008. ISBN 80-206-0764-1.
8. *National Geographic: Co nám říkají psi*. Praha, 2012, roč. 2012, č. 2. ISSN 1213-9394.
9. NERADŽIČ, Zoran. *Animoterapie: aneb Jak nás zvířata umí léčit*. 1.vyd. Praha: Albatros, 2006. ISBN 80-00-01809-8.
10. PODRAPSKÁ, Jana a kol. *Povídání o canisterapii*. 1.vyd. Vyškov: Piafa, 2000. ISBN 80-238-6089-5.
11. SCHMID – RÖGEROVÁ, Heike. *Abeceda péče o psa: Bohatství rad a nápadů*. 1.vyd. Praha: Knižní klub, 2009. ISBN 978-80-242-2478-7.

12. SLOŽILOVÁ, Barbora. *Možnosti uplatnění terapeutických přístupů ve speciální pedagogice*. Olomouc, 2005. Závěrečná práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
13. STÁNIKOVÁ, Anna. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
14. STRAKOVÁ, Štěpánka. *Zvíře jako partner a průvodce člověka: Sborník ze semináře konaného ve dnech 12. až 14. Září 1997 ve Slapech nad Vltavou*. 1.vyd. Praha: Archa, 1999. ISBN 80-238-6156-5.
15. *Svět psů*. Praha: Minerva, 2011, roč. 2011, č. 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11. ISSN 1211-2976.
16. *Svět psů*. Praha: Minerva, 2012, roč. 2012, 1, 3. ISSN 1211-2976.
17. SVOBODOVÁ, Ivona a Kol. *Terapie a asistenční aktivity lidí za pomoci zvířat*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7416-015-8.
18. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367- 414-4.
19. VALENTOVÁ, Pavla. *Farmingterapie a její vliv na klienta*. České Budějovice. 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
20. VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona, 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

Internetové zdroje

1. <http://www.2zskladno.cz>
2. <http://www.aacr.estranky.cz>
3. www.animoterapie.cz
4. www.anitera.cz
5. <http://www.bastincova-kostka.estranky.cz>
6. www.cantes.eu

7. www.canisterapie.org
8. <http://www.cesketabory.cz>
9. <http://www.frpsp.cz>
10. <http://www.hafbezobav.cz>
11. <http://haniha.blog.cz>
12. <http://www.charitahk.cz>
13. <http://km1.rajce.idnes.cz>
14. <http://www.labrador-daphne.wbs.cz>
15. <http://www.luciepaceltova.wz.cz>
16. <http://www.mkuh.cz>
17. <http://www.novyobcanskyzakonik.cz>
18. <http://www.ochranazvirat.cz>
19. www.pesprotebe.cz
20. <http://pes-nejlepsipritelcloveka.blog.cz>
21. www.pomocnetlapky.cz/cz
22. <http://puppydogweb.com>
23. <http://www.slunickoprodeti.eu/>
24. www.svopap.cz
25. www.upss.cz
26. <http://www.veronabrenda.estranky.cz>
27. www.zakonyprolidi.cz
28. <http://www.zestipek.wz.cz/>
29. <http://www.zlaty-retrivr.cz>
30. <http://www.zsf.jcu.cz/>

Přílohy

Příloha č. 1 – Zkušební řád pro testování canisterapeutických psů

Příloha č. 2 – Canisterapeutické desatero

Příloha č. 3 – Smlouva o poskytování služeb canisterapie

Příloha č. 4 – Dotazník

Příloha č. 1 - Zkušební řád pro testování canisterapeutických psů společnosti Anitera¹⁹⁵

Pokud se na zkoušky chystáte prvně, určitě chcete vědět, co Vás čeká. Právě tady se to dozvíte.

A/ Veterinární prohlídka

1. Celková prohlídka

Členové zkušební komise jsou přítomni již při vstupní veterinární prohlídce, která zahrnuje kontrolu uší, očí, zubů, čenichu, análního otvoru (případně genitálií), funkčnosti kloubů, stavu srsti a celkové kondice psa, poslech stetoskopem.

Hodnotí se: Reakce a trpělivost psa. Pro posouzení zkoušející konzultují reakce s veterinářem.

B/ Poslušnost a ovladatelnost

1. Přivolání za ztížených podmínek

Psovod uvolní psa v blízkosti hrajících si osob. Osoby se snaží upoutat pozornost psa a zapojit do hry. Psovod po chvíli psa přivolá.

Hodnotí se: Ochota a rychlost přivolání, vstřícnost k hrajícím si osobám

2. Ovladatelnost

Psovod dá psovi povel - sedni následně po jeho vykonání povel - lehni.

Hodnotí se: Ochota a rychlost plnění povelů

3. Odložení s rušivými vlivy

Psovod dá psu povel k ulehnutí nebo usednutí a zůstání na místě a vzdálí se. Během odložení kolem psa projde v jeho blízkosti figurant. Na pokyn rozhodčího si psovod jde pro psa.

Hodnotí se: Klid psa a setrvání na místě v délce 2 - 5 min

¹⁹⁵ www.animoterapie.cz. *Zkušební řád pro testování canisterapeutických psů společnosti Anitera o.p.s.* [online]. 2009 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://www.animoterapie.cz/canisterapie/zkusebni-rad.htm>

4. Vzrušivost a zklidnění

Psovod psa rozdovádí hrou. Na pokyn rozhodčího psovod psa musí zklidnit.

Hodnotí se: Ochota a rychlost zklidnění

5. Hra s cizí osobou

Figurant si začne hrát se psem, psovod může psa usměrnit ke hře s figurantem.

Hodnotí se: ochota psa usměrněně komunikovat s cizí osobou

6. Chůze psa na vodítku

Psovod se psem na vodítku na pokyn zkoušejícího jde ve větším kruhu. Na pokyn zkoušejícího změni směr chůze. Následně na pokyn přijdou před zkoušejícího, kde se psem zastaví. Po dobu výkonu tohoto cviku jde pes na volně prověšeném vodítku.

Hodnotí se: Ochota a poslušnost

7. Chůze s rušivými vlivy

Psovod se psem na vodítku chodí v kruhu, figuranti a rozhodčí simulují rušivé vlivy známé z běžné terapeutické praxe, např. kolem projde člověk a upadne, poblíž někdo otevře deštník, upustí se berle, jinému upadne taška s plechovkami.

Hodnotí se: Chování a reakce

8. Chůze a ovladatelnost figurantem

Psovod předá psa na vodítku figurantovi, ten se s ním projde po místnosti a odejde z dohledu psovoda. Psovod může dát psu povel k následování figuranta.

Hodnotí se: Ochota a chování

C/ Speciální canisterapeutická část

1. Kontakt s cizími lidmi a psy

Psovodi se svými psy vytvoří skupinku, kde spolu hlasitě hovoří, podávají si ruce. Psi jsou na prověšeném vodítku. Rozhodčí postupně obejde hlouček a pohladí všechny psy.

Hodnotí se: Chování a reakce

2. Manipulace a omezení pohybu

Psovod psa položí na bok, na záda, pokud může, zvedne ho, poponese. Totéž udělá figurant nebo zkoušející. Je-li pes příliš těžký, poponesou jej společně psovod s figurantem. Figurant psa pevně obejmě, přitulí se. Pes nesmí projevit známky zneklidnění, strachu nebo agresivity.

Hodnotí se: Chování a reakce

3. Hlazení a česání

Pes sedí nebo leží a je česán. Je také hlazen, i neobratně, na různých částech těla, a to i několika osobami najednou. Účelem je simulace neobratnosti postižených klientů nebo dětí.

Hodnotí se: Trpělivost a reakce

4. Reakce na invalidní vozík, chodítko a/nebo berle

Psovod se psem na vodítku se mívá s osobami na invalidním vozíku a o berlích/chodítku, které se pak jednotlivě pokusí o navázání kontaktu se psem. Figurant s berlemi zvedne ruku s berlí. Při blízkém kontaktu se psem bude vozík zabezpečen proti pohybu (zabrzdněn a jištěn figurantem).

Hodnotí se: Chování a reakce

5. Reakce na nezvykle se pohybující osobu

Figurant se směrem ke psu pohybuje nepřirozeným způsobem - po čtyřech, kulhavě, kolébavě a podobně. Osoba může vydávat neobvyklé zvuky, naznačit neobratný kontakt se psem. Pes má v přítomnosti psovoda zůstat klidný, může se osobě vyhnout.

Hodnotí se: Chování a reakce

6. Reakce na ležící osobu

Figurant leží na posteli, na matraci nebo na zemi na dece. Psovod se psem na vodítku k němu přistoupí, figurant si jej pohladí, podá mu pamlssek nebo hodí hračku. Figurant se může psu

schovat pod deku a vydávat různé zvuky, např. za pomoci pískací hračky.

Hodnotí se: Chování a reakce

7. Podávání pamlsku

Zkoušející nebo figurant nabídne psu pamlsek různými způsoby z roztažené dlaně, sevřené dlaně, ze špetky, z misky. Psovod může psa usměrnit povelům k opatrnosti.

Hodnotí se: chování a opatrnost přijmutí pamlsku

D. Polohování

Dispozice k polohování

Figurant si lehne na deku nebo na postel, psovod k němu přistoupí a bez násilí psa napoložuje. S ohledem na velikost psa vyzkouší polohy podél těla, za hlavou a pod kolena (dle potřeby se figurant podloží polštářem tak, aby pes nebyl nepřiměřeně zatížen). Pes by se měl nechat napoložovat psovodem a setrvat v klidu. Zjišťují se dispozice psa k polohování, při zkoušce se neočekává terapeutický účinek.

Hodnotí se: Chování a reakce

Poznámka: Ne všichni psi při canisterapii polohování dělají a ne všichni jsou pro ně vhodní. Tato disciplína se hodnotí zvlášť, slovním hodnocením. Pokud pes "neprojde", nevadí, ale bude to mít vyznačeno v certifikátu. Disciplína se nezapočítává do celkového hodnocení.

E. Týmová práce, přátelskost a společenskost

1. Týmová práce

Sleduje se po celou dobu zkoušky.

Hodnotí se: sehranost týmu, chování psovoda ke psu, reakce psa na psovoda

2. Přátelskost a společenskost

Sleduje se po celou dobu zkoušky.

Hodnotí se: nálada a vstřícnost psa, komunikativnost

Příloha č. 2 - Canisterapeutické desatero¹⁹⁶

(aneb co by měl správný canisterapeut dodržovat)

1. Před vstupem do zařízení je **pes čistý** (srst, tlapky) a **upravený** (v případě nepříznivého počasí nosíme sebou vždy hadřík, ručník na utření) = **hygiena psa**.
2. Pes je **každoročně komplexně přeočkován** (parvoviroza, leptospiroza, psinka, vzteklina,...) a minimálně **2x ročně odčervován** (doložit očkovacím průkazem) – **jen zdravý pes může pracovat**.
3. Canisterapeut se v zařízení **přezouvá**, je vždy **čistě oděn, upraven**.
4. Pes má vždy v zařízení k dispozici **misku s vodou**.
5. Doporučení: Uzavření **písemné smlouvy** se zařízením (datum, čas návštěvy,...). Záleží na vzájemné dohodě.
6. V zařízení: před první návštěvou se prokáže platným **Certifikátem canisterapeutického týmu, Očkovacím průkazem psa**. CT tým je označen – psovod **tričkem** a pes **košílkou**.
7. Se psem pracuje canisterapeut pouze tehdy, je-li pes i psovod v optimální **fyzické a psychické kondici**.
8. **Canisterapeut nikdy nezůstává s klientem při práci o samotě**. Trváme na **přítomnosti odpovědného personálu** a dbáme jejich pokynů.
9. Canisterapeut **od psa neodchází**, nenechává ho v žádném případě s klientem, ani s personálem samotného (za svého psa nese zodpovědnost psovod).
10. Jeví-li pes **známky únavy**, pes neochotně pracuje (je nervozní, těkavý) canisterapii **ihned ukončíme** a věnujeme mu prostor pro odpočinek, regeneraci sil, vyběhání na bezpečném místě,... (pes po terapii v klidu načerpá síly).

¹⁹⁶ www.canisterapie.cz/cz. Canisterapeutické desatero[online]. 2009 [cit. 2012-04-30]. [online]. Dostupné z: <http://www.canisterapie.cz/cz/canisterapie-zakladni-informace/canisterapeuticke-desatero-11.html>

Příloha č. 3 - Smlouva o poskytování služeb canisterapie

Smluvní strany

Žadatel:

.....

.....

IČO:

Zastupuje:

Statutární zástupce:

Poskytovatel: **Podané ruce, o. s.**

Zborovská 465

738 01 Frýdek – Místek

IČO: 70305731

Statutární zástupce: p.Helena Fejkusová – předsedkyně sdružení

Předmět smlouvy:

1. Poskytovatel bude provádět canisterapii v zařízení, prostřednictvím canisterapeutického týmu.
2. Poskytovatel zajistí svého člena canisterapeuta i psa, který musí mít úspěšně absolvované zkoušky canisterapeutického psa.
3. Kopie osvědčení o absolvování povahových testů canis. psa(platnost na dva roky) bude přílohou této smlouvy.
4. Originál certifikátu zkoušek canisterapeutického psa a očkovací průkaz zvířete poskytne canisterapeut k nahlédnutí.

5. Dobrovolník – canisterapeut zachovává mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dověděl v souvislosti s výkonem služby canisterapie.
6. Canisterapeut plně zodpovídá za případné škody způsobené jeho psem během výkonu canisterapie.
7. Žadatel – organizace zajistí jednu osobu z personálu, která bude canisterapeutickému týmu v době canisterapie nápomocna.
8. Objednatel alespoň 1x ročně zašle referenční dopis poskytovateli, týkající se služby canisterapie a umístí na svých webových stránkách informace o poskytovateli (např. formou odkazu).

1. Smluvní strany se dohodly na ceně za **1 návštěvu/ 1 pes.**
2. Žadatel hradí cenu za poskytnuté služby na základě vystavené faktury poskytovatelem.

Faktura je splatná do 14 dní od doručení.
3. Žadatel splní svůj závazek uhradit cenu za poskytovanou službu canisterapie bankovním převodem na běžný účet poskytovatele číslo 19-3763330247/0100 vedený u Komerční banky.

Tato smlouva je vyhotovena ve dvou výtiscích, z nichž každá strana obdrží jeden výtisk.

Smlouva nabývá platnosti dnem jejího podpisu smluvními stranami.

Příloha č. 4 – Dotazník

Dobrý den,

jsem studentka Univerzity Palackého v Olomouci. Rozhodla jsem se, že svou diplomovou práci budu psát na téma Canisterapie se zaměřením na děti. Jelikož studuji pedagogickou fakultu, tak se chci zaměřit především na děti, přestože vím, že má canisterapie svou důležitost i u dospělých a starých lidí. Proč jsem si toto téma zvolila? Myslím si, že zvířata mají velký potenciál lidem pomáhat a udělat jejich život lepším. A druhým důvodem je fakt, že bych se do budoucna ráda věnovala výcviku asistenčních psů. V současnosti venčím psy z útulku. Svou diplomovou práci bych chtěla založit na zkušenostech a znalostech lidí, kteří v tomto oboru pracují. Proto jsem vymyslela dotazník, který by měl přiblížit Vaši práci akademické půdě. Prosím tedy o co nejpřesnější vyplnění dotazníku.

Své odpovědi na otázky, které nabízejí několik možných odpovědí, označte prosím tučným písmem. Např:

Líbí se Vám tento dotazník?

- a) ano**
- b) ne

Samozřejmě u mnoha otázek lze takto označit i více odpovědí.

Děkuji moc za spolupráci, Lucie Vymětalová.

1. Jak jste se dostal(a) ke canisterapii?

- a) přes chov svých psů
- b) přes agility
- c) přes práci s postiženými
- d) přes navštěvování cvičáku
- e) přes problémy ve své rodině nebo ve svém okolí
- f) díky přednášce, semináři na téma canisterapie
- g) díky studiu na vysoké škole
- h) díky rodinnému příslušníkovi nebo příteli, který praktikuje canisterapii
- i) jiné.....

2. Co Vám praktikování canisterapie přináší? (V případě, že označíte ano, označte i, jak důležitá pro Vás nabízená možnost je).

- a) pocit vlastní užitečnosti Ano/Ne
1. velmi důležité
 2. důležité
 3. spíše nedůležité
 4. nedůležité
- b) možnost zažít něco se svým psem Ano/Ne
1. velmi důležité
 2. důležité
 3. spíše nedůležité
 4. nedůležité
- c) pocit uspokojení z pomoci druhým Ano/Ne
1. velmi důležité
 2. důležité
 3. spíše nedůležité
 4. nedůležité
- d) možnost setkávat se s lidmi Ano/Ne
1. velmi důležité
 2. důležité
 3. spíše nedůležité
 4. nedůležité
- e) jiné.....
1. velmi důležité
 2. důležité
 3. spíše nedůležité
 4. nedůležité

3. Myslíte si, že pro výkon canisterapie je důležité plemeno psa?

- a) S některými plemeny canisterapii nelze provádět.
- b) Některá plemena jsou patrně vhodnější, ale záleží především na individualitě psa.
- c) Nezáleží na plemenu. Záleží pouze na charakterových vlastnostech konkrétního psa.

4. S jakým psem vykonáváte canisterapii vy? (Za plemeno uveďte prosím i věk psa. V případě, že máte více psů, se kterými provádíte canisterapii, uveďte prosím všechny)

- a) labradorský retrívr.....
- b) flat coated retrívr.....
- c) anglický kokršpaněl.....
- d) bígl.....
- e) německý krátkosrstý ohař.....
- f) border kolie.....
- g) voříšek.....
- h) jiné.....

5. Co jste absolvoval(a), než jste začal(a) dělat canisterapii?

- a) několikahodinové přednášky
- b) několikadenní kurz
- c) rekvalifikační kurz
- d) kurz v rámci celoživotní vzdělání na univerzitě
- e) jiné
- f) nic, informace jsem si zjistil(a) samostatně

6. V rámci Vaší přípravy na canisterapii jste se připravoval(a)?

- a) sám/sama
- b) společně se svým psem

7. Dostáváte za canisterapii nějaké finanční ohodnocení?

- a) Nějakou finanční částku si vydělám.
- b) Dostávám dotaci od města.
- c) Nedostávám žádnou finanční částku.
- d) Canisterapii vykonávám v rámci svého zaměstnání, žádné peníze navíc nedostávám.
- e) Canisterapii vykonávám v rámci svého zaměstnání, nějaké peníze si vydělám.

8. Stačí Vám částka, kterou za canisterapii dostáváte, k pokrytí nákladů na Vašeho canisterapeutického psa, cestování, atd.? (V případě, že žádné ohodnocení za canisterapii nedostáváte, nemusíte vyplňovat)

- a) Ano
- b) Ne

9. Jakým dětem chodíte pomáhat se svým psem canisterapií?

- a) dětem s mentálním postižením
- b) dětem s tělesným postižením
- c) dlouhodobě nemocným dětem
- d) dětem s psychickými problémy
- e) dětem s výchovnými problémy
- f) běžným školákům jako podpora vzdělávání
- g) dětem se specifickými poruchami učení
- h) jiným.....
- i) žádným

10. Kam všude chodíte pomáhat se svým psem canisterapii? (Pokud do zařízení, uveďte jeho typ – např. nemocnice, základní škola, atd.)

- a) do různých zařízení
- b) přímo domů do rodin
- c) do obou výše uvedených

11. Účastníte se někdy letních canisterapeutických táborů?

- a) ne
- b) občas
- c) často

12. Chodíte provádět canisterapii metodou AAE (vzdělávání pomocí zvířat) do běžných škol?

- a) ano
- b) ne

13. V případě, že ano, který typ škol navštěvujete? (napište prosím i název konkrétní školy)

- a) mateřská školka
- b) základní škola – 1. stupeň.....
- c) základní škola – 2. stupeň.....
- d) střední škola.....
- e) vysoká škola
- f) jiné

14. Myslíte si, že má smysl s canisterapií navštěvovat i školy se zdravými dětmi?

- c) ano
- d) ne
- e) nevím

Pokud ano, označte proč:

a) pro rozvoj empatie canisterapie

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

b) pro kontakt s přírodou

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

c) pro usměrnění chování

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

d) pro rozvoj znalostí a dovedností

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

e) pro soužití se psem ve svém okolí (např. prevence pokousání psem)

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá

4. nepomáhá
5. neumím posoudit

f) pro výchovu k porozumění a toleranci vůči postiženým lidem

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

g) pro pochopení úlohy neziskových organizací

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

h) jiné.....

1. velmi pomáhá
2. pomáhá
3. spíše nepomáhá
4. nepomáhá
5. neumím posoudit

15. Stanovíte-li si svůj canisterapeutický cíl u dětí, jak velkého pokroku podle vašeho názoru dosahujete v průměru v následujících oblastech?

a) zlepšení psychického stavu

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného
4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

b) rozvoj pohyblivosti

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného

4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

c) rozvoj kognitivní oblasti, motivace

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného
4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

d) zvýšení sociability a sociálních dovedností

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného
4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

e) rozvoj vztahu ke psům, zvířatům, přírodě

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného
4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

f) jiné (doplňte, pokud si myslíte, že nějaký důležitý canisterapeutický cíl v nabídce chybí)

1. velkého
2. spíše velkého
3. průměrného
4. spíše malého
5. malého
6. žádného
7. neumím posoudit

16. Co pro Vás Váš pes znamená? (Pokuste se prosím odpověď rozvést)

17. Poskytujete Vašemu psovi nějakou speciální péči oproti psovi, kterého byste měli k necanisterapeutickým účelům?

- a) speciální krmivo
- b) doplňky stravy
- c) delší procházky
- d) častější procházky
- e) více klidu v domácnosti
- f) více spánku
- g) více socializace s ostatními psy
- h) výcvik nad rámec běžné poslušnosti
- i) více zábavných aktivit nebo sportu pro odreagování psa
- j) častější veterinární prohlídky
- k) chovám se k němu stejně jako k psovi, který by nevykonával canisterapii
- l) jiné.....

Děkuju moc za vyplnění dotazníku.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Lucie Vymětalová
Katedra:	Pedagogická
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Josef Oborný, PhD.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Canisterapie se zaměřením na děti
Název v angličtině:	Canistherapy with the concentration on the children

Anotace práce:	Tato práce se zabývá canisterapií se zaměřením na děti. Chce zjistit názory canisterapeutů na řadu otázek, které jsou zahrnuty ve výzkumu a zjištěné informace zařadit do širšího kontextu.
Klíčová slova:	canisterapie, děti, škola, pes
Anotace v angličtině:	This work concerns on the canistherapy with the concentration on a children. This work wants to find the answer on many questions, which are emracing in the research, and finding informations put into the wider context.
Klíčová slova v angličtině:	canisteraphy, children, school, dog
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Zkušební řád pro testování canisterapeutických psů Příloha č. 2 – Canisterapeutické desatero Příloha č. 3 – Smlouva o poskytování služeb canisterapie Příloha č. 4 - Dotazník
Rozsah práce:	106 str.
Jazyk práce:	čeština

